

Spisy powszechne

**Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań 2021
Metodologia i organizacja badania**

Warszawa 2022

Spisy powszechne

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

Metodologia i organizacja badania

Główny Urząd Statystyczny
Warszawa 2022

Opracowanie merytoryczne

Główny Urząd Statystyczny

Pod kierunkiem

Dominika Rozkruta
Janusza Dygaszewicza
Doroty Szałtys

Zespół autorski

Karolina Banaszek, Ewa Kacperczyk, Magdalena Janczur-Knappek, Monika Flakowska, Agnieszka Matulska-Bachura, Gabriela Nowakowska, Agata Papierska, Dorota Szałtys, Izabela Selwestruk, Mariola Wiatrowska, Anna Wysocka, Agnieszka Zgierska

oraz

Izabella Adamczyk, Agata Cendrowska, Agnieszka Glinka, Małgorzata Potocka, Paulina Sator, Stanisław Sielużycki, Marlena Szymczuk, Violetta Turant

Skład i opracowanie graficzne

Katarzyna Stanecka

ISBN 978-83-66466-74-6

Publikacja dostępna na stronie internetowej
stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Spis treści

Przedmowa	5
Wprowadzenie	6
I. Informacje ogólne	9
1. Podstawy prawne oraz zalecenia międzynarodowe	9
2. Termin realizacji i okresy referencyjne NSP 2021	9
3. Zakres spisu ludności i mieszkań	9
4. Obowiązek udzielania odpowiedzi	10
5. Główne cele spisu ludności i mieszkań	10
6. Metoda realizacji spisu	11
II. Prace przygotowawcze i zakres informacyjny	13
1. Konsultacje społeczne przed NSP 2021	13
2. Spisy próbne przed NSP 2021	13
3. Zakres informacyjny spisu ludności i mieszkań	15
III. Ważniejsze definicje i pojęcia spisowe	19
1. Kategoria ludności	19
2. Charakterystyka demograficzno-społeczna	19
3. Gospodarstwa domowe i rodziny	21
4. Migracje ludności	22
5. Aktywność ekonomiczna ludności (sytuacja osób na rynku pracy)	23
6. Budynki i mieszkania	24
7. Klasyfikacje i grupowania wykorzystywane w zakresie ludności	28
IV. Źródła danych w spisie ludności i mieszkań	29
1. Rejestry administracyjne i systemy informacyjne wykorzystywane w NSP 2021	29
2. Elektroniczny formularz spisowy	30
3. Badanie osób przebywających w Obiektach Zbiorowego Zakwaterowania (OZZ) oraz osób bezdomnych	31
V. Budowa i tworzenie wykazów	33
1. Wykaz adresowo-mieszkaniowy	33
2. Wykaz osób	35
3. Rola wykazu w procesie realizacji spisu	35
4. Wykaz Obiektów Zbiorowego Zakwaterowania (OZZ)	36
VI. Organizacja aparatu spisowego	37
1. Centralne Biuro Spisowe (CBS)	38
2. Wojewódzkie Biura Spisowe (WBS)	40
3. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Spisem (WCZS)	41
4. Gminne Biura Spisowe (GBS)	42
5. Stanowiska do samospisu	43
6. Rachmistrzowie spisowi	43
7. Infolinia spisowa	45
8. Szkolenia członków aparatu spisowego	46

VII. Wybrane systemy informatyczne i aplikacje wspierające realizację spisu	48
1. CORstat_Census	48
2. Redmine	48
3. System Call Center	48
4. IC Business Manager	48
5. Aplikacje użytkowe dla użytkowników spisu	49
6. Dashboard Informacyjny	49
VIII. Bezpieczeństwo przetwarzanych danych	50
1. Ochrona danych zbieranych i gromadzonych przez statystykę publiczną	50
2. Zabezpieczenia stosowane przez statystykę publiczną	51
3. Zasady przetwarzania danych osobowych	52
IX. Opracowanie wyników	54
1. Przetwarzanie danych w NSP 2021	54
2. Badanie kontrolne	56
3. Udostępnianie wyników	57
X. Promocja i komunikacja	59
XI. Załączniki	62

Przedmowa

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2021 odbywa się co 10 lat i jest najważniejszym badaniem statystycznym pozwalającym na aktualizację stanu i wielkości populacji osób, budynków i mieszkań. W 2021 roku był realizowany w szczególnie trudnych warunkach związanych z wystąpieniem epidemii wywołanej wirusem SARS-CoV2.

Pomimo istnienia szeregu obaw, z powodzeniem wdrożono rozwiązania organizacyjne i techniczne, które nie tylko pozwoliły ograniczyć do całkowitego minimum zagrożenie zdrowia respondentów i rachmistrzów spisowych, ale ze względu na ich nowatorstwo stały się również przyczynkiem do analiz i dyskusji nad wprowadzeniem ich na stałe do realizacji pozostałych badań statystycznych.

Niniejszy raport metodologiczno-organizacyjny powstał w celu zgromadzenia w jednym miejscu opisów najbardziej kluczowych aspektów dotyczących realizacji nowoczesnego spisu ludności i mieszkań 2021.

Przekazując Państwu to opracowanie mam nadzieję, że przybliży ono złożoność procesu przygotowania i realizacji spisu, uświadomi skalę trudności tego przedsięwzięcia, ale przede wszystkim pozwoli jeszcze lepiej przygotować społeczeństwo i statystykę do spisów ludności i mieszkań kolejnej rundy w roku 2031 r.

Prezes

Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Wprowadzenie

W dniach 1 kwietnia – 30 września 2021 r. na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzony został narodowy spis powszechny ludności i mieszkań, dziewiąty z kolei w niepodległej Polsce (nie licząc spisu sumarycznego w 1946 oraz trzech mikrospisów w latach 1974, 1984 i 1995) i drugi od wstąpienia naszego kraju w struktury Unii Europejskiej.

Spisy powszechne są ważnymi momentami w życiu narodu, kiedy państwo pyta swoich mieszkańców „ilu nas jest”, „jacy jesteśmy”, „jak żyjemy” oraz o inne najistotniejsze informacje związane z funkcjonowaniem społeczeństwa. To kompleksowy portret kraju ukazujący demograficzną, społeczną i ekonomiczną strukturę jego mieszkańców w określonym czasie.

Należy jednak pamiętać, że cele spisu zmieniają się wraz ze stale ewoluującym społeczeństwem i warunkami w jakich ono funkcjonuje. Obecnie, w dobie postępującej globalizacji i szybkiego rozwoju gospodarczego, posiadanie szczegółowych, dobrych jakościowo i porównywalnych danych statystycznych jest niezbędne do prawidłowego zarządzania społeczno-gospodarczego zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.

Spis ludności jest jedynym tak masowym badaniem, które pozwala na pozyskanie szczegółowych informacji o liczbie ludności, jej terytorialnym rozmieszczeniu, strukturze demograficzno-społecznej i ekonomicznej oraz o gospodarstwach domowych i rodzinach. Spisem ludności zwykle towarzyszą spisy mieszkań i budynków, dostarczając informacji nie tylko o ilościowym i jakościowym stanie zasobów mieszkaniowych, ale pozwalając także na wszechstronną charakterystykę sytuacji mieszkaniowej ludności i gospodarstw domowych, w tym na ustalenie liczby gospodarstw domowych i rodzin nieposiadających własnego mieszkania lub mieszkających niesamodzielnie.

W wymiarze międzynarodowym, zwłaszcza dla obszaru Unii Europejskiej, dysponowanie bazą danych ze spisów ma podstawowe znaczenie z uwagi na bieżące wykorzystywanie tych informacji na potrzeby realizacji różnorodnych programów, wyrażonych w europejskich strategiach i politykach.

Sukces nowoczesnego spisu w dużej mierze zależy od tego, czy przy organizacji i przeprowadzeniu badania zostały uwzględnione kluczowe elementy.

Po pierwsze zakres informacyjny formularza spisowego powinien być przystosowany do zmieniającej się charakterystyki demograficznej i społeczno-ekonomicznej ludności kraju oraz jego regionów. Trudność polega na znalezieniu właściwej równowagi pomiędzy wprowadzeniem zmian do formularza a zachowaniem ciągłości historycznej, tak aby można było przeprowadzić analizę zjawiska w czasie.

Drugi czynnik dotyczy rozwoju technologii stosowanych w gromadzeniu, przetwarzaniu i upowszechnianiu informacji statystycznych. Zastosowanie nowoczesnych technologii wychodzi naprzeciw rosnącym wymaganiom użytkowników danych, którzy oczekują bardziej szczegółowych informacji, zarówno dotyczących określonych charakterystyk, jak i wymiarów terytorialnych, w formach odpowiadających najnowszym rozwiązaniom informatycznym.

Spisy powszechne to największe operacje logistyczne (obejmujące proces gromadzenia danych poprzez bezpośrednie zbieranie danych od respondentów lub pobieranie danych z rejestrów administracyjnych, opracowanie wyników, ich analizę i upowszechnianie danych) oraz najdroższe, zwłaszcza gdy są przeprowadzane w sposób tradycyjny. I właśnie z uwagi na wysokie koszty tego przedsięwzięcia szereg krajów podejmuje zdecydowane kroki w kierunku wykorzystania nowych metod, które uczyniłyby spis ludności i mieszkań bardziej efektywnym i mniej kosztownym, przy założeniu, że uzyskane wyniki są odpowiedniej jakości.

Polska w spisie ludności i mieszkań 2021 roku kontynuowała, rozpoczęte po raz pierwszy w spisie 2011 roku, odejście od metody tradycyjnej na rzecz spisu nowej generacji dywersyfikującej źródła danych tj. z jednej strony poprzez wykorzystanie potencjału źródeł administracyjnych (dane z rejestrów urzędowych i niepublicznych systemów informacyjnych), z drugiej zaś zgromadzenie danych uzyskanych od osób uczestniczących w samospisie internetowym, wywiadzie telefonicznym, wywiadzie bezpośrednim przeprowadzonym przez rachmistrza spisowego z użyciem przenośnych urządzeń elektronicznych (metoda CAXI).

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2021 roku był realizowany w szczególnie trudnych warunkach. Na skutek epidemii, wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz związanymi z tym ograniczeniami, wystąpiła potrzeba nowelizacji ustawy o NSP 2021. Zmiany w ustawie o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2021 dotyczyły między innymi wydłużenia czasu trwania spisu o trzy miesiące (do dnia 30 września 2021 r., a nie – jak pierwotnie planowano – do dnia 30 czerwca 2021r.), a także zwiększenia efektywności stosowania metod spisowych tj. sposobów pozyskiwania danych od osób fizycznych objętych spisem powszechnym, w szczególności w przypadkach, gdyby stosowanie niektórych metod nie było możliwe, na przykład ze względu na zagrożenie COVID-19.

Raport składa się z dziesięciu rozdziałów. Pierwszy rozdział dotyczy zagadnień związanych z aspektami prawnymi regulującymi realizację narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań. Ponadto w rozdziale przedstawione zostały zagadnienia dotyczące metody realizacji spisu.

W drugim rozdziale skoncentrowano się na przedstawieniu prac przygotowawczych do NSP 2021, które obejmowały przeprowadzenie konsultacji społecznych oraz realizację dwóch spisów próbnych. Konsultacje społeczne są działaniem, które poprzez włączenie społeczeństwa w proces decyzyjny, jakim jest możliwość określenia potrzeb informacyjnych spisu, przyczynia się do szerszego i bardziej świadomego zrozumienia dla podejmowanych działań spisowych, a w dalszej konsekwencji wyrażenia poparcia dla całego przedsięwzięcia. Nadrzędnym celem jest bowiem zwiększenie poziomu zaangażowania poszczególnych grup społecznych w proces realizacji spisu ludności i mieszkań, w tym w szczególności udział mieszkańców kraju w badaniu spisowym. Z kolei zasadniczym celem realizacji spisów próbnych było przetestowanie przyjętych rozwiązań metodologicznych, organizacyjnych, technicznych oraz popularyzacyjnych przed właściwym spisem powszechnym. W rozdziale opisano także zakres informacyjny spisu ludności i mieszkań, biorąc pod uwagę zobowiązania krajowe, jak i międzynarodowe.

W trzecim rozdziale przedstawione zostały ważniejsze definicje i pojęcia spisowe – pogrupowane zgodnie z obszarami tematycznymi tj. kategoria ludności, charakterystyka demograficzno-społeczna, gospodarstwa domowe i rodziny, migracje ludności, aktywność ekonomiczna ludności (sytuacja osób na rynku pracy) oraz budynki i mieszkania.

Rozdział czwarty opisuje źródła danych, które miały zastosowanie w spisie ludności i mieszkań 2021 tj. dane z rejestrów urzędowych i niepublicznych systemów informacyjnych oraz dane zebrane metodą CAxI. W rozdziale piątym przedstawiono budowę wykazów, niezbędnych do realizacji spisu ludności tj. wykazu adresowo-mieszkaniowego, wykazu osób oraz wykazu obiektów zbiorowego zakwaterowania. Rozdział szósty poświęcony został omówieniu zagadnień związanych ze strukturą zarządczą aparatu spisowego, zakresami odpowiedzialności i hierarchią w procesie zarządzania i podejmowania decyzji, działaniem infolinii spisowej oraz szkoleniami wszystkich grup osób zaangażowanych w prace spisowe.

W rozdziale siódmym omówione zostały wybrane systemy informatyczne i aplikacje wspierające realizację spisu ludności i mieszkań, wśród których należy wskazać system CORstat_Census stanowiący centralne ogniwo środowiska informatycznego do realizacji NSP 2021, system zgłoszeń Redmine jako narzędzie ułatwiające wyjaśnienie problemów oraz komunikacji pomiędzy różnymi szczeblami aparatu spisowego, system Call Center służący m.in. do obsługi Infolinii spisowej oraz tzw. dashboard, który zapewniał dostęp do informacji o postępie spisu.

Rozdział ósmy dotyczy aspektów związanych z szeroko pojętym bezpieczeństwem danych, w tym ochroną danych zbieranych i gromadzonych przez statystykę publiczną, prezentacją nowoczesnych technik teleinformatycznych zapewniających m.in. zaawansowaną ochronę przed cyberatakami oraz służących zarządzaniu informacją i zdanieniami bezpieczeństwa, i wreszcie zasadami przetwarzania danych osobowych.

Rozdział dziewiąty dotyczy opracowania wyników spisu. Zaprezentowano w nim procesy przetwarzania danych NSP 2021 tj. procesy w zakresie pozyskiwania i ewidencjonowania danych rejestrowych, gromadzenia i przygotowania danych źródłowych, utworzenia wykazu spisowego oraz tzw. Dziedzinowych Zbiorów Danych (DZD), pozyskiwania i przetwarzania danych z badania terenowego (dane CAxI), wyliczenia Wynikowego Zbioru Danych Spisowych (WZDS) oraz procesy analizy i udostępniania. W rozdziale opisano także środowisko informatyczne: OBM – Operacyjną Bazę Mikrodanych oraz ABM – Analityczną Bazę Mikrodanych, w których realizowane są powyżej opisane procesy. Ponadto w rozdziale omówiono główne zagadnienia związane z realizacją badania kontrolnego.

Badanie było przeprowadzone w okresie 12 listopada – 24 listopada 2021 r. Zaprezentowano także formy i narzędzia, jakie będą wykorzystane przy udostępnieniu wyników spisu ludności i mieszkań 2021. Ostatni dziesiąty rozdział poświęcono opisowi głównych działań realizowanych w ramach wieloaspektowej strategii komunikacji i promowania spisu ludności i mieszkań.

W raporcie przedstawiono także harmonogram udostępniania wyników spisu ludności i mieszkań, a także załączono wykaz pytań zawartych na formularzu spisowym, wykaz pytań dla obiektów zbiorowego zakwaterowania oraz do badania kontrolnego. Ponadto zaprezentowano typologię obiektów zbiorowego zakwaterowania.

I. Informacje ogólne

1. Podstawy prawne oraz zalecenia międzynarodowe

Zbieranie danych statystycznych od osób fizycznych w badaniach o tak szerokiej skali i zasięgu jak spis ludności i mieszkań wymaga szczególnego rodzaju podejścia i regulacji prawnych.

Aktami prawnymi regulującymi szerokie spektrum kwestii związanych z przeprowadzeniem narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań w 2021 r. są:

- rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.8.2008, str. 14);
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych;
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (Tekst mający znaczenie dla EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. L 87 z 31.3.2009, str. 164), w zakresie zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk oraz poufności informacji statystycznych;
- zalecenia międzynarodowe do Spisów Ludności i Mieszkań rundy 2020 Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych;

oraz

- ustawa z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1775, z 2020 r. poz. 1486, z 2021 r. poz. 615, z 2021 r., poz. 1143), dalej: ustawa o NSP 2021;
- ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 955), dalej: ustawa o statystyce publicznej.

2. Termin realizacji i okresy referencyjne NSP 2021

Zgodnie z zapisami ustawy o NSP 2021, spis ludności i mieszkań realizowany był w terminie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

W części Aktywność ekonomiczna, w części dotyczącej aktywności bieżącej, okresem referencyjnym był dodatkowo tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

3. Zakres spisu ludności i mieszkań

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2021 realizowany był **jako badanie pełne** i obejmował:

- a) osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach i innych zamieszkałych pomieszczeniach niebędących mieszkaniami;
- b) osoby fizyczne niemające miejsca zamieszkania;
- c) mieszkania, budynki, obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz zamieszkałe pomieszczenia niebędące mieszkaniami.

Spis nie obejmował:

- a) szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych;
- b) mieszkań, budynków, obiektów oraz pomieszczeń będących własnością przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

4. Obowiązek udzielania odpowiedzi

Zgodnie z przepisami ustawy o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2021 udział w spisie był obowiązkowy, a mieszkańcy Polski byli obowiązani do udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi (art. 28 p.1 ustawy o NSP). Do udzielenia odpowiedzi o osobach małoletnich oraz o osobach nieobecnych obowiązane były pełnoletnie osoby, wspólnie z nimi zamieszkające.

Dane dotyczące osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania, czyli w budynkach zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, związane z pracą lub nauką (domy studenckie, internaty, hotele pracownicze), bądź innych obiektach, w których zamieszkuje lub przebywa zwykle większa liczba osób były pozyskane – w zakresie posiadanej dokumentacji – od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów przy wykorzystaniu aplikacji internetowej albo uzupełniając bezpośrednio od mieszkańców w ramach samospisu internetowego lub wywiadu telefonicznego.

Informacje na temat budynków zarządzanych przez osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz niezamieszkanymi mieszkaniach udzielone zostały przez zarządców i administratorów zasobów mieszkaniowych. Natomiast informacji o budynkach stanowiących własność osób fizycznych udzielili właściciele, użytkownicy lub administratorzy tych budynków.

Udzielenie odpowiedzi niezgodnych ze stanem faktycznym oraz odmowa udzielenia odpowiedzi pociągały za sobą skutki prawne przewidziane w przepisach art. 56 i 57 ustawy o statystyce publicznej.

5. Główne cele spisu ludności i mieszkań

W świetle dynamicznych zmian zachodzących w życiu społeczno-gospodarczym kluczowego znaczenia nabiera dostęp do obiektywnych informacji, które następnie są podstawą do podejmowania strategicznych decyzji. Dane statystyczne na temat ludności oraz ogólna charakterystyka rodzinna, społeczna, ekonomiczna i mieszkaniowa poszczególnych osób są niezbędne do badania i definiowania polityk społecznych, środowiskowych, regionalnych w poszczególnych krajach, a także większych społecznościach/wspólnotach, w tym Unii Europejskiej i ONZ. Dane statystyczne stanowią zarówno punkt wyjścia dla planowania i realizacji polityk krótko- i długookresowych, umożliwiają bieżące ich monitorowanie, ale także pozwalają na ocenę skali zdarzeń i zjawisk pojawiających się ad-hoc, wymagających natychmiastowych decyzji.

Posiadanie aktualnych, dobrej jakości i porównywalnych danych pozwala na uchwycenie zachodzących procesów, określanie ich tendencji, a tym samym na adekwatną reakcję. Nie bez znaczenia jest również wartość zebranych informacji dla badań naukowych i historycznych.

Wobec powyższego, najważniejszymi założonymi celami spisu powszechnego ludności i mieszkań są:

1. zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł, w szczególności ze źródeł administracyjnych;
2. dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju;
3. zaprezentowanie zmian w liczbie ludności i zasobach mieszkaniowych w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu (NSP 2011), wraz z szeroką charakterystyką zarówno poszczególnych zbiorowości, jak i przebiegu podstawowych procesów, w tym: o stanie i strukturze demograficzno-społecznej i ekonomicznej ludności,

gospodarstw domowych i rodzin zamieszkujących lub przebywających w Polsce, o rozmiarach i kierunkach mobilności ludności, aktywności ekonomicznej, a także o rozmiarach zasobów mieszkaniowych, ich jakości oraz efektywnym wykorzystaniu;

4. zebranie informacji niezbędnych do realizacji zobowiązań międzynarodowych Polski wobec Unii Europejskiej oraz ONZ;
5. dostarczenie danych statystycznych na potrzeby tworzenia i aktualizacji operatów zarówno dla ustalania stanu i struktury ludności według cech demograficznych, społecznych i ekonomicznych, jak i losowania prób do badań reprezentacyjnych prowadzonych w latach pospisowych w gospodarstwach domowych.

6. Metoda realizacji spisu

W ustawie o NSP 2021 przyjęto założenie, że spis ludności i mieszkań 2021 zostanie zrealizowany metodą mieszaną tj. z wykorzystaniem danych pochodzących ze źródeł administracyjnych oraz danych zebranych od respondentów.

Należy podkreślić, że decyzja o zastosowaniu metody mieszanej w realizacji spisu ludności i mieszkań 2021 wpisuje się w ogólnoeuropejski trend wykorzystywania w spisach zasobów informacyjnych istniejących rejestrów administracyjnych. Komisja Europejska przygotowując podstawy prawne przeprowadzania spisów w obszarze UE, wzięta pod uwagę dynamiczny rozwój systemów administracyjnych i rozwiązań informatycznych wykorzystywanych przy wyborze metody spisu. W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań określone zostały szczegółowo źródła na jakich państwa członkowskie mogą opierać dane statystyczne, w szczególności są to:

- a) tradycyjne spisy powszechne;
- b) spisy powszechne oparte na danych z rejestrów administracyjnych;
- c) kombinacje tradycyjnych spisów powszechnych z badaniami reprezentacyjnymi;
- d) kombinacje spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi;
- e) kombinacje spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z tradycyjnymi spisami powszechnymi;
- f) kombinacje spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi oraz tradycyjnymi spisami powszechnymi,

oraz

- g) badania oparte na próbie rotacyjnej („kroczące” spisy powszechne).

Rozporządzenie nr 763/2008 jest pierwszym aktem prawnym – na skalę międzynarodową – który traktuje równorzędnie różne metody przeprowadzania spisu. Innymi słowy istnieje uznanie „prawne”, że ww. sposoby uzyskiwania danych na potrzeby spisu ludności i mieszkań jest dozwolone i pozwoli na zaspokojenie potrzeb informacyjnych w zakresie objętym spisem.

W ustawie o NSP 2021 przyjęte zostało założenie jak najszerszego wykorzystania systemów informacyjnych administracji publicznej, jako źródeł danych do spisu, co w konsekwencji oznaczało, że informacje zbierane w spisie pobrane zostały przede wszystkim z dostępnych źródeł administracyjnych, a następnie wykorzystane do przygotowania i aktualizacji wykazu osobowo-adresowo-mieszkaniowego oraz jako bezpośrednie źródło danych spisowych.

Dane objęte zakresem informacyjnym spisu 2021 zostały zebrane od całej populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy i przy wykorzystaniu następujących metod:

- CAWI – samospis internetowy;
- Spis na żądanie – wywiad telefoniczny realizowany na infolinii spisowej;
- CATI – wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrzów spisowych;
- CAPI – wywiad bezpośredni realizowany przez rachmistrzów spisowych.

Zastosowanie powyższych metod zbierania danych kanałami elektronicznymi zaowocowało po raz kolejny rezygnacją z wykorzystania formularzy papierowych w spisie (pierwszy raz Polska jako jeden z pierwszych krajów świata zrealizowała spis bez papieru w 2011 roku).

Kanały zbierania danych funkcjonowały w następujących terminach:

- samospis internetowy (CAWI) – od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.;
- wywiad telefoniczny (CATI) – od 4 maja do 30 września 2021 r.;
- „Spis na żądanie” wywiad telefoniczny na żądanie respondenta – od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.;
- wywiad bezpośredni (CAPI) – od dnia 21 czerwca br. do 30 września 2021 r. Decyzją Generalnego Komisarza Spisowego rachmistrzowie spisowi mogli realizować wywiady bezpośrednie przy zachowaniu reżimu sanitarnego i zasad realizacji spisu metodą wywiadu bezpośredniego wynikających z obostrzeń pandemicznych.

II. Prace przygotowawcze i zakres informacyjny

1. Konsultacje społeczne przed NSP 2021

Proponowany zakres tematyczny był konsultowany z kluczowymi odbiorcami danych, którzy wykorzystują dane statystyczne do realizacji swoich zadań statutowych (w szczególności z jednostkami administracji publicznej oraz ośrodkami naukowo-badawczymi). Konsultacje społeczne są działaniem, które poprzez włączenie społeczeństwa w proces decyzyjny, jakim jest możliwość określenia potrzeb informacyjnych spisu, przyczynia się do szerszego i bardziej świadomego zrozumienia podejmowanych działań spisowych, a w dalszej konsekwencji wyrażenia poparcia dla całego przedsięwzięcia. Nadrzędnym celem jest bowiem zwiększenie poziomu zaangażowania poszczególnych grup społecznych w proces realizacji spisu ludności i mieszkań, w tym w szczególności udział w badaniu spisowym poprzez podanie wymaganych w spisie informacji.

Konsultacje społeczne do spisu 2021 zrealizowane zostały przy wykorzystaniu otwartej ankiety, która została udostępniona użytkownikom 17 listopada 2016 r. na stronie internetowej GUS i Urzędów Statystycznych i była dostępna do 21 stycznia 2017 r. Konsultacje zostały wsparte poprzez akcję promocyjną, której celem było rozpropagowanie informacji o prowadzonych konsultacjach dających możliwość wyrażenia własnej opinii w zakresie danych spisowych opracowywanych w ramach statystyki publicznej i ich użyteczności.

Dla każdego z obszarów wymienionych w ankiecie wskazano kluczowe cechy, które precyzowały zakres informacyjny. Dla każdej cechy uczestnicy konsultacji mieli możliwość wskazania pożądanego poziomu podziału terytorialnego wraz z określeniem sposobu korzystania z danych oraz określenia celów wykorzystania informacji wynikowych spisu. Respondenci wskazywali, czy tematy uwzględnione w danym obszarze zaspakajają ich potrzeby informacyjne oraz określali zakres informacji, który powinien znaleźć się w danym obszarze tematycznym.

Dodatkowo uczestnicy konsultacji mogli sprecyzować własne potrzeby informacyjne w zakresie prezentowania danych w wybranych przekrojach wraz ze wskazaniem poziomu terytorialnego. Wskazywali również preferowany sposób uczestniczenia w nadchodzącym spisie dla następujących wariantów:

- samodzielne wypełnienie ankiety w Internecie,
- bezpośredni wywiad z rachmistrzem spisowym,
- inna forma.

Analiza wyników konsultacji społecznych pokazała, że respondenci zarówno instytucjonalni, jak i indywidualni, generalnie nie zgłaszali dodatkowych potrzeb odnośnie do zaproponowanego zakresu informacyjnego. Zwracali natomiast szczególną uwagę na konieczność zapewnienia dostępności danych na poziomie lokalnym (zarówno poziom gmin, jak i dla wybranych tematów – rejony spisowe, obwody statystyczne, jednostki urbanistyczne) pozwalających na dokładniejszą charakterystykę danego zjawiska. Ponadto w zdecydowanej większości użytkownicy nie widzieli alternatywnego źródła dla pozyskania danych w poszczególnych obszarach tematycznych, niż spis powszechny¹.

2. Spisy próbne przed NSP 2021

W celu przetestowania przyjętych rozwiązań metodologicznych, organizacyjnych, technicznych oraz popularyzacyjnych przed właściwym spisem powszechnym zaplanowano przeprowadzenie dwóch spisów próbnych. Realizację spisów próbnych reguluje rozdział 3 ustawy o NSP 2021.

¹ Szczegółowy raport z przeprowadzonych konsultacji znajduje się na stronie GUS pod adresem: <https://stat.gov.pl/spisy-powszechnie/nsp-2021/>.

Wyboru gmin dokonano metodą ekspercką biorąc pod uwagę szereg wskaźników, charakteryzujących gminy w Polsce:

- wskaźniki opracowane dla każdej gminy imiennie:
 - Identyfikator TERYT: charakter gminy: wiejska (wieś), miejska (miasto), wiejsko-miejska;
 - Stan ludności na koniec roku;
 - Gęstość zaludnienia;
 - Wiek przedprodukcyjny;
 - Wiek produkcyjny mobilny;
 - Wiek produkcyjny niemobilny;
 - Wiek poprodukcyjny;
 - Migracje wewnętrzne napływ na 1000 osób;
 - Migracje wewnętrzne odpływ na 1000 osób;
 - Saldo migracji wewnętrznej na 1000 osób;
 - Migracje zagraniczne imigracja na 1000 osób;
 - Migracje zagraniczne emigracja na 1000 osób;
 - Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób;
 - Ogólne saldo migracji stałej na 1000 osób;
 - Zameldowani na pobyt czasowy na 1000 osób;
 - Czasowo nieobecni w stałym miejscu zamieszkania na 1000 osób;
 - Saldo ludności czasowo obecnej (nieobecnej) na 1000 osób;
 - Osoby przybyłe z zagranicy zameldowane na pobyt czasowy na 1000 osób;
 - Ludność czasowo nieobecna w związku z wyjazdem za granicę na 1000 osób;
 - Stopa bezrobocia;
 - Liczba oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi;
 - Liczba zezwoleń wydanych cudzoziemcom na pracę w Polsce;
 - Odsetek mieszkań z nieustaloną informacją lub jej brakiem w zakresie własności, wyposażenia w c.o., kanalizacji;
 - Oznaczenie gminy z udziałem mniejszości narodowych i etnicznych wynoszącym co najmniej 10%
 - Dostęp do transportu publicznego (tylko dla ostatecznie wybranych gmin);
- wskaźniki dostępne jedynie na poziomie województw:
 - Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu;
 - Szacunek rozmiarów emigracji na pobyt czasowy 1 rok i dłużej na 1000 ludności.

Analiza wskaźników dostępnych na poziomie wytypowanych gmin pozwoliła na sformułowanie dodatkowych merytorycznych przesłanek, które zostały uwzględnione przy ostatecznym wyborze gmin, m.in.:

1. sprawdzenie kompletności wykazu osobowo-adresowo-mieszkaniowego dla danej jednostki, w tym weryfikację zakresu podmiotowego w szczególności w zakresie:
 - liczby imigrantów zameldowanych na pobyt czasowy w kontekście wydanych zezwoleń na pracę i oświadczeń pracodawcy o powierzeniu cudzoziemcowi pracy;
 - liczby emigrantów na pobyt czasowy powyżej 3 miesięcy w kontekście zarejestrowanych faktów wyjazdu za granicę;
 - liczby migrantów wewnętrznych na pobyt czasowy powyżej 3 miesięcy w kontekście zarejestrowanych faktów przemieszczeń;
2. weryfikacja zakresu informacyjnego w kontekście możliwości dostarczenia przez respondentów danych dla tematów, dla których nie jest możliwe pozyskanie informacji z rejestrów lub informacja jest niepełna.

Pierwszy spis próbny odbył się w dwóch gminach w Polsce, w gminie wiejskiej Sierakowice w powiecie kartuskim w województwie pomorskim oraz gminie wiejskiej Czerwińsk nad Wisłą w powiecie płońskim w województwie mazowieckim. Spis próbny był realizowany od 1 do 31 października 2019 r. według stanu na dzień 30 września 2019 r., godz. 24:00.

Drugi spis próbny został przeprowadzony w okresie od 1 kwietnia 2020 r. do 30 kwietnia 2020 r. według stanu na dzień 31 marca 2020 r., godz. 24:00, na terenie następujących szesnastu gmin:

1. Kłodzko – gmina wiejska, powiat kłodzki, województwo dolnośląskie;
2. Chełmno – gmina wiejska, powiat chełmiński, województwo kujawsko-pomorskie;
3. Skierbieszów – gmina wiejska, powiat zamojski, województwo lubelskie;
4. Gubin – gmina miejska, powiat krośnieński, województwo lubuskie;
5. Kleszczów – gmina wiejska, powiat bełchatowski, województwo łódzkie;
6. Jabłonka – gmina wiejska, powiat nowotarski, województwo małopolskie;
7. Lesznowola – gmina wiejska, powiat piaseczyński, województwo mazowieckie;
8. Prószków – gmina miejsko-wiejska, powiat opolski, województwo opolskie;
9. Radymno – gmina miejska, powiat jarosławski, województwo podkarpackie;
10. Dubicze Cerkiewne – gmina wiejska, powiat hajnowski, województwo podlaskie;
11. Puck – gmina wiejska, powiat pucki, województwo pomorskie;
12. Wojkowice – gmina miejska, powiat będziński, województwo śląskie;
13. Wąchock – gmina miejsko-wiejska, powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie;
14. Lidzbark Warmiński – gmina wiejska, powiat lidzbarski, województwo warmińsko-mazurskie;
15. Puszczykowo – gmina miejska, powiat poznański, województwo wielkopolskie;
16. Kołbaskowo – gmina wiejska, powiat policki, województwo zachodniopomorskie.

Należy podkreślić, że w związku z pandemią COVID-19 rozważana była rezygnacja z II spisu próbnego. Jednakże, biorąc pod uwagę niestabilność sytuacji epidemicznej w kolejnych miesiącach oraz możliwość ponownego wystąpienia pandemii w czasie realizacji powszechnego spisu rolnego w terminie wrzesień–listopad 2020 r., a także narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań w 2021 r., podjęto decyzję o takim dostosowaniu rozwiązań organizacyjnych, aby była możliwość realizacji tak skomplikowanego zadania jakim jest spis powszechny także w obliczu nadzwyczajnych zdarzeń, sprawdzając jednocześnie elastyczność systemu zarządczego i jego odporność na zdarzenia kryzysowe. W rezultacie podjęto decyzję o przeprowadzeniu drugiego spisu próbnego z zachowaniem niezbędnych środków ostrożności i ograniczenia do metod zbierania danych niezagrażających zdrowiu respondentów i rachmistrzów spisowych.

3. Zakres informacyjny spisu ludności i mieszkań

Zakres informacyjny spisu wynika z potrzeb krajowych wskazanych w polskich aktach prawnych i strategiach, z zapotrzebowania użytkowników danych oraz zobowiązań międzynarodowych, w tym w szczególności z Rozporządzenia WE nr 763/2008 w sprawie przeprowadzenia spisów ludności i mieszkań wraz z rozporządzeniami wykonawczymi określającymi zakres obowiązkowych tematów (w tym klasyfikacje i narzucony poziom ich szczegółowości). Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że tematy wymagane przez rozporządzenia UE w znaczącej części pokrywają się z potrzebami krajowych użytkowników.

Wykaz aktów prawnych, w oparciu o które GUS jest zobowiązany opracowywać dane na potrzeby krajowe przedstawia się następująco:

- a) dane o liczbie ludności dla gmin – na podstawie Ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 2003 Nr 203 poz. 1966, z późn. zm.):

- zgodnie z art. 2 ustawy, dane o liczbie ludności stanowią podstawę subwencjonowania każdej gminy;
 - zgodnie z art. 28 ust. 6, dane o liczbie ludności służą wyodrębnieniu terenów wiejskich lub miast do 5000 mieszkańców, w celu określenia sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego;
- b) dane o liczbie ludności na terenie gminy – na podstawie Ustawy z dnia 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. Nr 52 poz. 420, z późn. zm.). Zgodnie z artykułem 2 ustawy dane o liczbie ludności stanowią jeden z elementów służących do obliczenia wysokości funduszu sołeckiego;
 - c) dane dotyczące liczby ludności miast – na podstawie Ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. Nr 201, poz. 1540, z późn. zm.). Dane dotyczące liczby ludności miast służą do określenia liczby mogących działać kasyn i salonów gry bingo (art. 15 ustawy);
 - d) dane o liczbie osób niepełnosprawnych według grup wieku na poziomie powiatów – zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. (Dz. U. Nr 88, poz. 808 ze zm.) w sprawie algorytmu przekazywania Środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym;
 - e) dane o liczbie mieszkańców gminy należącej do mniejszości zgodnie z art. 14. ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz.U. Nr 141 z dnia 31 stycznia 2005 r. ze zmianami);
 - f) dane o liczbie mieszkań wykorzystane do oceny realizacji Narodowego Programu Mieszkaniowego (Uchwała nr 115/2016 Rady Ministrów z dnia 27 września 2016 r.) w sprawie przyjęcia Narodowego Programu Mieszkaniowego; wprowadzenia uchwał antysmogowych przyjmowanych w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko (jako regulacji prawnych, uchwalane przez sejmiki województwa w formie aktu prawnego (art. 96 Prawo Ochrony Środowiska).

Wymagania międzynarodowe określają następujące rozporządzenia WE (ramowe i wykonawcze):

- a) Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. L 218 z 13.8.2008, s. 14);
- b) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/543 z dnia 22 marca 2017 r. określające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów (Dz. U. L 78 z 23.3.2017, s. 13);
- c) Rozporządzenie Komisji (UE) 2017/712 z dnia 20 kwietnia 2017 r. ustanawiające rok referencyjny oraz program danych statystycznych i metadanych w odniesieniu do spisów powszechnych ludności i mieszkań przewidzianych w rozporządzeniu (WE) nr 763/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. U. L 105 z 21.4.2017, s. 1);
- d) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/881 z dnia 23 maja 2017 r. w sprawie wykonania Nr 763/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie spisów powszechnych ludności i mieszkań w odniesieniu do warunków i struktury sprawozdań dotyczących jakości oraz formatu technicznego przekazywania danych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1151/2010 (Dz. U. L 135 z 24.5.2017, s. 6);
- e) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/1799 z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie ustanowienia tymczasowego bezpośredniego działania w dziedzinie statystyki dotyczącego rozpowszechniania wybranych tematów spisu powszechnego ludności i ludności mieszkaniowej w 2021 r. i zakodowanych w siatce kilometrowej (Dz. U. L 296 z 22.11.2018, s. 19).

W ramach prac przygotowawczych do spisu 2021 w oparciu o informacyjne potrzeby krajowe i międzynarodowe wynikające z ww. aktów prawnych oraz indywidualne potrzeby użytkowników danych zdefiniowane zostały następujące główne tematy, w ramach których są gromadzone dane w NSP 2021:

1. Stan i charakterystyka demograficzna ludności, w tym ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osoby bezdomne (bez dachu nad głową);
2. Edukacja (poziom wykształcenia);
3. Aktywność ekonomiczna osób, w tym dojazdy do pracy;

4. Niepełnosprawność;
5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne, w tym kraj urodzenia i obywatelstwo;
6. Narodowość, język i wyznanie;
7. Gospodarstwa domowe i rodziny;
8. Stan i charakterystyka zasobów mieszkaniowych (mieszkania i budynki).

Potrzeby międzynarodowe zostały wyspecyfikowane w rozporządzeniu wykonawczym UE nr 2017/ 543 oraz rozporządzeniu UE nr 2018/1799. Poniżej przedstawiono szczegółowo listę tematów oraz ich podziały:

Ludność:

1. Miejsce zamieszkania, obszar geograficzny;
2. Lokalizacja miejsca pracy;
3. Wielkość miejscowości;
4. Płeć;
5. Wiek;
6. Stan cywilny;
7. Bieżąca aktywność ekonomiczna;
8. Zawód;
9. Rodzaj działalności zakładu pracy;
10. Status zatrudnienia;
11. Poziom wykształcenia;
12. Kraj/miejsce urodzenia;
13. Kraj posiadanego obywatelstwa;
14. Czy osoba kiedykolwiek zamieszkiwała za granicą i rok przyjazdu do kraju (od 1980 r.);
15. Czy osoba kiedykolwiek zamieszkiwała za granicą i rok przyjazdu do kraju (od 2010 r.);
16. Okres zamieszkiwania w obecnej miejscowości;
17. Miejsce zamieszkania na rok przed spisem.

Rodziny:

1. Pozycja osoby w rodzinie;
2. Typy rodzin;
3. Wielkość rodzin (liczba osób).

Gospodarstwa domowe:

1. Pozycja osoby w gospodarstwie domowym;
2. Typ gospodarstwa domowego;
3. Wielkość gospodarstwa domowego (liczba osób).

Mieszkania:

1. Warunki mieszkaniowe;
2. Tytuł prawny gospodarstwa domowego do zajmowanego mieszkania;
3. Rodzaje pomieszczeń mieszkalnych;
4. Stan zamieszkania konwencjonalnego mieszkania;
5. Forma własności;
6. Liczba mieszkających osób;
7. Powierzchnia użytkowa;
8. Liczba izb w mieszkaniu;

9. Gęstość zaludnienia (powierzchnia użytkowa);
10. Gęstość zaludnienia (liczba izb);
11. System zaopatrzenia w wodę;
12. Toaleta;
13. Łazienka;
14. Typ ogrzewania;
15. Mieszkania według typu budynku;
16. Mieszkania według okresu wybudowania;
17. Lokalizacja pomieszczeń mieszkalnych;
18. Rodzaj zamieszkanego pomieszczenia.

Poniżej zaprezentowano tematy, na które zgłaszano zapotrzebowanie krajowe.

Ludność:

1. Pozostawanie w związku niesformalizowanym;
2. Główne źródło utrzymania osób;
3. Biorcy świadczeń społecznych;
4. Emigracja czasowa (osoby przebywające czasowo za granicą);
5. Przynależność narodowo-etniczna;
6. Język używany w domu;
7. Przynależność do kościoła lub związku wyznaniowego;
8. Niepełnosprawność prawna;
9. Niepełnosprawność subiektywna.

Budynki i Mieszkania:

1. Własność mieszkania;
2. Powierzchnia użytkowa mieszkania, liczba izb;
3. Własność budynku;
4. Wyposażenie budynków w urządzenia techniczne (wodociąg, kanalizacja, gaz z sieci, c.o.);
5. Gaz z sieci (w mieszkaniu);
6. Rodzaj budynku;
7. Rok oddania budynku do użytku;
8. Rodzaj stosowanego paliwa do ogrzewania mieszkania.

III. Ważniejsze definicje i pojęcia spisowe

Definicje i klasyfikacje prezentowane poniżej dotyczą informacji upowszechnianych na potrzeby krajowe. Należy jednak podkreślić, że definicje wybranych pojęć są zgodne z definicjami określonymi w Rozporządzeniu ramowym (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań oraz w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2017/543 z dnia 22 marca 2017 r. określającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów zapewniając porównywalność danych dla krajów członkowskich UE oraz zgodność z zaleceniami międzynarodowymi rekomendowanymi dla krajów EKG ONZ.

1. Kategoria ludności

Kategoria ludności według definicji krajowej. W kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

2. Charakterystyka demograficzno-społeczna

Wiek osób określa się liczbą lat ukończonych ustaloną poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. momentem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku).

Stan cywilny – ze względu na przepisy prawa obowiązujące w poszczególnych krajach – wyznaczające dolną granicę wieku umożliwiającego zawieranie związków małżeńskich – w spisach ludności przyjęto określanie stanu cywilnego dla osób będących w wieku 15 lat i więcej.

Zgodnie z prawem polskim występują cztery kategorie stanu cywilnego:

- kawaler, panna – osoby, które nigdy nie pozostawały w prawnym związku małżeńskim;
- żonaty, zamężna – osoby, których związek małżeński został zawarty zgodnie z prawem świeckim;
- wdowiec, wdowa – osoby, których prawne małżeństwo przestało istnieć z powodu śmierci współmałżonka;
- rozwiedziony, rozwiedziona – osoby, których małżeństwo zostało rozwiązane orzeczeniem sądu.

Osoby, w stosunku do małżeństwa których sąd orzekł separację z prawnego punktu widzenia – w dalszym ciągu pozostają w stanie małżeńskim.

Związek niesformalizowany oznacza utrzymywanie więzi psychicznych, fizycznych i/lub ekonomicznych natury małżeńskiej (bez zawierania związku małżeńskiego) pomiędzy dwiema osobami. Pytanie o związek niesformalizowany miało charakter dobrowolny i zadawane było osobom w wieku 18 lat i więcej.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwa (dyplomu) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą; pytanie zadawane osobom w wieku 13 lat i więcej.

Poziom wykształcenia jest określany na podstawie klasyfikacji ISCED 2011:

- a) wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora – zaznaczają osoby z tytułem doktora, doktora habilitowanego lub profesora;
- b) wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów II stopnia (uzupełniających magisterskich) lub jednolitych studiów magisterskich. Do tej kategorii należy również zaliczyć osoby, które posiadają dyplom lekarza;

- c) wyższe z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym – zaznaczają osoby z tytułem zawodowym licencjata, inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów I stopnia (licencjackich, inżynierskich);
- d) dyplom ukończenia kolegium – dotyczy absolwentów kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz absolwentów kolegiów pracowników służb społecznych;
- e) policealne – dotyczy osób, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej) do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej. Do tej kategorii zaliczyć należy również osoby, które ukończyły studium nauczycielskie;
- f) średnie ogólnokształcące – zaznaczają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem;
- g) średnie zawodowe – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej);
- h) zasadnicze zawodowe/branżowe – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia;
- i) gimnazjalne – posiadają osoby, które uzyskały świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy. Osobom, które ukończyły gimnazjum przed 1932 r., należy zaznaczyć wykształcenie średnie ogólnokształcące;
- j) podstawowe ukończone – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej) niezależnie od tego, ile klas ona liczyła (osiem, siedem, sześć czy dawniej cztery), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej;
- k) niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

Kraj urodzenia zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa.

Rozstrzygnięcie takie zostało przyjęte w związku z koniecznością zabezpieczenia porównywalności, a przede wszystkim nie dublowania danych w skali międzynarodowej.

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem, nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od pytania o narodowość. Dla osób nieposiadających obywatelstwa żadnego kraju przewidziana była możliwość odpowiedzi: nie posiadam obywatelstwa żadnego kraju. Jeśli spisywana osoba posiadała obywatelstwa kilku krajów, zastosowano hierarchię wskazań: Polska, kraje UE, kraje trzecie.

Cudzoziemiec – to osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa, bez względu na fakt posiadania lub nie obywatelstwa (obywatelstw) innych krajów.

Bezpaństwowiec to osoba nieposiadająca obywatelstwa żadnego kraju (bezpaństwowcy są zaliczani do cudzoziemców).

Narodowość przynależność narodowa lub etniczna – jest deklaratywną, opartą na subiektywnym odczuciu, indywidualną cechą każdego człowieka, wyrażającą jego emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia związek z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. Narodowości (odczuwanej przynależności narodowo-etnicznej) nie należy mylić z przynależnością państwową – czyli obywatelstwem. W spisie ludności i mieszkań 2021 umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażenie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych poprzez zadanie dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Język używany w domu dotyczy języka używanego na co dzień w domu i odnosi się do języka mówionego lub migowego, który używany jest w kontaktach rodzinnych.

Wyznanie (przynależność wyznaniowa) jest to formalne uczestnictwo lub emocjonalny związek osoby z określonym wyznaniem religijnym (kościołem lub związkiem wyznaniowym); wyznanie jest określane na podstawie dobrowolnej deklaracji, w tym także brakiem związku z jakimkolwiek wyznaniem (bez wyznania). Pytanie o wyznanie nie odnosi się do wiary (lub niewiary) jako takiej, ani jej intensywności, lecz do odczuwanej lub formalnej przynależności (lub nieprzynależenia) do wyznania.

Osoby niepełnosprawne (z niepełnosprawnościami) są to takie osoby, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoby, które takiego orzeczenia nie posiadają, lecz ich sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wykonywanie codziennych czynności, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.

Przez **czynności codzienne (podstawowe)** dla danego wieku należy rozumieć:

- dla niemowląt – prawidłową reakcją na bodźce zewnętrzne (płacz, uśmiech, właściwe gesty i odruchy);
- dla dzieci w wieku przedszkolnym – zdolność brania udziału w grach i zabawach w grupie rówieśników;
- dla dzieci w wieku szkolnym – uczęszczanie do szkoły oraz uczestnictwo we wszystkich rodzajach obowiązkowych zajęć;
- dla osób w wieku aktywności zawodowej – pracę zawodową, naukę lub prowadzenie gospodarstwa domowego;
- dla osób w wieku starszym – podstawową samoobsługę przy czynnościach higienicznych, zakupach, przyrządzaniu posiłków itp.

Informacje o osobach niepełnosprawnych, zgodnie z przepisami ustawy o NSP, pozyskiwane były na zasadzie dobrowolności.

3. Gospodarstwa domowe i rodziny

W spisach powszechnych ludności i mieszkań do wyodrębnienia gospodarstw domowych państwa członkowskie stosują kryterium „wspólnego utrzymywania się” lub, gdy jest to niemożliwe, koncepcję „jednostki mieszkaniowej”.

W NSP 2021 przyjęto koncepcję mieszkaniową gospodarstwa domowego, według której wszystkie osoby mieszkające w jednym mieszkaniu są uważane za członków tego samego gospodarstwa domowego.

Wśród osób wspólnie mieszkających wyodrębnia się rodziny. Podstawową informacją, która umożliwia wyodrębnienie rodzin biologicznych, jest ustalenie stopnia pokrewieństwa w stosunku do określonej osoby oraz wskazanie dla każdej osoby jej współmałżonka i rodziców (jeżeli takie osoby zamieszkują wspólnie).

W NSP 2021 ustalenie relacji rodzinnych osób polegało na wskazaniu ojca, matki oraz współmałżonka/partnera(ki) spośród osób wspólnie zamieszkujących w danym mieszkaniu.

W statystyce publicznej **rodzina biologiczna (nuklearna)** definiowana jest jako dwie lub większa liczba osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy (kohabitanci) – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko. Jest to definicja wykorzystywana m.in. w spisach powszechnych ludności i mieszkań. Przytoczona definicja najlepiej odzwierciedla faktyczny obraz różnych form życia rodzinnego we współczesnym świecie przy zachowaniu obowiązującego w Polsce prawa, obejmując zarówno tradycyjnie pojmowane rodziny, jak i ich alternatywne formy.

Zgodnie z powyższą definicją wyróżnia się następujące typy rodzin biologicznych:

- małżeństwo bez dzieci,
- małżeństwo z dziećmi,
- związki niesformalizowane bez dzieci,

- związki niesformalizowane z dziećmi,
- matka z dziećmi,
- ojciec z dziećmi.

Rodzina pełna to oboje rodziców z dzieckiem/dziećmi (naturalnymi lub adoptowanymi), natomiast rodzina niepełna to jeden rodzic z dzieckiem/dziećmi, tj. samotna matka z dziećmi lub samotny ojciec z dziećmi.

Rodzina zrekonstruowana to rodzina składająca się z małżeństwa lub związku niesformalizowanego z jednym lub większą liczbą dzieci, z których co najmniej jedno nie jest wspólnym dzieckiem małżonków (partnerów), tzn. jest naturalnym lub adoptowanym dzieckiem tylko jednego z nich.

Jako **dziecko** określa się osobę w każdym wieku, która pozostaje w gospodarstwie domowym wraz z obojgiem lub jednym z rodziców. Do dzieci zalicza się również pasierbów oraz dzieci przysposobione.

4. Migracje ludności

Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania. Przyjmując położenie poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania wyodrębniono:

- migracje wewnętrzne, czyli przemieszczenia ludności w granicach kraju;
- migracje zagraniczne, czyli przemieszczenia związane ze zmianą kraju zamieszkania.

Migracje zagraniczne to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy.

Przyjmując za kryterium obserwacji długość pobytu (nieobecności) wyodrębniono następujące kategorie migracji:

- krótkookresowe – pobyt czasowy trwający od 3 do 12 miesięcy;
- długookresowe – pobyt czasowy trwający co najmniej 12 miesięcy;
- zamieszkanie na stałe – bez względu na okres zamieszkiwania.

Osoba migrująca (migrant) to osoba, która zmienia swoje miejsce zamieszkania.

Emigrant to osoba przemieszczająca się z kraju za granicę na pobyt stały lub czasowy.

Imigrant to osoba przybyła z zagranicy do kraju na pobyt stały lub czasowy.

Za migracje wewnętrzne w spisie w 2021 r. uznano zmiany miejscowości zamieszkania.

W ramach migracji wewnętrznych wyróżniono migracje:

- międzywojewódzkie, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego;
- wewnątrzwojewódzkie, czyli zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa;
- międzypowiatowe, czyli przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego;
- wewnątrzpowiatowe, czyli zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu.

Klasyfikując migracje wewnętrzne według charakteru administracyjnego obszarów, między którymi miała miejsce wędrownia, rozrózniono następujące kierunki migracji:

- ze wsi do miast,
- z miast na wieś,
- z miast do miast,
- ze wsi na wieś.

Czasowe migracje wewnętrzne to migracje związane z pobytem czasowym poza miejscem stałego zamieszkania trwającym dłużej niż 3 miesiące.

5. Aktywność ekonomiczna ludności (sytuacja osób na rynku pracy)

W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat), oparte o rekomendacje Międzynarodowej Organizacji Pracy. Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania osób był fakt wykonywania/posiadania pracy w okresie badanego tygodnia (w Polsce był to tydzień od 25 do 31 marca 2021 r.) bądź poszukiwania pracy i gotowość do jej podjęcia. Badaniem objęto osoby w wieku 15 lat i więcej. Przyjęto regułę klasyfikowania każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych lub biernych zawodowo (faktyczna, a nie formalno-prawna sytuacja zawodowa badanych osób).

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zostały zaliczone wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód,
- nie wykonywały pracy, ale formalnie miały pracę, a czasową przyczyną niewykonywania pracy była np. choroba własna, urlop związany z wypoczynkiem lub opieką nad dzieckiem.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę, w okresie od 1 do 31 marca,
- były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 15 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Jako **główne przyczyny bierności zawodowej** przyjęto:

- emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności),
- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student,
- opieka na dzieckiem lub osobą dorosłą,
- własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy,
- wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy,
- inny powód.

Praca główna to praca, która zwykle zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Status zatrudnienia uwzględnia poniższe kategorie pracujących:

Zatrudnieni (pracownicy najemni):

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej; do tej grupy należą również praktykanci i stażyści, którzy otrzymywali wynagrodzenie za pracę;
- osoby wykonujące pracę nakładczą (inaczej chałupniczą);
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej).

Pracujący na własny rachunek:

- właściciele, współwłaściciele lub dzierżawcy indywidualnego gospodarstwa rolnego pracujący w tym gospodarstwie;
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną);
- agenci we wszystkich systemach agencji;
- osoby, które na mocy porozumienia z pracodawcą zarejestrowały własną działalność jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

Do pracujących na własny rachunek zalicza się zarówno **pracodawców** (osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego) jak i **osoby niezatrudniające pracowników**.

Pomagający członkowie rodzin to osoby, które bez umownego, wcześniej ustalonego wynagrodzenia, pomagały w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem.

Zawód wykonywany w głównym miejscu pracy – oparto na Klasyfikacji zawodów i specjalności (wprowadzonej Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 227).

Rodzaj działalności gospodarczej prowadzony przez firmę (instytucję, zakład pracy) dotyczył głównej lub przeważającej działalności w faktycznym miejscu pracy głównej; określany na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), wprowadzonej Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz.U. 251, poz.1885, z późn. zm.).

Lokalizacja miejsca wykonywania pracy głównej to faktyczne miejsce wykonywania pracy z uwzględnieniem podziału na pracę wykonywaną w Polsce (dane szczegółowe), poza Polską (nazwa kraju) lub brak stałej lokalizacji (w sytuacji, gdy nie ma możliwości wskazania konkretnego miejsca w ujęciu geograficznym). Informacje te, w połączeniu z danymi o miejscu zamieszkania, służą określeniu skali i kierunków dojazdów do pracy.

6. Budynki i mieszkania

Mieszkanie – lokal przeznaczony na stały pobyt osób, konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, stanowiący zespół izb lub jedną izbę, łącznie z pomocniczymi (przedpokój, hol, łazienka, ustęp, garderoba, spiżarnia, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców), wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, korytarza, wspólnej sieni, ulicy, podwórza lub ogrodu niezależnie od tego, czy jest zamieszkałe na podstawie jednego lub więcej niż jednego tytułu prawnego.

Zamieszkane pomieszczenie niebędące mieszkaniem – pomieszczenie, które w czasie spisu – z różnych przyczyn, np. losowych, przyjętego trybu życia – było jedynym miejscem zamieszkania osób (osoby) tworzących gospodarstwo domowe.

Kategoria ta obejmuje:

- pomieszczenia znajdujące się w trwałym budynku (mieszkalnym lub innym) wybudowane do innych celów niż mieszkalne, które nie zostały dostosowane do celów mieszkalnych, np. strych, pralnia, suszarnia, garaż, pomieszczenie magazynowe, inwentarskie lub gospodarcze (stajnia, obora, stodoła) lub inne (pokój w hotelu, sala szkolna);
- pomieszczenia półtrwałe, wzniesione do zamieszkania przez rodziny lub pojedyncze osoby z założenia przez ograniczony czas – zwykle kilku lat, np. tzw. kontenery lub baraki wzniesione dla osób dotkniętych klęską żywiołową (dla powodzian, pogorzalców), budynki tymczasowe zamieszkałe do czasu wybudowania nowego domu;

- pomieszczenia prowizoryczne, np. komórka, chata;
- obiekty ruchome, np. barakowóz, wagon kolejowy, przyczepa kempingowa, jacht, barka.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem mieszkania – rodzaj podmiotu, który posiadał prawo własności do mieszkania. Stan prawny do mieszkania ustalano na tzw. krytyczny moment spisu.

Pod względem rodzaju podmiotów sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- **osoby/osób fizycznych** (dotyczy także współwłasności np. małżeńskiej) – dotyczy mieszkań, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej). Obejmuje także mieszkania, w przypadku których spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu zostało przekształcone w odrębną własność, tj. oprócz własności lokalu uzyskano również współwłasność części wspólnych budynku oraz gruntu, na którym został on wybudowany;
- **spółdzielni mieszkaniowej (mieszkanie własnościowe)** – dotyczy mieszkań spółdzielczych, do których przysługuje spółdzielcze własnościowe do lokalu mieszkalnego;
- **spółdzielni mieszkaniowej (mieszkanie lokatorskie)** – dotyczy mieszkań spółdzielczych, do których przysługuje spółdzielcze prawo lokatorskie do lokalu mieszkalnego;
- **gminy** – dotyczy mieszkań będących w zasobie mieszkaniowym gminy, przekazanych gminie, ale stanowiących własność Skarbu Państwa bądź powiatu (lokalnej, powiatowej wspólnoty samorządowej);
- **Skarbu Państwa** – dotyczy mieszkań pozostających w zasobie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, przejętych i pozostających w zasobie Agencji Mienia Wojskowego, pozostających w zarządzie jednostek podległych ministrom, pozostających w zarządzie organów: władzy państwowej, administracji państwowej oraz kontroli państwowej, oddanych przez jednostkę reprezentującą Skarb Państwa w użytkowanie, dzierżawę lub najem przedstawicielstwom dyplomatycznym i urzędom konsularnym państw obcych;
- **zakładu pracy** – dotyczy mieszkań, które są własnością przedsiębiorstw państwowych, a także państwowych jednostek organizacyjnych;
- **towarzystwa budownictwa społecznego (TBS)** – dotyczy mieszkań (zamieszkiwanych z tytułu najmu), znajdujących się w budynkach będących własnością podmiotu prawnego, który w swojej nazwie ma wyrazy „towarzystwo budownictwa społecznego” lub skrót „TBS”, bez względu na fakt partycypowania w kosztach budowy budynku innego podmiotu;
- **innego podmiotu** – dotyczy mieszkań stanowiących własność podmiotów innych niż wyżej wymienione np. związków wyznaniowych, partii politycznych, stowarzyszeń, fundacji.

Tytuł prawny do zajmowania mieszkania przez gospodarstwo domowe – dotyczy tytułu prawnego do mieszkania, jaki posiadała w momencie spisu jedna lub więcej osób wchodzących w skład gospodarstwa zamieszkującego w danym mieszkaniu; Pod względem uprawnień do zajmowanego mieszkania gospodarstwa klasyfikuje się na zamieszkujące z tytułu: własności mieszkania lub domu, spółdzielczego prawa do mieszkania, najmu, podnajmu (sublokatorzy), pokrewieństwa z właścicielem lub tzw. głównym lokatorem mieszkania oraz innego.

Powierzchnia użytkowa mieszkania to suma powierzchni wszystkich pomieszczeń znajdujących się w obrębie mieszkania, a w szczególności: pokoi, kuchni (z oknem i bez okna), spiżarni, przedpokoi, holi, łazienek, ubikacji, obudowanej werandy lub ganku oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnym lub gospodarczym potrzebom mieszkańców lokalu, bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania.

Za **pokój** lub **kuchnię** uznaje się pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami sięgającymi od podłogi do sufitu, z bezpośrednim oświetleniem dziennym i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m². Inne pomieszczenia w mieszkaniu takie jak: przedpokój, hol, łazienka, ubikacja, spiżarnia, schowek, garderoba, obudowana weranda, ganek, bez względu na ich powierzchnię i sposób oświetlenia, są pomieszczeniami pomocniczymi i nie uznaje się ich za pokoje.

Sposób ogrzewania mieszkania.

W spisie rozróżniono trzy główne sposoby ogrzewania:

- centralne ogrzewanie,
- piece,
- pozostały sposób ogrzewania.

Mieszkanie wyposażone w centralne ogrzewanie – mieszkanie podłączone do instalacji doprowadzającej ciepło (gorącą wodę, parę wodną lub gorące powietrze) z centralnego źródła jego wytwarzania, tj.:

- **z sieci** – w przypadku, gdy ciepło doprowadzane jest z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej;
- **ze źródła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy** – w przypadku, gdy ciepło doprowadzane jest z kotłowni obsługującej tylko jeden budynek wielomieszkaniowy;
- **indywidualne** – w przypadku, gdy ciepło wytwarzane jest w budynku jednorodzinnym (kocioł do c.o. zainstalowany jest we własnej kotłowni lub w innym pomieszczeniu bądź też zainstalowane jest elektryczne ogrzewanie podłogowe) lub poza budynkiem np. kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła, a także w przypadku, gdy źródło ciepła znajduje się w obrębie mieszkania zlokalizowanego w budynku wielomieszkaniowym (tzw. instalacja etażowa), np. piec do c.o. zainstalowany jest w kuchni lub w łazience.

Mieszkanie ogrzewane za pomocą pieca/piecy – mieszkanie, w którym poszczególne pomieszczenia ogrzewane są piecami kaflowymi bądź różnymi piecami przenośnymi na paliwa stałe, np. na węgiel, koks, brykiety, pelet, groszek, a także piecami kaflowymi z wmontowanymi w nich grzałkami elektrycznymi.

Mieszkanie ogrzewane w inny sposób – mieszkanie ogrzewane jest np.: tzw. oszczędnościowymi piecykami gazowymi na gaz z sieci lub z butli, dmuchawami elektrycznymi lub przenośnymi piecami olejowymi typu kaloryfer, podłączonymi do prądu.

Przeważający rodzaj paliwa lub źródła energii stosowane do ogrzewania mieszkania – dotyczy rodzaju paliwa/źródła energii stosowanego do ogrzewania przeważającej powierzchni mieszkania lub stosowanego przez dłuższy okres grzewczy. Nie są brane pod uwagę paliwa/źródła energii wykorzystywane do ogrzewania uzupełniającego (np. dogrzewania mieszkania termowentylatorem bądź innym ogrzewaniem przenośnym).

Budynek mieszkalny – obiekt budowlany, którego co najmniej połowa całkowitej powierzchni użytkowej jest wykorzystywana do celów mieszkalnych. W przypadkach, gdy mniej niż połowa całkowitej powierzchni użytkowej wykorzystywana jest na cele mieszkalne, budynek taki klasyfikowany jest jako niemieszkalny, zgodnie z jego przeznaczeniem.

Budynek wielomieszkaniowy – budynek mieszkalny, w którym wydzielone są minimum trzy mieszkania.

Budynek jednorodzinny – budynek mieszkalny wolnostojący albo budynek w zabudowie bliźniaczej, szeregowej lub grupowej, służący zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, stanowiący konstrukcyjnie samodzielną całość, w którym dopuszcza się wydzielenie nie więcej niż dwóch lokali mieszkalnych albo jednego lokalu mieszkalnego i lokalu użytkowego o powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku.

Budynek niemieszkalny – budynek, który więcej niż w połowie zajęty jest na cele niemieszkalne (np. zajęty jest przez szkołę, biuro, sklep, magazyn, przychodnię lekarską) i w którym znajduje się również co najmniej jedno mieszkanie.

Budynek zbiorowego zakwaterowania – budynek należący do obiektu zbiorowego zakwaterowania (np. dom studencki, dom małego dziecka), w którym znajduje się co najmniej jedno mieszkanie.

Za **właściciela budynku** uważa się osobę fizyczną, bądź osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej posiadającą do tego budynku tytuł własności, potwierdzony wpisem do księgi wieczystej, a w razie braku księgi w innym dokumencie potwierdzającym własność.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem budynku.

Za właściciela budynku uważa się osobę fizyczną bądź osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej posiadającą do tego budynku tytuł własności, potwierdzony wpisem do księgi wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność. Nie jest istotne, czy właściciel (osoba fizyczna lub instytucja) zajmuje budynek na własny użytek, czy też wynajmuje go w całości lub w części innej osobie fizycznej bądź innej instytucji.

Pod względem rodzaju będącego właścicielem budynku rozróżniono budynki stanowiące własność:

- **osoby fizycznej** – budynek stanowiący w całości własność nieograniczoną osoby fizycznej niezależnie, czy właściciel budynku mieszka w nim, czy też wynajął go lub oddał w bezpłatne użytkowanie innej osobie (osobom), bądź budynek oddany został do eksploatacji, lecz nie został jeszcze zasiedlony;
- **spółdzielni mieszkaniowej** – budynek, do którego tytuł własności (do całego budynku) posiada spółdzielnia mieszkaniowa i nie ma w tym budynku żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu;
- **gminy** – budynek, który w całości (tzn. nie ma w nim żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu): jest własnością gminy, pozostający w zarządzie przedsiębiorstwa (zakładu) gospodarki mieszkaniowej lub komunalnej jednostki organizacyjnej specjalnie powstałej do zarządzania zasobami mieszkaniowymi gminy, jak też budynek pozostający w bezpośrednim zarządzie urzędu gminy;
- **Skarbu Państwa** – budynek, który w całości (tzn. brak w nim lokalu stanowiącego odrębną własność innego podmiotu) pozostaje w administracji/zarządzie jednostek gospodarujących mieniem Skarbu Państwa;
- **zakładu pracy** – budynek, którego w całości (tzn. nie ma w nim żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu) właścicielem jest zakład pracy;
- **towarzystwa budownictwa społecznego (TBS)** – budynek będący w całości własnością podmiotu prawnego (tzn. nie ma w nim żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu), który w swojej nazwie ma wyrazy „towarzystwo budownictwa społecznego” lub skrót „TBS”, bez względu na fakt partycypowania w kosztach budowy budynku innego podmiotu (gminy, spółdzielni mieszkaniowej, zakładu pracy) w zamian za uzyskanie mieszkań (na zasadzie najmu) dla wskazanych przez te podmioty osób trzecich;
- **innego podmiotu** – budynek, który w całości (tzn. nie ma w nim żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu) stanowi własność innych jednostek np. związków wyznaniowych, partii politycznych, stowarzyszeń, fundacji;
- **współwłasność** – do kategorii tej zalicza się budynki stanowiące nieruchomości wspólne, w których wszystkie bądź tylko niektóre lokale mieszkalne stanowią wyodrębnione własności osób fizycznych.

Za **rok oddania budynku do użytku** (rok wzniesienia budynku) przyjmuje się ten rok, w którym budowa została zakończona.

Przyłącza prowadzące do budynku dotyczą instalacji czynnych i chwilowo nieczynnych oraz takich, które faktycznie już są zamontowane w budynku, ale nie dokonano jeszcze podłączenia budynku do sieci. Nie dotyczy instalacji nieczynnych dłużej niż rok z powodu znacznych uszkodzeń.

Budynek wyposażony w wodociąg – budynek, w którym instalacja wodociągowa doprowadzona jest do wszystkich, bądź niektórych mieszkań w budynku.

Budynek wyposażony w kanalizację – budynek, wewnątrz którego – w obrębie mieszkań bądź w korytarzu – znajduje się instalacja (do której podłączone są takie urządzenia jak: zlew, ustęp, umywalka, wanna) umożliwiająca odprowadzenie nieczystości i zużytej wody (tzw. ścieków bytowych) do odbiorników: do sieci kanalizacyjnej, zbiornika bezodpływowego, przydomowej oczyszczalni, kanału.

Budynek wyposażony w gaz z sieci – budynek, do którego gaz z sieci dostarczany jest do mieszkań (wszystkich lub niektórych) z wykorzystaniem sieci gazowej.

7. Klasyfikacje i grupowania wykorzystywane w zakresie ludności

W spisie ludności i mieszkań 2021 zostały wykorzystane w zakresie ludności następujące grupowania i klasyfikacje:

- a) Grupowania i klasyfikacje, określone w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2017/543 z dnia 22 marca 2017 r. określającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów;
- b) Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji (ISCED 2011);
- c) International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions Part 1: Country code (ISO 3166-1:2020).

IV. Źródła danych w spisie ludności i mieszkań

1. Rejestry administracyjne i systemy informacyjne wykorzystywane w NSP 2021

Zakres informacyjny powszechnego spisu ludności i mieszkań 2021 został zebrany o całej populacji podlegającej badaniu metodą mieszaną, tzn. z rejestrów administracyjnych oraz danych zebranych bezpośrednio od respondentów przy pomocy elektronicznego formularza spisowego z wykorzystaniem samospisu internetowego, wywiadu telefonicznego i wywiadu z udziałem rachmistrza spisowego.

Podjęcie decyzji o użyteczności systemów informacyjnych w spisach i formach ich wykorzystania należało poprzedzić oceną ich jakości zgodnie z przyjętym standardem. Brak wiedzy o jakości rejestrów administracyjnych stanowi bowiem problem metodologiczny i wiąże się z niepewnością, czy określony rejestr zawiera informacje, które mogą być wykorzystane na potrzeby statystyki publicznej, zastępując dane, które mogłyby być uzyskane wprost od respondentów. W pracach przygotowawczych do NSP 2021 znalazły zastosowanie wyniki zrealizowanych wcześniej przez statystykę publiczną prac badawczych i projektów, dotyczących metodyk w zakresie m.in.:

- a) identyfikacji nowych źródeł danych – rejestrów administracyjnych dla badań statystycznych;
- b) oceny użyteczności rejestrów administracyjnych z uwzględnieniem wymogów statystyki publicznej;
- c) prowadzenia analiz zgodności metodologicznej rejestrów administracyjnych z systemem statystyki publicznej,
- d) ustalania stopnia zgodności cech informacyjnych rejestrów administracyjnych z systemem statystyki publicznej, prezentacji spójności systemów administracji publicznej z systemem statystyki publicznej;
- e) współdziałania z prowadzącymi rejestry administracyjne na rzecz osiągnięcia zgodności cech informacyjnych obiektów – wzajemnie korzystnych i uzgodnionych standardów informacyjnych umożliwiających współdzielenie informacji;
- f) podniesienia jakości systemu informacyjnego państwa poprzez zwiększenie interoperacyjności systemów i ograniczenie redundancji danych gromadzonych w systemach.

W projektowanych pracach przyjęte zostały następujące priorytety:

- a) zapewnienie pełnego pokrycia zmiennych podstawowych w NSP 2021 przez dane z systemów informacyjnych administracji publicznej;
- b) zapewnienie w stopniu możliwie najpełniejszym pokrycia zmiennych dodatkowych w NSP 2021 przez dane z systemów informacyjnych administracji publicznej;
- c) pozyskanie danych z systemów informacyjnych administracji publicznej z numerem PESEL oraz adresem;
- d) powiązanie danych administracyjnych z różnymi systemami na poziomie jednostek – mikrointegracja różnych źródeł;
- e) przygotowanie kompletnych i aktualnych wykazów do NSP 2021.

Ocena jakości rejestrów administracyjnych planowanych do wykorzystania w spisie ludności i mieszkań 2021 oparta została także o wiedzę ekspercką pracowników statystyki. Należy podkreślić, że statystyka publiczna od kilku dekad z powodzeniem wykorzystuje dane ze źródeł administracyjnych, natomiast narodowy spis powszechny ludności i mieszkań zrealizowany w 2011 przyniósł duży postęp w ocenie źródeł administracyjnych, a także znacznie szersze ich wykorzystanie w badaniach statystycznych, m.in. poprzez systematyczną współpracę z gestorami rejestrów i systemów administracyjnych.

Wszystkie cechy występujące w rejestrach i systemach oceniono pod kątem możliwości pozyskania informacji o ludności, mieszkaniach i budynkach – zgodnie z definicjami i klasyfikacjami zawartymi w rekomendacjach Biura Statystycznego ONZ (UND) oraz EUROSTAT-u, obowiązującymi dla krajów regionu EKG oraz Unii Europejskiej oraz rozporządzeniu (WE) nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań wraz z rozporządzeniami wykonawczymi.

Ocena jakości rejestru objęła trzy obszary:

- a) informacje o jakości rejestru,
- b) informacje o jakości danych z rejestru,
- c) generalna ocena rejestru administracyjnego.

W NSP 2021 wykorzystanych zostało ok. 35 głównych rejestrów i systemów informacyjnych. Jako priorytetowe należy wymienić: Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności oraz gminne zbiory meldunkowe w zakresie danych o ludności; zbiory danych z systemu ZUS dotyczące płatników składek, osób ubezpieczonych oraz osób pobierających emeryturę lub rentę, świadczenie lub zasiłek przedemerytalny, rentę socjalną, świadczenia pieniężne wypłacane samoistnie; Centralny Wykaz Ubezpieczonych (NFZ) – w zakresie danych o osobach objętych systemem ubezpieczeń zdrowotnych; Ewidencja gruntów i budynków, Państwowy rejestr granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa – w zakresie danych o budynkach i lokalach; Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju, a także dane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, KRUS-u, Systemu Pobył, systemu POL-on, Systemu Informacji Oświatowej (SIO), z systemów informacyjnych powiatowych urzędów pracy o osobach bezrobotnych i o osobach poszukujących pracy; dane z systemów pomocy społecznej o świadczeniobiorcach oraz o osobach ubiegających się o przyznanie świadczeń.

Dodatkowo zastosowanie znalazły dane pochodzące z pozaadministracyjnych źródeł tj. od: operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych, przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i dystrybucję energii elektrycznej, podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków i zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w zakresie dystrybucji lub obrotu paliwami gazowymi, w zakresie przesyłu i wytwarzania energii cieplnej, dla których odbiorcą końcowym dokonującym zakupu są gospodarstwa domowe².

Uznano, że zakwalifikowane rejestry i systemy administracyjne zostaną wykorzystane jako:

- a) bezpośrednie źródło danych;
- b) źródło informacji do utworzenia wykazu podmiotów objętych spisem (wykaz osobowo-adresowo- mieszkaniowy);
- c) źródło informacji do imputacji, szacowania danych, porównań i określenia jakości danych.

2. Elektroniczny formularz spisowy

Elektroniczny formularz spisowy to interaktywna aplikacja składająca się z części: dane osoby (z którą przeprowadzany był spis lub która dokonywała samospisu), ustalenie adresu zamieszkania osoby, osoby w mieszkaniu /pomieszczeniu niebędącym mieszkaniem/obiekcie zbiorowego zakwaterowania, osoby przebywające za granicą, relacje rodzinne, kwestionariusze osobowe zawierające pytania z zakresu charakterystyki demograficzno-społecznej, migracyjnej, narodowo-etnicznej, wyznaniowej i dotyczące aktywności ekonomicznej osób oraz kwestionariusz mieszkaniowy zawierający pytania w zakresie opisu mieszkania i budynku.

Przyjęto zasadę, że osoba dorosła, która jako pierwsza zalogowała się do aplikacji spisowej, podawała informacje o mieszkaniu i wszystkich osobach w nim zamieszkałych, ustalała skład osobowy mieszkania, określała relacje rodzinne pomiędzy osobami. Następnie wypełniane były kwestionariusze osobowe osób zamieszkałych pod danym adresem.

Aplikacja zawierała kontrole zakresowe i logiczne, które umożliwiały przejście do kolejnych pytań w zależności od udzielonej odpowiedzi na pytanie. Tym samym nie należało utożsamiać liczby wszystkich pytań w formularzu elektronicznym z rzeczywistą liczbą pytań, na które respondent udzielał odpowiedzi, ponieważ wynikało to z indywidualnej sytuacji osoby objętej spisem np. jego historii migracyjnej, statusu na rynku pracy, bycia osobą z niepełnosprawnościami. Aplikacja wyświetlała wizualne podpowiedzi (w formie tzw. helpów), zawierające wyjaśnienie definicji danego pojęcia oraz opis ułatwiający zrozumienie pytania, w celu udzielenia prawidłowej odpowiedzi.

² Pełną listę rejestrów administracyjnych oraz pozaadministracyjnych systemów informacyjnych zawiera załącznik 2 do ustawy o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2021 <https://spis.gov.pl/ustawa-o-nsp/>. Dostęp: 29.12.2021

Formularz elektroniczny wsparty był słownikami:

- a) miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina;
- b) krajów zamieszkania;
- c) krajów urodzenia;
- d) krajów obywatelstwa;
- e) etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- f) języków z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- g) wyznań z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- h) rodzajów paliwa i źródeł energii – do określenia sposobu ogrzewania mieszkania;
- i) zawodów i specjalności. Słownik ten co do formy opierał się w głównej mierze na zawodach (grupach zawodów) opisanych w KZiS na trzech lub czterech znakach. Słownik uzupełniono o zawody z KZiS występujące na sześciu znakach, które dobrze reprezentowały zbiorczą, czteroznakową grupę zawodów. W ograniczonej mierze wykorzystane zostały również popularne synonimy często używane w mowie potocznej;
- j) rodzajów działalności nierolniczej. Słownik został oparty na grupach rodzajów działalności oznaczonych w PKD 2007 trzema cyframi. Dokonano także uzupełnienia o niektóre nazwy klas, a także nieliczne synonimy rodzajów działalności występujące w mowie potocznej.

Należy zwrócić uwagę, że w aplikacji spisowej dla słowników zawodów i specjalności oraz rodzajów działalności nierolniczej zastosowane zostało 3-stopniowe podejście do określenia wykonywanego zawodu oraz rodzaju działalności nierolniczej. Pierwszy stopień umożliwiał wybór zawodu bądź rodzaju działalności z pełnych słowników zawierających w obu przypadkach około 1200 pozycji. W przypadku wystąpienia problemów ze wskazaniem właściwego hasła z pełnych słowników zawodów i działalności, istniała możliwość wyboru ze skróconej listy nazw rodzaju działalności (odpowiadających sekcjom wg PKD) w przypadku słownika działalności lub skróconej listy zawodów (odpowiadającej wielkim grupom zawodów). Ostatecznym, trzecim przewidzianym rozwiązaniem (stopniem) była możliwość „ręcznego” wpisania wykonywanego zawodu i rodzaju działalności w pole tekstowe.

Aplikacja spisowa została również przystosowana na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Osoby głuche i głuchonieme miały możliwość skorzystania z internetowej aplikacji do samospisu, która spełniała normy WCAG 2.0. Osoby, które nie miały dostępu do Internetu mogły skorzystać z miejsc spisowych w najbliższym urzędzie gminy, gdzie, zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, była zapewniona obsługa również w języku migowym.

Przygotowano 4 wersje językowe aplikacji spisowej. Oprócz języka polskiego aplikacja była dostępna w języku angielskim, rosyjskim i ukraińskim.

3. Badanie osób przebywających w Obiektach Zbiorowego Zakwaterowania (OZZ) oraz osób bezdomnych

Informacje o osobach przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych, pozwalają na dokonanie kompleksowej charakterystyki ludności przebywającej w mieszkaniach oraz w innego typu obiektach, co jest również istotne dla opracowania informacji o gospodarstwach domowych, ale przede wszystkim dla scharakteryzowania pełnej populacji w spisie.

Potrzeby informacyjne w zakresie osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania wynikają zarówno ze zobowiązań nałożonych na statystykę przez międzynarodowe akty prawne, jak i z potrzeb krajowych. Rozporządzenia wykonawcze WE dla spisów powszechnych ludności i mieszkań rundy 2020, w tym Rozporządzenie Komisji UE 2017/543 z dn. 22 marca 2017 r. określające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicz-

nych tematów i dotyczących ich podziałów zobowiązują kraje członkowskie do przekazania informacji o osobach przebywających w zinstytucjonalizowanym gospodarstwie domowym w ramach tematów dotyczących, m.in.:

- rodzaju pomieszczeń mieszkalnych (obiekty zbiorowego zakwaterowania);
- warunków mieszkaniowych (mieszkańcy obiektów zbiorowego zakwaterowania, innych pomieszczeń mieszkalnych i bezdomni).

Według definicji przyjętej w rozporządzeniu Komisji UE 2017/543 „**zinstytucjonalizowane gospodarstwo domowe**” składa się z osób, którym schronienie i utrzymanie zapewnia jakaś instytucja. Pod pojęciem instytucji należy rozumieć podmiot prawny, którego celem jest zapewnienie długoterminowego zamieszkania i świadczenie usług pewnej grupie osób. W instytucjach znajdują się zazwyczaj wspólne pomieszczenia dzielone przez mieszkańców (łazienki, salony, stołówki, sypialnie itp.).

Bezdomny to osoba, która z różnych przyczyn – ekonomicznych, rodzinnych lub administracyjnych – deklaruje brak stałego miejsca zamieszkania. Są to osoby mieszkające na ulicy bez schronienia kwalifikującego się jako pomieszczenie mieszkalne (całkowita bezdomność) lub osoby często przemieszczające się między miejscami tymczasowego zamieszkania (częściowa bezdomność). Do osób bezdomnych nie należy zaliczać takich, które są pozbawione dachu nad głową z powodu wypadków losowych (kataklizmów, powodzi, pożarów itp.). W związku z powyższym spisem powszechnym objęte zostały również **osoby przebywające w wytypowanych do badania obiektach zbiorowego zakwaterowania**.

Obiekt zbiorowego zakwaterowania (OZZ) to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi w zakresie następujących działalności:

- nauka i praca,
- system pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami,
- leczenie i opieka,
- obiekty instytucji wyznaniowych,
- tymczasowe schronienie,
- mieszkania chronione,
- zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich.

Celem spisu powszechnego w obiektach zbiorowego zakwaterowania było pozyskanie informacji o liczbie osób przebywających w poszczególnych typach obiektów, w tym przeznaczonych dla osób bezdomnych.

Dane o osobach przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania przekazywali zarządzający tymi obiektami, w zakresie posiadanej dokumentacji (Art. 19 ww. Ustawy o NSP 2021) z wykorzystaniem aplikacji elektronicznej dedykowanej dla OZZ. Aplikacja zawierała podstawowe informacje o typie obiektu i osobach w nim przebywających. Uzupełniająco i niezależnie, osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania mogły samodzielnie przekazywać dane na swój temat poprzez samospis internetowy lub na żądanie poprzez wywiad telefoniczny.

Na adresy poszczególnych obiektów zbiorowego zakwaterowania ustalone w wykazie OZZ skierowany został list Prezesa GUS, wraz z nadanym loginem danego obiektu, służącym do aktywacji konta w aplikacji spisowej. List Prezesa GUS zawierał również informacje dotyczące celu, sposobu dokonania spisu, adresu strony internetowej dotyczącej spisu w OZZ-tach, numeru telefonu na infolinię oraz sposobu logowania/uwierzytelnienia.

Na potrzeby dokonania spisu w OZZ zostały opracowane szczegółowe „Wytyczne do spisywania osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania” zawierające zarówno zasady postępowania przy logowaniu i przekazywaniu danych, jak też zasady wypełniania danych w aplikacji.

W związku ze stanem epidemii wirusa SARS-CoV-2 nie była możliwa realizacja odrębnego badania osób bezdomnych, zwłaszcza tych, którzy nie korzystali z tymczasowego schronienia w obiektach zinstytucjonalizowanych. Osoba bezdomna, która chciała dokonać spisu, wypełniała formularz spisowy, podając, o ile to możliwe adres, pod którym przebywa lub nazwę miejscowości aktualnego przebywania, wskazując, że jest osobą bezdomną.

V. Budowa i tworzenie wykazów

Niezbędnym elementem realizacji spisów powszechnych jest przygotowanie wykazu jednostek badania, tj. budynków, mieszkań i osób zawierających informacje adresowe, a dla osób dane pozwalające na identyfikację danej jednostki.

W NSP 2021 wykaz osobowo-adresowo-mieszkaniowy został przygotowany w oparciu o dane adresowe i dane o osobach z dostępnych rejestrów administracyjnych i statystycznych. Wykaz osobowo-adresowo-mieszkaniowy był głównym źródłem informacji zarówno o osobach, jak też o budynkach i mieszkaniach podlegających spisaniu. Ponadto wykaz był podstawowym narzędziem do zarządzania spisem, kontroli kompletności spisywanych osób, budynków i mieszkań, uwierzytelniania w samospisie, a także przepływu informacji o stopniu realizacji spisu pomiędzy kanałami gromadzenia danych. Jednocześnie wykaz stanowi także bardzo ważny element w procesie przetwarzania i opracowania wyników NSP 2021.

Przy budowie wykazu osobowo-adresowo-mieszkaniowego wykorzystano wiele rejestrów i systemów administracyjnych i pozaadministracyjnych oraz statystycznych. W oparciu o te źródła w Wykazie zgromadzono jak najpełniejszy zasób osób (obywateli polskich oraz cudzoziemców) oraz mieszkań i budynków, co w sposób kluczowy wspierało realizację przyjętych metod zbierania danych od respondentów (w pierwszej kolejności realizowanie spisu poprzez samospis internetowy oraz wywiad telefoniczny a następnie wywiad bezpośredni przez rachmistrza spisowego).

1. Wykaz adresowo-mieszkaniowy

Wykaz adresowo-mieszkaniowy zawierał adresy budynków, mieszkań, obiektów zbiorowego zakwaterowania (OZZ) i innych zamieszkałych pomieszczeń podlegających spisaniu wraz z dołączonymi danymi o lokalizacji przestrzennej w postaci współrzędnych x, y.

Proces przygotowania danych do Wykazu adresowo-mieszkaniowego prowadzony był odrębnie dla budynków i mieszkań oraz obiektów zbiorowego zakwaterowania.

Wykaz adresowo-mieszkaniowy w zakresie mieszkań stanowił połączenie wybranych danych adresowych pochodzących z:

- a) funkcjonującego w ramach krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju TERYT (Dz. U. z 1998 r. Nr 157, poz. 1031 z późn. zm.) systemu identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań (NOBC), zawierającego zlokalizowane w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz mieszkania na terenie obiektów zamkniętych (zajmowane przez osoby podlegające spisowi) i zamieszkałe pomieszczenia niebędące mieszkaniami;
- b) rejestrów urzędowych i systemów informacyjnych administracji publicznej:
 - Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL);
 - Centralnego Rejestru Podmiotów – Krajowej Ewidencji Podatników (CRP-KEP);
 - Centralnego Wykazu Ubezpieczonych – Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ);
 - Kompleksowego Systemu Informatycznego – Centralnego Rejestru Ubezpieczonych (KSI-CRU) – Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS);
 - nowego Systemu Informatycznego Ubezpieczeń (nSIU) – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS);
 - danych adresowych z Państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (PRG), uzupełniając Ewidencję miejscowości, ulic i adresów (EMUiA);
- c) systemów informacyjnych przedsiębiorstw wykonujących działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży lub dystrybucji energii elektrycznej.

Spośród wielu rodzajów adresów zgromadzonych w ww. źródłach, do budowy Wykazu adresowo-mieszkaniowego zostały wybrane:

- adres zameldowania na pobyt stały i czasowy (PESEL),
- adres zameldowania ubezpieczonego, adres zamieszkania ubezpieczonego, adres zamieszkania płatnika (ZUS),
- adres zamieszkania osoby fizycznej (KEP),
- adres zamieszkania ubezpieczonego (KRUS),
- adres zamieszkania świadczeniobiorcy (KRUS),
- adres zamieszkania ubezpieczonego (NFZ),
- adres nieruchomości (PRG/EMUiA),
- adresy lokali, do których dostarczana jest energia elektryczna.

Wykaz adresowo-mieszkaniowy jako zbiór utworzony na podstawie wielu źródeł, o różnym poziomie jakości i kompletności danych adresowych wymagał weryfikacji. W związku z zakresem przedmiotowym spisu, weryfikacja Wykazu obejmowała obiekty bezpośrednio związane z faktem przebywania/zamieszkiwania w nich ludności. Weryfikacja prowadzona była przez pracowników urzędów gmin, a wnoszone przez nich zmiany podlegały następnie analizie i akceptacji przez ekspertów służb statystycznych.

Celem prowadzonej weryfikacji było zapewnienie kompletności budynków, mieszkań, obiektów zbiorowego zakwaterowania i innych obiektów zamieszkiwanych przez ludność (w szczególności oddanych do użytku w ostatnim czasie) oraz ustalenie poprawności ich adresów.

Obowiązek weryfikacji, aktualizacji i uzupełnienia Wykazu adresowo-mieszkaniowego przez gminy wynikał z:

- art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2021 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1775, z 2020 r. poz. 1486, z 2021 r. poz. 615);

oraz

- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych na potrzeby Wykazu adresowo-mieszkaniowego, przewidzianych do weryfikacji, aktualizacji i uzupełnienia przez gminy w związku z narodowym spisem powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. 2020 poz. 737).

Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedmiotem weryfikacji, aktualizacji i uzupełnienia Wykazu adresowo-mieszkaniowego były dane dotyczące budynków, mieszkań i obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. następujące informacje:

- w zakresie budynków: nazwa miejscowości, nazwa ulicy, numer porządkowy albo numery porządkowe budynku, dodatkowa numeracja budynków położonych na tej samej nieruchomości i oznaczonych tym samym numerem porządkowym, rodzaj budynku: mieszkalny, niemieszkalny, obiekt zbiorowego zakwaterowania, opis budynku niemieszkalnego (bliższe określenie budynku, np. szkoła, biuro, magazyn), opis adresu, położenie budynku w państwowym systemie odniesień przestrzennych;
- w zakresie mieszkań: typ (obejmujący: mieszkanie, część mieszkania wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy, zajmowaną na podstawie umowy najmu, mieszkanie położone w obiekcie zamkniętym, zamieszkałe pomieszczenie niebędące mieszkaniem), numer mieszkania, przyczyna niezamieszkania mieszkania wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy;
- w zakresie obiektów zbiorowego zakwaterowania: nazwa obiektu, liczba budynków zajmowanych przez obiekt.

Proces weryfikacji Wykazu adresowo-mieszkaniowego wspomagany był przygotowaną do tego celu aplikacją, obejmującą oprócz części opisowej uwzględniającej osobno adresy obiektów z rejestru TERYT oraz ze adresy pochodzące ze źródeł administracyjnych i pozaadministracyjnych (odrębnie dla mieszkań i obiektów zbiorowego zakwaterowania), również mapę cyfrową zawierającą następujące warstwy: podział administracyjny (granice województw, powiatów, gmin), podział statystyczny (granice i numery rejonów statystycznych i obwodów spisowych), podział ewidencyjny, lokalizację i nazwy miejscowości, sieć ulic i dróg, punkty adresowe. Podkładem dla ww. warstw były warstwy: ortofotomapa, MapBox, OpenStreet, BDOT500. Aplikacja umożliwiała następujące operacje:

modyfikację parametrów rekordu (w tym zmianę położenia na mapie), potwierdzenie poprawnego rekordu, dodawanie nowych pozycji, oznaczanie pozycji do usunięcia oraz łączenie adresów ze zbiorów administracyjnych z odpowiadającymi im mieszkaniami z rejestru TERYT.

Weryfikacja Wykazu adresowo-mieszkaniowego przez urzędy gmin została przeprowadzona w terminie od 2 listopada do 31 grudnia 2020 r.

2. Wykaz osób

Istotnym etapem w procesie tworzenia wykazu spisowego było przygotowanie wykazu osób z przypisanymi tym osobom w rejestrach adresami zamieszkania na terenie Polski. Do budowy wykazu populacji wybrane zostały źródła, które ze względu na zakres podmiotowy i przedmiotowy oraz zweryfikowaną jakość były optymalne do realizacji założonego celu. Wykorzystano następujące zasoby informacyjne:

- KPRM (b. Ministerstwo Cyfryzacji) – rejestr PESEL w zakresie osób zameldowanych na pobyt stały lub na pobyt czasowy na terenie Polski; osób wymeldowanych z pobytu stałego; osób, które wyjechały z Polski; osób, które wyemigrowały z Polski na pobyt stały;
- Ministerstwo Finansów, Centralny Rejestr Podmiotów – Krajowa Ewidencja Podatników (KEP) w zakresie osób fizycznych (podatników) prowadzących i nieprowadzących działalności gospodarczej;
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Kompleksowy System Informatyczny Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Centralny Rejestr Ubezpieczonych oraz Centralny Rejestr Płatników Składek w zakresie osób fizycznych (ubezpieczonych oraz płatników składek); osób ubezpieczonych/świadczeniobiorców, dla których stwierdzono fakt otwartego zgłoszenia do ubezpieczeń;
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), system KRUSNAL – w zakresie osób ubezpieczonych oraz pobierających świadczenia rolnicze;
- Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) w zakresie osób ubezpieczonych;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), w zakresie osób fizycznych – producentów rolnych oraz posiadaczy zwierząt gospodarskich: świń, bydła, owiec i kóz.

Do zdefiniowania populacji osób posłużył identyfikator UNS (unikatowy numer statystyczny). Numer UNS nadawany był automatycznie każdej osobie posiadającej numer PESEL, a także za pomocą specjalnych, złożonych algorytmów oraz przy wykorzystaniu wielu źródeł danych nadawany był osobom, które tego numeru nie posiadały. UNS jest stałym symbolem numerycznym, który identyfikuje jednoznacznie osobę fizyczną i poprzez swoją unikatowość pozwala na odróżnienie wielu osób noszących to samo imię i nazwisko. Założenie związane z nadawaniem UNS powstało z powodu konieczności uwzględnienia również cudzoziemców przebywających na terytorium Polski, a nie wszyscy z nich posiadają numer PESEL. Istotnym elementem tworzenia całego wykazu na potrzeby spisu w kontekście personalizacji danych oraz realizacji spisu poprzez formularz spisowy (uwierzytelnianie) było dołączanie adresów zamieszkania z wybranych rejestrów administracyjnych.

3. Rola wykazu w procesie realizacji spisu

Najważniejszym etapem prac przy budowie wykazu była integracja wykazu osób z danymi adresowymi zaktualizowanego wykazu adresowo-mieszkaniowego. Przeprowadzenie tego etapu było istotne ze względu na fakt sprawdzenia zarówno jakości oraz poprawności ustalonych adresów, jak i adresów dołączonych do osób. Utworzony wykaz osobowo-adresowo-mieszkaniowy wraz z przypisanymi numerami telefonów i informacjami o lokalizacji przestrzennej był podstawą realizacji NSP 2021. Dzięki temu możliwe było zasilenie wielokanałowego systemu zbierania danych w spisie (CAxI) oraz monitorowanie postępów spisu, a także logistyczne zarządzanie pracą rachmistrzów spisowych.

Dodatkowo wykaz został uzupełniony informacjami istotnymi z punktu widzenia zarządzania procesem zbierania danych od respondentów w postaci specjalnych oznaczeń badanych jednostek, tzw. flag. Informacje te zostały

wyprowadzone na podstawie danych administracyjnych lub pozaadministracyjnych. Flagi wskazywały na potencjalne występowanie zjawisk mogących stanowić utrudnienie w pozyskaniu danych przy wykorzystaniu poszczególnych kanałów zbierania danych (CAxI) przewidzianych w spisie, w tym w szczególności informacje dotyczące możliwości uzyskania danych z samospisu internetowego, ograniczeń w komunikacji, czy też utrudnień w dostępie do osób w mieszkaniu. Niektóre z flag zostały opracowane jako wypadkowa innych flag lub cech osób przypisanych do danego mieszkania (oznaczenie ze względu na skład osobowy mieszkania), inne natomiast to atrybuty odnoszące się bezpośrednio do mieszkań.

Flagi te miały przełożenie techniczne i organizacyjne na zarządzanie przebiegiem spisu, bowiem dzięki odpowiedniemu zdiagnozowaniu różnych sytuacji w obrębie mieszkań i osób pozwalały na podjęcie decyzji o przydzielaniu priorytetowych jednostek, które nie skorzystały z samospisu internetowego bądź infolinii „Spisz się przez telefon”, do innych kanałów aktywnego pozyskiwania danych przewidzianych w spisie. Proces ten efektywnie wspierał pracę dyspozytora.

4. Wykaz Obiektów Zbiorowego Zakwaterowania (OZZ)

Jednym z etapów prac związanych z przygotowaniem oraz przeprowadzeniem NSP 2021 było utworzenie wykazu obiektów zbiorowego zakwaterowania (OZZ). Wykaz OZZ zawierający informacje o rodzaju obiektów oraz cechach adresowych służył do kontaktu z zarządzającymi jednostkami, przekazania informacji o spisie oraz monitorowania kompletności realizacji badania w OZZ.

Przygotowanie tego wykazu miało na celu wyodrębnienie populacji obiektów zbiorowego zakwaterowania o ściśle określonej typologii i zakresie działalności. Wykaz ten był tworzony wieloetapowo w celu osiągnięcia możliwie najpełniejszej populacji ozz. Wykaz obiektów zbiorowego zakwaterowania został utworzony na podstawie danych pochodzących z:

- systemu identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań (NOBC), wchodzącego w skład krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju TERYT;
- rozproszonych licznych rejestrów i wykazów OZZ publikowanych na stronach internetowych (m.in. rejestrów i wykazów prowadzonych przez urzędy wojewódzkie);
- wykazów OZZ pochodzących z zasobów statystyki publicznej, w tym m.in. z Bazy Jednostek Statystycznych (BJS).

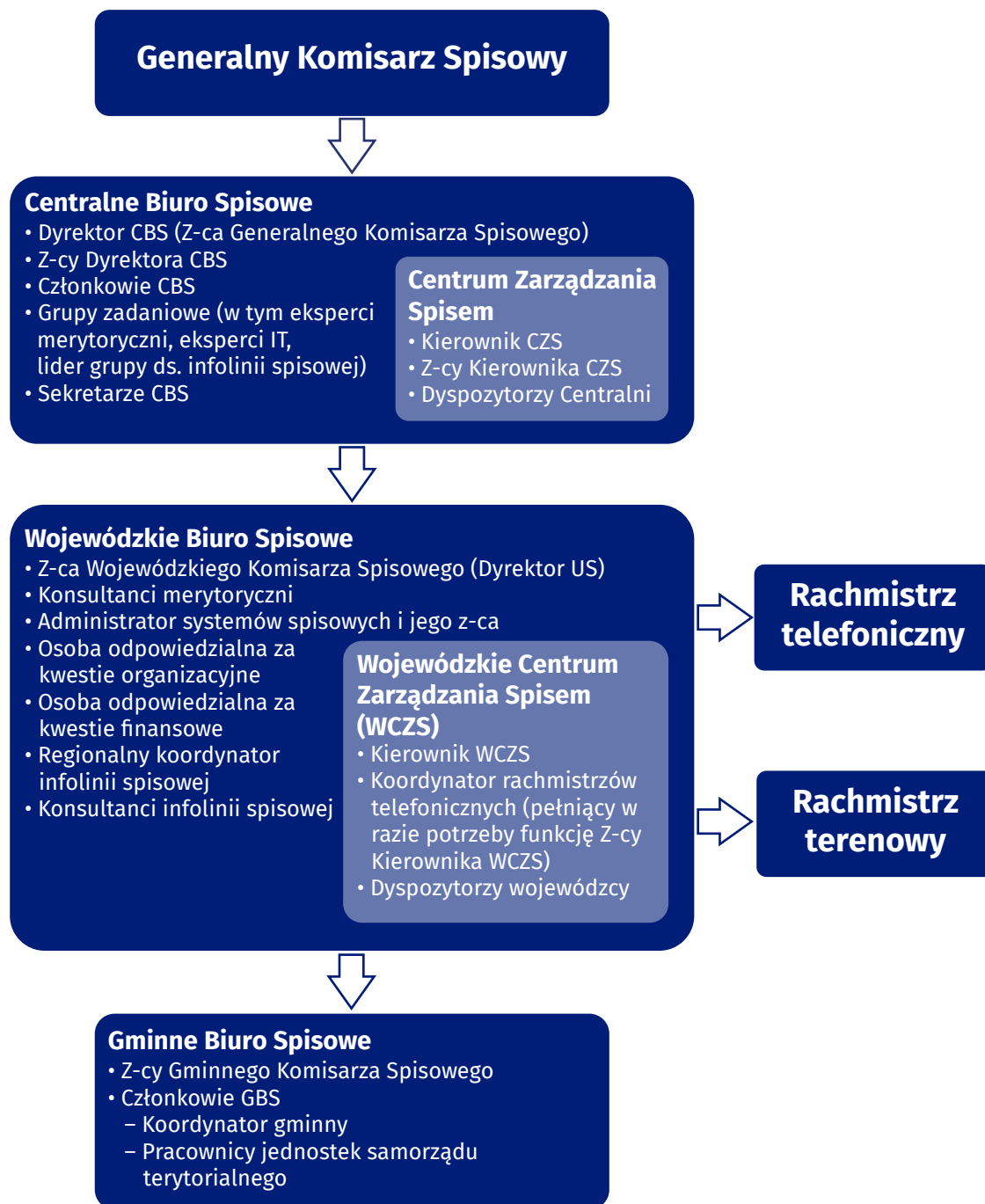
Dane adresowe ujęte w wykazie obiektów zbiorowego zakwaterowania, podobnie jak dane adresowe w wykazie adresowo-mieszkaniowym zostały zweryfikowane w urzędach gmin (UG).

W rezultacie w wykaz obiektów zbiorowego zakwaterowania przeznaczony do realizacji badania OZZ w ramach NSP zawierał informacje o adresie i typie obiektu był uzupełniany danymi kontaktowymi w zakresie adresu poczty elektronicznej oraz numeru telefonu w celu bezpośredniego nawiązania kontaktu z obiektami zbiorowego zakwaterowania podczas realizacji NSP.

VI. Organizacja aparatu spisowego

Całością prac spisowych, tj. przygotowaniem, zorganizowaniem i przeprowadzeniem spisu powszechnego oraz opracowaniem wyników, udostępnianiem i rozpowszechnianiem wyników informacji statystycznych kieruje Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, jako Generalny Komisarz Spisowy i administrator danych osobowych.

Uproszczony schemat organizacyjny aparatu spisowego

1. Centralne Biuro Spisowe (CBS)

CBS zostało utworzone przez Generalnego Komisarza Spisowego na podstawie Zarządzenia nr 1 z dnia 11 września 2019 r. (z późn. zm. tj. Zarządzenia nr 2 z 13 listopada 2019 r., Zarządzenia nr 3 z 25 marca 2020 r. oraz Zarządzenia nr 4 z 30 listopada 2020 r.), które regulowały także zakres prac i strukturę organizacyjną.

Pracami CBS kieruje Dyrektor CBS, będący dyrektorem komórki organizacyjnej GUS właściwej w sprawach spisów, pełniący także funkcję zastępcy Generalnego Komisarza Spisowego.

W skład Centralnego Biura Spisowego wchodzi:

1. Dyrektor CBS,
2. z-cy Dyrektora CBS,
3. członkowie CBS,
4. sekretarze CBS,
5. grupy zadaniowe do spraw:
 - zbierania danych metodami CAxI,
 - organizacyjnych i przygotowania materiałów merytorycznych,
 - kadr i organizacji szkoleń,
 - finansowych,
 - prawnych,
 - promocji spisów,
 - źródeł danych,
 - wykazów,
 - udostępniania danych,
 - jakości,
 - tajemnicy statystycznej,
 - przygotowania aplikacji spisowej CAxI NSP 2021,
 - przetwarzania i analizy danych NSP 2021,
 - uwierzytelniania CAxI,
 - infrastruktury teleinformatycznej,
 - systemów IT,
 - sterowania procesami,
 - bezpieczeństwa,
 - operatora pocztowego,
 - infolinii,
6. doradca prawny,
7. CZS (Centrum Zarządzania Spisem).

Schemat przedstawiający Grupy zadaniowe działające w ramach CBS

W ramach CBS działali również, wywodzący się z grup zadaniowych:

- eksperci merytoryczni – osoby z grupy zadaniowej ds. wykazów oraz z grupy zadaniowej ds. przygotowania aplikacji spisowej CAxI NSP 2021 (od strony metodologii), którzy obsługiwali zgłoszenia w systemie zgłoszeń Redmine i udzielali wsparcia konsultantom infolinii spisowej, dyspozytorom centralnym i wojewódzkim na poziomie tego systemu, w zakresie metodologii;
- eksperci IT – osoby z grupy zadaniowej ds. uwierzytelniania CAxI, grupy zadaniowej ds. systemów IT oraz grupy zadaniowej ds. przygotowania aplikacji spisowej CAxI (od strony IT), administrujący systemami spisowymi, którzy obsługiwali zgłoszenia w Redmine i udzielali wsparcia konsultantom infolinii spisowej, dyspozytorom centralnym i wojewódzkim na poziomie tego systemu, w zakresie aplikacji spisowych i spraw IT;
- lider grupy ds. infolinii spisowej, który zajmował się planowaniem, koordynacją i monitorowaniem funkcjonowania infolinii spisowej, opracowaniem harmonogramów obsługi i raportów infolinii, a także obsługiwał zgłoszenia w Redmine i udzielał wsparcia konsultantom infolinii spisowej, dyspozytorom centralnym i wojewódzkim na poziomie tego systemu, w zakresie infolinii spisowej.

Do zadań CBS należało:

- opracowanie dokumentów strategicznych;
- przygotowanie materiałów i przeprowadzenie szkoleń centralnych;
- monitorowanie i nadzorowanie przygotowania do spisu i jego przebiegu;
- przygotowanie i wspieranie działań popularyzujących spis;
- pomoc w bieżących działaniach wspierających realizację spisu;
- wsparcie WBS na czas spisu przez dyspozytorów centralnych;
- opracowanie raportu z realizacji spisu.

W ramach CBS działało Centrum Zarządzania Spisem (CZS) w celu zarządzania przebiegiem NSP 2021 na terenie kraju.

2. Wojewódzkie Biura Spisowe (WBS)

Wojewódzkie Biura Spisowe zostały utworzone przez Wojewódzkich Komisarzy Spisowych (województw) do wykonywania prac spisowych na terenie województw. Do jego zadań należało: monitorowanie terminowego i prawidłowego przebiegu prac spisowych na terenie województwa, monitorowanie działań promocyjnych i popularyzujących na terenie województwa, wspieranie Gminnych Komisarzy Spisowych oraz wykonywanie innych prac zleconych przez Generalnego Komisarza Spisowego.

Zastępcą Wojewódzkiego Komisarza Spisowego był właściwy miejscowo dyrektor urzędu statystycznego, który podejmował wszelkie możliwe działania na rzecz uzyskania kompletnych wyników spisu powszechnego ludności i mieszkań 2021 oraz poprawnego spisania wszystkich osób i mieszkań podlegających spisaniu na terenie województwa, wykonywali je pracownicy właściwych miejscowo urzędów statystycznych.

Oprócz tego do jego zadań należało:

- a) nadzorowanie prac wykonywanych przez WBS na rzecz NSP 2021 na terenie województwa;
- b) kierowanie pracą Wojewódzkiego Biura Spisowego (WBS) oraz nadzorowanie pracy Gminnych Biur Spisowych (GBS);
- c) wyznaczenie pracowników (łącznie z ankieterami statystycznymi) do wykonywania prac w WBS oraz alokacja członków WBS do wykonywania poszczególnych prac spisowych;
- d) utworzenie Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Spisem (WCZS) oraz powołanie kierownika WCZS;
- e) wyznaczenie koordynatora rachmistrzów telefonicznych;
- f) wyznaczenie dyspozytorów wojewódzkich i rachmistrzów telefonicznych;
- g) wyznaczenie administratora systemów spisowych oraz jego zastępcy;
- h) wyznaczenie regionalnego koordynatora infolinii spisowej oraz osób do pełnienia funkcji konsultanta infolinii spisowej w urzędzie statystycznym;
- i) nadzór nad naborem i szkoleniami kandydatów na rachmistrzów terenowych;
- j) zawarcie umów z rachmistrzami terenowymi i nadanie im upoważnień do przetwarzania danych osobowych oraz zaopatrzenie rachmistrzów terenowych i telefonicznych w identyfikatory rachmistrzów spisowych;
- k) nadzór nad szkoleniami wojewódzkimi według przyjętej organizacji szkoleń opisanej w § 19 tej instrukcji;
- l) zapewnienie bezpłatnego dostępu do stanowiska komputerowego z zainstalowanym oprogramowaniem umożliwiającym przeprowadzenie samospisu internetowego, dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych, wraz ze środkami ochronnymi adekwatnymi do bieżącego zagrożenia pandemicznego, a także na wniosek osoby korzystającej – niezbędnej pomocy w zakresie obsługi interaktywnej aplikacji;
- m) prowadzenie i monitorowanie działań na rzecz osiągnięcia jak najwyższego wskaźnika odpowiedzi w CAxI;
- n) prowadzenie działań popularyzujących spis powszechny na terenie województwa;
- o) współpraca i wsparcie dla GBS w zakresie prac realizowanych na rzecz spisu powszechnego;

- p) nadzór nad przestrzeganiem tajemnicy statystycznej i ochroną danych osobowych oraz nadawanie upoważnień do przetwarzania danych osobowych, w zakresie udzielonego upoważnienia/pełnomocnictwa;
- q) zgłaszanie do CBS spraw nieomówionych w instrukcjach, które wymagają jednolitych rozstrzygnięć;
- r) nadzór nad opracowaniem raportu z przebiegu spisu oraz dokonywaniem rozliczeń finansowych z urzędami gmin, członkami WBS i GBS oraz rachmistrzami spisowymi;
- s) niezwłoczne zgłaszanie Dyrektorowi CBS przeszkód i trudności w terminowym realizowaniu zadań spisowych;
- t) wykonywanie innych zadań zleconych przez Generalnego Komisarza Spisowego lub Dyrektora CBS.

Liczba pracowników wojewódzkich biur spisowych:

Opis funkcji	Liczba osób
Wojewódzki Komisarz Spisowy	16
Zastępca wojewódzkiego Komisarza Spisowego	16
Członek Wojewódzkiego Biura Spisowego	1535
Członek Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Spisem	927

3. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Spisem (WCZS)

Dodatkowo na etap zbierania danych spisowych Zastępca Wojewódzkiego Komisarza Spisowego utworzył Wojewódzkie Centrum Zarządzania Spisem (WCZS), w skład którego weszli kierownik, dyspozytorzy wojewódzcy, koordynator rachmistrzów spisowych realizujących wywiady telefoniczne oraz rachmistrzowie spisowi pochodzący z naboru wewnętrznego.

Rekomendowana liczba dyspozytorów wojewódzkich:

Województwo	Liczba dyspozytorów wojewódzkich
Dolnośląskie	64
Kujawsko-Pomorskie	46
Lubelskie	47
Lubuskie	22
Łódzkie	54
Małopolskie	75
Mazowieckie	118
Opolskie	22
Podkarpackie	47
Podlaskie	26
Pomorskie	51
Śląskie	100

Województwo	Liczba dyspozytorów wojewódzkich
Świętokrzyskie	27
Warmińsko-Mazurskie	32
Wielkopolskie	77
Zachodniopomorskie	38
RAZEM	846

Do ich zadań należało m.in., monitorowanie przebiegu spisu na terenie województwa oraz bieżące reagowanie na zagrożenia dotyczące niezakończenia spisu w zaplanowanym terminie; nadzorowanie pracy dyspozytorów wojewódzkich i ustalanie grafiku dyżurów dyspozytorów wojewódzkich, wspieranie merytoryczne i organizacyjne GBS.

Nad przebiegiem spisu na terenie województwa czuwali dyspozytorzy wojewódzcy, którzy za pomocą systemu CORstat_Census na bieżąco monitorowali postęp spisu oraz spływ danych przez Internet, przydzielali rachmistrzom punkty adresowe do spisania, współpracowali z koordynatorami gminnymi, reagowali w sytuacji zagrożenia rachmistrza terenowego.

Szczegółowe zadania poszczególnych członków Wojewódzkiego Biura Spisowego i Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Spisem zostały określone w Instrukcji organizacyjnej do powszechnego spisu ludności i mieszkań w 2021 r.

4. Gminne Biura Spisowe (GBS)

Na terenie gminy pracami spisowymi kierowali odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent miasta jako Gminny Komisarz Spisowy. Do realizacji prac spisowych Komisarze powołali Gminne Biura Spisowe, rekrutując z pracowników podległych im jednostek samorządu terytorialnego członków, w tym Zastępcę Gminnego Komisarza Spisowego i koordynatorów gminnych. Gminni Komisarze Spisowi sami określali liczbę osób zaangażowanym w prace spisowe oraz przydzielonych im zadaniach.

Do zadań GBS należało:

- a) prowadzenie działań promujących spis, a zwłaszcza samospis, we współpracy z WBS, w oparciu o materiały przygotowane w CBS;
- b) przeprowadzenie odpowiedniej akcji informacyjnej i popularyzacyjnej, mającej na celu nabór wystarczającej liczby kandydatów na rachmistrzów terenowych i monitorowanie jej oddziaływania; w oparciu o materiały przygotowane w CBS oraz w ścisłej współpracy z WBS i zgodnie z przyjętą linią komunikacji;
- c) współpraca z właściwym miejscowo WBS w pracach logistycznych oraz organizacyjno-technicznych;
- d) wsparcie koordynatora gminnego w bieżących sprawach dotyczących spisu;
- e) rejestracja danych kandydatów na rachmistrzów terenowych w SER;
- f) przekazanie kandydatom na rachmistrzów terenowych informacji o szkoleniach i dokonanie kwalifikacji osób spełniających wymogi konieczne do pracy w charakterze rachmistrza terenowego;
- g) prowadzenie listy osób, które zakwalifikowane zostaną do pełnienia roli rachmistrza oraz osób, które stanowić będą zasób rezerwowy do powołania na rachmistrza w razie zaistnienia takiej potrzeby;
- h) przekazywanie do WBS meldunków o przebiegu prac spisowych na terenie gminy drogą e-mailową;
- i) kontrola przebiegu realizacji spisu oraz bezzwłoczne zgłaszanie do GKS wszelkich problemów organizacyjnych, a do WBS wszelkich problemów metodologicznych nierozstrzygniętych w oparciu o obowiązujące instrukcje;

- j) udzielanie pomocy rachmistrzom terenowym we wszystkich sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu rachmistrzów lub mogących spowodować niekompletność wyników spisu;
- k) sporządzenie raportu z przebiegu spisu powszechnego i przesłanie drogą e-mailową do WBS.

Koordinatorem gminnym zostawała osoba komunikatywna i rzetelna, biegle posługująca się komputerem. W pełnieniu obowiązków koordynatora wspierali pozostali członkowie Gminnego Biura Spisowego. Koordynator gminny został przeszkolony m.in. z metodologii, organizacji, bezpieczeństwa danych w spisie, w tym ochrony danych osobowych i popularyzacji oraz kwestii związanych z obsługą aplikacji formularzowej do zbierania danych.

5. Stanowiska do samospisu

Zapewnienie bezpłatnego dostępu do stanowiska komputerowego, z zainstalowanym oprogramowaniem umożliwiającym przeprowadzenie samospisu internetowego oraz niezbędnej pomocy w zakresie obsługi interaktywnej aplikacji (na wniosek osoby korzystającej) należało do zadań Generalnego Komisarza Spisowego, Z-cy Wojewódzkiego Komisarza Spisowego (dyrektora urzędu statystycznego) oraz Gminnego Komisarza Spisowego (wójta/burmistrza/prezydenta miasta). Zbiorcza lista pomieszczeń do samospisu została opublikowana w dniu 31 marca 2021 r. na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). W całym kraju utworzonych zostało ponad 2550 stanowisk do samospisu. Punkty zostały uruchomione w GUS, urzędach statystycznych oraz urzędach gmin i gminnych jednostkach organizacyjnych. Wszystkie udostępniono w reżimie sanitarnym, przy zapewnieniu środków ochrony osobistej adekwatnych do bieżącego zagrożenia pandemicznego. Stanowiska dostosowane były do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przy każdym z nich była obecna specjalnie przeszkolona i zaprzysiężona osoba, która w razie potrzeby służyła respondentom wsparciem podczas samospisu.

Dodatkowo, w celu podniesienia kompletności spisu, urzędy statystyczne – przy wsparciu gminnych biur spisowych – organizowały mobilne punkty do samospisu w niektórych siedzibach ZUS, Poczty Polskiej, jak również na licznych wydarzeniach plenerowych, tj. piknikach rodzinnych, dożynkach gminnych, spotkaniach w świetlicach wiejskich itp.

6. Rachmistrzowie spisowi

Prace na rzecz powszechnego ludności i mieszkań w 2021 r. wykonywali także rachmistrzowie spisowi. Ich zadaniem było pozyskanie danych gromadzonych w ramach spisu ludności i mieszkań od osób, które nie dokonały samospisu. Osoba, która nie dokonała samospisu internetowego albo nie przekazała danych w formie wywiadu telefonicznego, nie mogła odmówić przekazania danych w formie bezpośredniego wywiadu z rachmistrzem spisowym.

W trakcie Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2021 rachmistrzowie spisowi realizowali wywiady telefoniczne i bezpośrednie.

Rachmistrzami spisowymi realizującymi wywiady telefonicznie byli:

- a) pracownicy jednostek służb statystyki publicznej, w tym ankieterzy statystyczni, wyznaczeni przez ZWKS;
- b) osoby fizyczne powołane przez ZWKS w wyniku naborów zewnętrznych, zorganizowanych na zasadach i w trybie określonych ustawą o NSP 2021, z którymi zawierana była umowa zlecenie.

Zasady naboru rachmistrzów terenowych:

- a) nabór był otwarty i konkurencyjny;
- b) nabór był prowadzony i dokonywany przez GBS;
- c) nabór dokonywany był spośród osób:
 - pełnoletnich,
 - cieszących się nieposzlakowaną opinią,

- posiadających co najmniej średnie wykształcenie,
- posługujących się komputerem,
- posługujących się językiem polskim w mowie i w piśmie,
- które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Wszyscy kandydaci na rachmistrzów byli zobowiązani do wzięcia udziału w szkoleniu. Kandydat, który nie wziął udziału w szkoleniu, nie mógł przystąpić do egzaminu. GBS prowadził listę osób, które zostały zakwalifikowane do pełnienia funkcji rachmistrza oraz rezerwową listę osób. Rachmistrz spisowy miał obowiązek przestrzegać tajemnicy statystycznej oraz zapisów regulacji prawnych dotyczących ochrony danych osobowych, posługiwać się identyfikatorem i nosić go widocznym miejscu podczas prac w terenie, posługiwać się podczas realizacji wywiadów wyłącznie urządzeniem mobilnym, wyposażonym w interaktywną aplikację formularzową oraz postępować podczas wywiadów zgodnie z zapisami instrukcji metodologicznej i wiedzą pozyskaną na szkoleniu.

Liczba rachmistrzów realizujących wywiady

Województwo	Liczba rachmistrzów telefonicznych	liczba rachmistrzów terenowych
Dolnośląskie	161	1034
Kujawsko-pomorskie	186	1148
Lubelskie	66	1014
Lubuskie	30	332
Łódzkie	115	962
Małopolskie	110	1414
Mazowieckie	301	2185
Opolskie	46	326
Podkarpackie	173	989
Podlaskie	45	599
Pomorskie	56	840
Śląskie	196	1872
Świętokrzyskie	59	621
Warmińsko-mazurskie	72	510
Wielkopolskie	114	1468
Zachodniopomorskie	69	602
RAZEM	1799	15910

7. Infolinia spisowa

Na potrzeby realizacji NSP 2021 została uruchomiona infolinia spisowa, czynna pod numerem telefonu: **22 279 99 99 wew. 1** (opłata za połączenie zgodna z taryfą operatora), infolinia funkcjonowała od 15 marca do 30 września 2021 r.

Infolinia była ułatwieniem dla respondentów w zakresie:

- spisania się przez telefon metodą „Spis na żądanie” (spis z pomocą rachmistrza spisowego/telefonicznego),
- samodzielnego wypełnienia formularza spisowego metodą CAWI,
- pozyskania pomocy i informacji merytorycznych na temat spisu NSP 2021,
- pozyskania informacji o rachmistrzach spisowych oraz weryfikacji ich tożsamości.

Dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania infolinii, w wojewódzkich biurach spisowych powołani zostali regionalni koordynatorzy infolinii spisowej współpracujący z liderem grupy ds. infolinii spisowej.

Zadaniami lidera grupy do spraw infolinii spisowej były m.in.:

- zaplanowanie i koordynacja funkcjonowania infolinii spisowej,
- opracowanie harmonogramu pracy konsultantów,
- monitorowanie natężenia połączeń i w zależności od potrzeb zwiększanie obsady oraz liczby godzin pracy,
- współpraca z Wojewódzkimi Biurami Spisowymi, Centrum Informatyki Statystycznej,
- i departamentami Głównego Urzędu Statystycznego w zakresie efektywnej obsługi oraz funkcjonowania infolinii spisowej,
- bieżące wsparcie osób obsługujących infolinię spisową,
- monitorowanie systemu zgłoszeń,
- opracowywanie raportów z funkcjonowania infolinii.

Infolinia Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 była obsługiwana przez pracowników wojewódzkich urzędów statystycznych. Respondent dzwoniąc na numer infolinii: **22 279 99 99**, mógł wybrać:

- **numer 1 – Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021;**

i następnie:

- **numer 1 – „Spisz się przez telefon”;**

lub

- **numer 2 – „Pomoc i informacje merytoryczne na temat spisu oraz weryfikacja tożsamości rachmistrza”.**

Następnie był proszony o wpisanie **kodu pocztowego** miejscowości, w której mieszka (jako ciąg cyfr, bez kreski, czy innych znaków specjalnych). Po wpisaniu kodu pocztowego miejscowości, respondent był automatycznie połączony z Urzędem Statystycznym z przypisanego do kodu województwa. System weryfikował wpisywane kody pocztowe i automatycznie przypisywał je do konkretnego województwa/16 US-ów.

W sytuacji, gdy respondent nie wpisał kodu pocztowego miejscowości lub dwukrotnie wpisał błędny numer, był automatycznie przekierowany na linię ogólną. Automatyczne przełączenie do wolnego, innego konsultanta było poprzedzone komunikatem, np.: „w związku z wydłużonym czasem oczekiwania, zostanie Pan/Pani przekierowany/-a do dowolnego dostępnego konsultanta...”. Dzięki temu respondent wiedział, że rozmawia z konsultantem z innego województwa niż inicjalnie wybrał.

W przypadku zajętości wszystkich linii i wydłużonym czasie oczekiwania na połączenie, respondent miał możliwość wybrania opcji oddzwonienia (komunikat typu: „jeśli nie chcesz czekać i prosisz o oddzwonienie, naciśnij #”). Infolinia NSP 2021 została uruchomiona przed terminem rozpoczęcia spisu NSP 2021. Od 15 do 31 marca 2021 r., infolinia była czynna od 8:00 do 18:00, od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem weekendów. W tym czasie

respondenci nie mogli się spisać, a jedynie zasięgnąć informacji na temat spisu. Pełna działalność infolinii rozpoczęła się z dniem rozpoczęcia spisu, czyli 1 kwietnia 2021 r. Od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2021 r., infolinia była czynna od 8:00 do 18:00, od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem weekendów i dni ustawowo wolnych od pracy.

We wrześniu, który był ostatnim miesiącem spisu, wprowadzono dyżury również w soboty i niedziele oraz na ostatnim etapie realizacji spisu wydłużono godziny pracy infolinii do godz. 20:00.

8. Szkolenia członków aparatu spisowego

Ze względu na zagrożenie pandemiczne związane z COVID-19 szkolenia do spisu ludności i mieszkań prowadzone były zdalnie. Taka forma szkoleń pozwalała uczestnikom na wybór dogodnego dla nich terminu w ramach zaoferowanych terminów. Była to nowość zarówno dla uczestników szkoleń, jak i dla trenerów i wymagała od uczestników dużej samodyscypliny.

Przed rozpoczęciem powszechnego spisu rolnego przeprowadzono szkolenia dla wszystkich grup osób zaangażowanych w prace spisowe w celu przygotowania pracowników służb statystyki publicznej oraz kandydatów na rachmistrzów spisowych do realizacji spisu.

Szkolenia w ramach NSP 2021 zorganizowano w modelu kaskadowym.

W pierwszym etapie przeprowadzono szkolenia centralne, w ramach których zostali przeszkoleni trenerzy merytoryczno-organizacyjni, dyspozytorzy centralni i wojewódzcy, koordynatorzy i konsultanci infolinii spisowej, dyrektorzy i zastępcy dyrektorów urzędów statystycznych oraz pozostali członkowie Wojewódzkich Biur Spisowych (WBS). Przeszkoleni centralnie trenerzy szkolili następnie kandydatów na rachmistrzów terenowych i telefonicznych oraz członków Gminnych Biur Spisowych (GBS), a także doszkalali rachmistrzów spisowych.

W ramach szkoleń centralnych zrealizowano następujące szkolenia:

1. Metodologia i organizacja NSP 2021.

Szkolenie to przeznaczone było dla trenerów merytoryczno-organizacyjnych (tj. pracowników urzędów statystycznych, którzy w kolejnym etapie szkoleń przeprowadzili szkolenia dla kandydatów na rachmistrzów spisowych oraz członków GBS), dyspozytorów centralnych i wojewódzkich, konsultantów infolinii spisowej oraz pozostałych pracowników WBS. Zakres szkolenia obejmował następującą tematykę:

- organizacja narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań 2021: przepisy ogólne, budowa aparatu spisowego i jego zadania, rachmistrzowie spisowi poszczególnych typów (nabór, szkolenie, zadania);
- ochrona danych osobowych;
- popularyzacja spisu ludności i mieszkań 2021: organizacja promocji centralnej i regionalnej, działania Centralnego Biura Spisowego, wojewódzkich i gminnych biur spisowych w zakresie promocji, linia komunikacji, organizacja infolinii;
- socjotechnika: najważniejsze problemy, jakie mogą pojawić się w wywiadach bezpośrednich i telefonicznych np. sposób przekazywania pytań, podstawowe bariery komunikacyjne, stres w pracy rachmistrzów, komunikacja werbalna i pozawerbalna;
- aspekty metodologiczne spisu ludności i mieszkań 2021 i zasady wypełniania formularza.

2. Warsztaty praktyczne dla trenerów merytoryczno-organizacyjnych.

Warsztaty przeznaczone były dla pracowników urzędów statystycznych w celu przygotowania ich do roli trenerów, którzy w kolejnym etapie szkoleń przeprowadzili szkolenia dla kandydatów na rachmistrzów spisowych oraz członków GBS. Warsztaty polegały na pracy z aplikacją spisową, w tym na prowadzeniu wywiadów na podstawie przykładów szkoleniowych.

3. Warsztaty dla dyspozytorów centralnych i wojewódzkich.

Warsztaty przeznaczone były dla pracowników GUS oraz urzędów statystycznych pełniących rolę dyspozytorów centralnych i wojewódzkich. Głównym celem szkolenia było przedstawienie funkcjonalności systemu

zarządzania i monitorowania spisu ludności i mieszkań w specjalnie do tego celu zbudowanego systemu CORstat_Census.

4. Warsztaty dla konsultantów infolinii spisowej.

Warsztaty przeznaczone były dla pracowników urzędów statystycznych pełniących rolę konsultantów infolinii spisowej. Głównym celem szkolenia było przygotowanie pracowników służb statystyki publicznej do roli konsultantów infolinii spisowej, których zadaniem było wsparcie informacyjne dotyczące NSP 2021, takie jak obsługa respondenta poprzez pomoc w samospisie (logowanie i wyjaśnienie pytań w aplikacji), weryfikacja rachmistrza, przekazanie informacji dotyczących spisu ludności i mieszkań 2021 (np. cele spisu, RODO), a także zapoznanie pracowników służb statystyki publicznej z aplikacją do obsługi infolinii spisowej, aplikacją CORstat_Census, Systemem Zgłoszeń Redmine oraz aplikacją spisową.

Dodatkowo pracownikom statystyki publicznej zostały udostępnione nagrania ze szkoleń centralnych oraz opracowane odpowiedzi na pytania zadawane na szkoleniach centralnych na czacie.

Opracowana została również procedura organizacji szkoleń kandydatów na rachmistrzów spisowych, w ramach której uwzględniono szkolenie kandydatów za pośrednictwem aplikacji e-learning, warsztaty online prowadzone przez WBS oraz zasady egzaminu w systemie e-learning.

Mając na celu pozyskanie od respondentów jak najlepszych jakościowo danych oraz ułatwienie procesu zbierania danych przygotowany został zestaw materiałów zawierających wytyczne i instrukcje mającą następującą zawartość:

1. Instrukcja organizacyjna do NSP 2021 przeznaczona dla wojewódzkich i gminnych biur spisowych;
2. Instrukcja metodologiczna przeznaczona dla rachmistrzów realizujących spis metodą wywiadu telefonicznego i bezpośredniego. Dokument zawierał zasady wypełniania aplikacji spisowej, w tym wyjaśnienia dotyczące definicji pojęć, załączonych słowników oraz przykłady i rozwiązania dla wybranych przypadków;
3. Procedury do NSP 2021 przeznaczone dla wojewódzkich i gminnych biur spisowych, w tym również rachmistrzów spisowych;
4. Instrukcja wypełniania aplikacji spisowej (samospis) przeznaczona dla osób dokonujących samospisu. Instrukcja zawierała zasady wypełniania aplikacji spisowej, które oprócz wskazówek na formularzu elektronicznym służyły jako materiał pomocniczy dla spisujących się respondentów w przypadku napotkanych trudności w udzielaniu odpowiedzi na pytania. Był to dokument przeznaczony dla użytkowników zewnętrznych, który został oficjalnie udostępniony na stronie <https://spis.gov.pl/>. Dokument został opracowany w wersjach językowych, tj. oprócz wersji w języku polskim, na stronie internetowej zamieszczono także dokument w języku angielskim, ukraińskim i rosyjskim;
5. Instrukcja do logowania się do samospisu;
6. Bryk przeznaczony dla pracowników wojewódzkich biur spisowych oraz osób pracujących na infolinii w celu umożliwienia udzielenia szybkiej i właściwej odpowiedzi na zadawane pytania. Materiał zawierał streszczenie najważniejszych zagadnień z instrukcji metodologicznej wraz z licznymi przykładami;
7. Instrukcja do obsługi aplikacji CORstat_Census;
8. Instrukcja Systemu Zgłoszeń Redmine;
9. Instrukcje do obsługi aplikacji do zbierania danych dla rachmistrza spisowego i realizującego zadania poprzez telefon;
10. Wytyczne do działań promocyjnych;
11. Zestaw przykładów na warsztaty;
12. Zestaw przykładowych pytań egzaminacyjnych dla rachmistrzów;
13. Test egzaminacyjny dla rachmistrzów;
14. Prezentacje szkoleniowe;
15. Wykaz pytań do formularza spisowego.

VII. Wybrane systemy informatyczne i aplikacje wspierające realizację spisu

W trakcie prac spisowych członkowie aparatu spisowego korzystali z różnych systemów informatycznych i aplikacji. Najczęściej wykorzystywane narzędzia informatyczne opisano poniżej.

1. CORstat_Census

System CORstat_Census stanowił centralne ogniwo środowiska informatycznego do realizacji NSP2021, skupiając wszystkie zasoby i funkcje związane z zarządzaniem zadaniami uczestników spisu – rachmistrzów, dyspozytorów, konsultantów telefonicznych oraz osób monitorujących przebieg i postęp kampanii spisowej. Dla każdego z użytkowników systemu określany został zakres dostępnych funkcji oraz przestrzeń danych, w obrębie których realizował swoje zadania. CORstat_Census współpracował z systemami i aplikacjami do pozyskiwania danych, gromadził i dystrybuował do ich użytkowników dane oraz informacje związane z realizacją procesów pozyskiwania danych. Każdy z systemów partnerskich przysyłał do CORstat_Census wyniki swoich działań oraz raportował o zdarzeniach istotnych dla przebiegu spisu.

System ten umożliwiał:

- monitorowanie stanu spisu i raportowanie stanu zaawansowania spisu,
- sterowanie przepływem pracy pomiędzy różnymi kanałami zbierania danych,
- przydział pracy rachmistrzom,
- udostępnienie danych o przebiegu spisu mieszkań i osób,
- obsługę zdarzeń dotyczących obowiązków spisowych,
- zapewnienie przepływu danych pomiędzy systemami spisowymi,
- zarządzanie dostępnością danych,
- wyznaczenie statusów określających stan spisu.

2. Redmine

System zgłoszeń Redmine był narzędziem ułatwiającym wyjaśnienie problemów oraz komunikacji pomiędzy różnymi szczeblami aparatu spisowego. Pozwalał również na skorzystanie z wcześniej opracowanych rozwiązań dla osób, które po raz pierwszy napotkały dany problem (dostęp do bazy wiedzy). Pozwalał również na szybkie przekazanie wszystkim uczestnikom informacji.

3. System Call Center

System Call Center służył do obsługi Infolinii spisowej oraz połączeń wychodzących w celu realizacji spisu metodą wywiadu telefonicznego wspomaganego komputerowo, z użyciem formularza elektronicznego do rejestracji danych.

4. IC Business Manager

IC Business Manager pozwalał na bieżące sprawdzanie obciążenia Infolinii. Aplikacja ta umożliwiała sprawdzenie liczby połączeń od respondentów, czas oczekiwania na połączenie z konsultantem lub rachmistrzem, czas rozmów oraz liczbę obsługujących konsultantów i rachmistrzów spisowych.

Centralne Biuro Spisowe w czasie trwania spisu, po analizie statystyk dostępnych w IC Business Manager, podejmowało decyzje o zmianach w obsadzie osobowej na linii „Spisz się przez telefon”, aby wyeliminować zbyt długi czas oczekiwania na połączenie przez respondentów.

5. Aplikacje użytkowe dla użytkowników spisu

Dla potrzeb spisu ludności i mieszkań utworzono środowisko informatyczne umożliwiające zbieranie danych następującymi kanałami:

- Samospis internetowy, który był realizowany przez respondenta przy użyciu aplikacji uruchamianej w przeglądarce internetowej;
- Spis telefoniczny na żądanie realizowany przez rachmistrza telefonicznego, po skontaktowaniu się respondenta z Infolinią przy użyciu dedykowanej aplikacji;
- Wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrza spisowego z wykorzystaniem oprogramowania systemu Call Center;
- Wywiad realizowany przez rachmistrza spisowego w sposób bezpośredni lub telefoniczny z wykorzystaniem aplikacji mobilnej na smartfonie.

6. Dashboard Informacyjny

W celu zapewnienia dostępu do informacji o postępie spisu oraz wybranych zjawiskach rejestrowanych w jego trakcie, opracowano dashboard, który udostępniał statystyki, wykresy oraz mapy – na poziomie ogólnopolskim, a także dla poszczególnych województw, gmin, rejonów statystycznych i obwodów spisowych.

Przygotowano dwie wersje dashboardu z przeznaczeniem dla GUS oraz wojewódzkich biur spisowych (wersja pełna) oraz dla gminnych biur spisowych (wersja z ograniczonym zakresem danych).

Na poziomie rejonu statystycznego, dashboard wyświetlał mapę z oznaczeniem lokalizacji budynków. Punkty na mapie wyświetlane były w kolorze wskazującym na etap realizacji spisu (np. kolor zielony reprezentował lokalizacje, w których spis zakończono). Dodatkowo po wskazaniu punktu na mapie wyświetlane były szczegółowe informacje adresowe oraz statusy realizacji spisu. Dla budynków wielomieszkaniowych punkty oznaczone zostały kolorem czarnym z cyfrą oznaczającą liczbę lokali mieszkalnych w budynku. Po wskazaniu budynku wyświetlały się poszczególne lokale w kolorach pokazujących etap realizacji spisu a po wskazaniu lokalu można było odczytać szczegóły dotyczące metody realizacji spisu dla wybranego adresu.

W ramach dashboardu wyliczano i udostępniano również codzienne targety tj. liczby mieszkań i osób, które powinny zostać spisane w kolejnych dniach, aby osiągnąć założoną kompletność spisu. Targety były wyliczane na poziomie ogólnopolskim oraz wojewódzkim każdego dnia i były kluczowym narzędziem do planowania przyszłych działań na poszczególnych poziomach organizacji, tak by finalnie osiągnąć wymaganą kompletność danych.

VIII. Bezpieczeństwo przetwarzanych danych

1. Ochrona danych zbieranych i gromadzonych przez statystykę publiczną

Osoby wykonujące prace spisowe są zobowiązane do przestrzegania tajemnicy statystycznej. Przed przystąpieniem do pracy rachmistrzowie byli pouczeni o istocie tajemnicy statystycznej i sankcjach za jej niedotrzymanie. Zgodnie z art. 35aa. ustawy o statystyce publicznej, dane osobowe od momentu ich zebrania na potrzeby wykonywania zadań określonych w ustawie stają się danymi statystycznymi i objęte są tajemnicą statystyczną, z wyłączeniem informacji zawartych w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej.

Pracownicy statystyki publicznej, w tym rachmistrzowie spisowi, składali pisemne przyrzeczenie następującej treści: „Przyrzekam, że będę wykonywać swoje prace na rzecz statystyki publicznej z całą rzetelnością, zgodnie z etyką zawodową statystyka, a poznane w czasie ich wykonywania dane jednostkowe zachowam w tajemnicy wobec osób trzecich”. Za złamanie tajemnicy statystycznej ustawa o statystyce publicznej (art. 54 i 55) przewiduje sankcje w postaci ograniczenia wolności do lat 3. Natomiast za wykorzystanie danych statystycznych, z którymi pracownik statystyki publicznej zapoznał się w związku z wykonywaniem pracy lub czynności na zlecenie prowadzącego badanie, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, pracownik podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Dane zebrane w ramach prac związanych z organizacją i przeprowadzeniem spisu powszechnego, o których mowa w art. 11 ustawy o NSP 2021 są przetwarzane zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (Dz. Urz. UE L 87 z 31.03.2009, str. 164, z późn. zm.).

Uwzględniając charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania danych oraz ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych o różnym prawdopodobieństwie i wadze zagrożenia, Administrator Danych, którym jest Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne, aby przetwarzanie zbieranych w ramach Narodowego Spisu Powszechnego 2021 danych odbyło się zgodnie z RODO oraz aktami prawnymi regulującymi wszelkie kwestie związane z przeprowadzeniem narodowego spisu powszechnego NSP 2021.

Centrum Informatyki Statystycznej (CIS) odpowiada za zapewnienie bezpieczeństwa danych zebranych w ramach prac spisowych, przetwarzanych z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych, o których mowa w art. 13 ustawy o NSP 2021. CIS zapewnia interoperacyjność systemów teleinformatycznych, o którym mowa w art. 13 ustawy o NSP 2021, na zasadach określonych w Krajowych Ramach Interoperacyjności w rozumieniu art. 3 pkt 21 ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. 2020 r. poz. 346, 568, 695 i 1517), w sposób zapewniający poufność, integralność i dostępność informacji, z uwzględnieniem ich autentyczności, niezaprzeczalności i niezawodności.

Wszystkie dane osobowe przetwarzane w ramach prac spisowych są poufne i podlegają szczególnej ochronie, na zasadach określonych w ustawie o statystyce publicznej oraz w ustawie o ochronie danych osobowych. Dane osobowe od momentu ich zebrania stają się danymi statystycznymi i objęte są tajemnicą statystyczną. Zasada tajemnicy statystycznej ma charakter absolutny, jest wieczysta, obejmuje wszystkie dane osobowe i nie przewiduje żadnych wyjątków dających możliwość jej uchylenia.

Ochrona danych w spisach powszechnych oraz wszystkich pozostałych badaniach statystycznych statystyki publicznej jest regulowana w ujednoliconym rozporządzeniu RODO. Artykuł 5 RODO określa zasady, według których dane osobowe mogą być przetwarzane. Jedną z nich stanowi, że dane poufne mogą być zbierane oraz przetwarzane wyłącznie w konkretnych oraz uzasadnionych przepisami prawa celach (art. 5 pkt 1b).

Jednym z tych celów są cele statystyczne, realizowane w uzasadnionym interesie publicznym poprzez spisy i badania statystyczne.

Dane pozyskane podczas spisów powszechnych będą wykorzystywane wyłącznie do opracowań, zestawień i analiz statystycznych oraz do aktualizacji operatów do badań statystycznych prowadzonych przez służby statystyki publicznej. Zebrane w ramach Narodowego Spisu Powszechnego 2021 dane zostały zanonimizowane i w takiej postaci są dalej przetwarzane.

Udostępnianie lub wykorzystywanie danych uzyskanych w spisach dla innych niż podane celów jest zabronione, pod rygorem odpowiedzialności karnej.

2. Zabezpieczenia stosowane przez statystykę publiczną

Spis, podobnie jak wszystkie prowadzone przez GUS badania statystyczne, realizowany był z zachowaniem wysokich standardów bezpieczeństwa, w oparciu o nowoczesne techniki teleinformatyczne zapewniające m.in. zaawansowaną ochronę przed cyberatakami oraz służąc zarządzaniu informacją i zdarzeniami bezpieczeństwa. Narzędzia oraz procedury w zakresie bezpieczeństwa stosowane przez statystykę publiczną spełniają najwyższe standardy i zapewniają wymaganą przepisami prawa ochronę gromadzonych informacji.

W trakcie trwania NSP 2021 opierano się o standardy projektowania i zarządzania bezpieczeństwem takie jak ISO/IEC 27001 (w zakresie zarządzania systemem bezpieczeństwa informacji), ISO/IEC 27002, ISO/IEC 27005 oraz dobre praktyki projektowania sieci i zabezpieczeń m.in wytyczne CERT, IETF/RFC.

Podczas wyboru zabezpieczeń przeprowadzona została także identyfikacja potencjalnych zagrożeń, w celu dokonania wyboru najlepszych środków technicznych przyczyniających się minimalizacji ich wystąpienia oraz opracowania scenariuszy reakcji na ryzyko.

We wszystkich metodach wykorzystanych w NSP 2021 do zbierania danych wykorzystano wyłącznie interaktywną aplikację formularzową. Metodami bezpiecznego logowania do aplikacji spisowej przez respondentów, zastosowanymi podczas trwania NSP 2021 były:

- a) **Logowanie za pomocą krajowego węzła identyfikacji elektronicznej** – wywołanie serwisu login.gov.pl, który oferował możliwość uwierzytelniania w aplikacji spisowej NSP2021 za pomocą środków identyfikacji elektronicznej, wydanych przez inne podmioty w ramach systemów identyfikacji elektronicznej (Profil Zaufany, Profil Zaufany potwierdzany poprzez bankowość internetowa). Ze względu na charakter tej metody (zapewniający pełną poufność wprowadzonych informacji), po jej skutecznym użyciu, zostawała ona trwale przypisana do danego respondenta i przy kolejnych próbach logowania wymagane było ponowne jej użycie;
- b) **Logowanie z użyciem PESEL oraz nazwiska rodowego matki** – w tym przypadku, po przeprowadzeniu pierwszego logowania przez respondenta, konieczne było zdefiniowanie przez niego własnego indywidualnego hasła. W sytuacji, gdy osoba wypełniała formularz w wielu sesjach pracy, dostęp do formularza podczas kolejnego logowania wymagał podania numeru PESEL oraz hasła znanego wyłącznie temu użytkownikowi – pozwalało to na ochronę danych wprowadzanych przez użytkownika;
- c) Podanie numeru PESEL, jak również nazwiska w NSP 2021 służyło nie tylko do logowania do aplikacji spisowej, ale miało na celu także identyfikację osoby. Spełniało zatem w tym wypadku funkcję ochrony i bezpieczeństwa danych oraz dodatkowo funkcję walidacyjną. Przy pierwszym logowaniu tą metodą należało zdefiniować własne hasło. Było to dodatkowe zabezpieczenie w sytuacji, gdy nie spisywano się w trakcie jednej sesji (przy jednym logowaniu), ale występowała potrzeba logowania się do formularza kilka razy. Po ostatecznym zamknięciu aplikacji spisowej (zakończeniu spisu) nie było już możliwości powtórzenia logowania się do formularza spisowego;
- d) **Cudzoziemcy nieposiadający numeru PESEL** – konieczne było podanie adresu email i zdefiniowanie hasła dostępu do konta. Na adres email był wysyłany link aktywacyjny, którego otwarcie było wymagane do aktywacji konta. Osoby posiadające tego rodzaju konto mogły logować się wielokrotnie, podając email oraz hasło. Po ostatecznym zamknięciu aplikacji spisowej (zakończeniu spisu) nie było już możliwości powtórzenia zalogowania się do formularza spisowego.

Respondenci, którzy nie mogli samodzielnie spisać się poprzez formularz internetowy lub telefoniczne za pośrednictwem infolinii spisowej, zostali spisani przez rachmistrzów telefonicznie lub poprzez wywiad bezpośredni.

Rachmistrzowie telefoniczni dzwonili z numeru: 22 828 88 88. Każdy rachmistrz spisowy posiadał nadany indywidualnie identyfikator i mógł zostać zweryfikowany przez respondenta. Tożsamość rachmistrza można było zweryfikować przy wykorzystaniu infolinii spisowej dzwoniąc pod numerem 22 279 99 99, a od maja do końca trwania spisu na stronie spis.gov.pl poprzez aplikację do weryfikacji rachmistrza. W celu sprawnego zarządzania procesami wykonywanymi w ramach spisu i monitorowania jego przebiegu została wykorzystana platforma elektroniczna zawierająca systemy, podsystemy i aplikacje wspierające procesy gromadzenia, przetwarzania i udostępniania danych spisowych. Dane zbierane przez rachmistrzów przesyłane były dedykowanym, szyfrowanym kanałem transmisji oraz przetwarzane i przechowywane tylko na terytorium Polski w chronionej infrastrukturze teleinformatycznej statystyki polskiej.

3. Zasady przetwarzania danych osobowych

Administratorem danych osobowych przetwarzanych w narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań jest Prezes Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) z siedzibą al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa.

Dane osobowe przetwarzane są w celu statystycznym, obejmującym organizację i przeprowadzenie spisu powszechnego, o którym mowa w art. 25 ust.1 pkt 4 ustawy o statystyce publicznej.

Na podstawie art. 89 RODO, art. 31 ust. 1 ustawy o NSP 2021, w związku z przetwarzaniem danych osobowych w celu przeprowadzenia spisu powszechnego nie stosuje się art. 15–21 RODO:

- a) prawo dostępu przysługujące osobie, której dane dotyczą,
- b) prawo do sprostowania danych,
- c) prawo do usunięcia danych,
- d) prawo do ograniczenia przetwarzania,
- e) prawo do uzyskania informacji o sprostowaniu lub usunięciu danych osobowych lub o ograniczeniu przetwarzania,
- f) prawo do sprzeciwu.

Dane osobowe przetwarzane są w celu statystycznym, obejmującym przeprowadzenie spisu powszechnego, o którym mowa w art. 25 ust. 1 pkt 4 ustawy o statystyce publicznej oraz w celu planowania, zbierania, łączenia, oceny, rozpowszechniania i analizy danych demograficznych, społecznych, ekonomicznych oraz o zasobach mieszkaniowych dla najniższych poziomów agregacji danych, w oznaczonym czasie, w odniesieniu do osób fizycznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o NSP 2021.

Dane osobowe zebrane w ramach prac związanych z organizacją i przeprowadzeniem spisu powszechnego są przetwarzane zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. c RODO – przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze w odniesieniu do art. 28 ust. 1 w związku z art. 10 pkt 1) i 2) oraz art. 11 pkt 3) ustawy o NSP 2021, art. 6 ust. 1 lit. e RODO – przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi, art. 9 ust. 2 lit. g RODO – przetwarzanie jest niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym i art. 9 ust. 2 lit. j RODO – przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych jest niezbędne do celów statystycznych.

Służby statystyki publicznej przetwarzają w celu statystycznym dane osobowe, zgodnie z katalogiem określonym w art. 35b ustawy o statystyce publicznej. Dane osobowe od momentu ich zebrania od respondentów albo z systemów informacyjnych administracji publicznej i rejestrów urzędowych lub niepublicznych systemów informacyjnych na potrzeby wykonywania zadań określonych w ustawie o statystyce publicznej (w tym prowadzenia spisów powszechnych), stają się danymi statystycznymi i objęte są tajemnicą statystyczną.

W ramach prac przygotowawczych do NSP 2021, dane osobowe zostały pozyskane od podmiotów obowiązanych do przekazania Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego danych w ramach prac spisowych (szczegółowy wykaz podmiotów obowiązanych zawiera zał. nr 2 do ustawy o NSP 2021).

W procesie przetwarzania danych osobowych uczestniczą wyłącznie osoby upoważnione przez Administratora Danych do przetwarzania danych osobowych z zachowaniem zasady wiedzy koniecznej.

IX. Opracowanie wyników

1. Przetwarzanie danych w NSP 2021

Proces przetwarzania danych NSP 2021 składa się z kilku głównych etapów, których wynikiem są produkty w postaci określonych zbiorów danych podlegających kolejnym procesom przetwarzania danych. Główne procesy obejmują:

1. Pozyskiwanie i ewidencjonowanie danych rejestrowych,
2. Gromadzenie i przygotowanie danych źródłowych,
3. Utworzenie wykazu spisowego,
4. Utworzenie tzw. Dziedzinowych Zbiorów Danych (DZD),
6. Pozyskiwanie i przetwarzanie danych z badania terenowego (dane CAxI),
7. Wyliczenie Wynikowego Zbioru Danych Spisowych (WZDS),
8. Analiza i udostępnianie danych.

Dla wskazanych powyżej procesów określone zostały także narzędzia i środowisko realizujące poszczególne etapy. Realizacja przedsięwzięcia spisowego w postaci faz gromadzenia, przetwarzania, przechowywania, analizy i udostępniania danych spisowych odbywa się przy użyciu dwóch podstawowych systemów informatycznych: OBM – Operacyjnej Bazy Mikrodanych oraz ABM – Analitycznej Bazy Mikrodanych i jest zgodna z wdrażanym Modelem Procesu Produkcji Statystycznej MPPS, przy czym:

- **OBM** – to system wspierający proces spisowy. Jego głównym zadaniem jest integracja danych pochodzących z różnych źródeł. System ten wykorzystywany jest głównie na etapie: czyszczenia, walidacji, deduplikacji, korekty danych. OBM odpowiada za przekształcenie danych źródłowych na dane spisowe. Finalnym produktem systemu OBM jest wynikowy Zbiór Danych Spisowych (WZDS), który jest przekazywany do ABM;
- **ABM** – to baza danych, w której są przechowywane zanonimizowane dane spisowe w ostatecznej wersji, zebrane podczas spisu. W ABM są wykonywane dalsze przekształcenia (głównie wyprowadzanie kolejnych zmiennych) oraz wszelkie analizy statystyczne i udostępnianie.

Poniżej opisano główne procesy przetwarzania danych.

1. **Pozyskanie danych od gestorów z systemów administracyjnych centralnych i rozproszonych oraz systemów pozaadministracyjnych zgodnie z ustalonym zakresem danych oraz listą rejestrów.**

Zgodnie z przyjętymi założeniami proces zbierania danych, zarówno w przypadku zbiorów centralnych, jak i rozproszonych, składa się z trzech głównych etapów:

- przygotowania do pozyskania zbiorów danych;
- pozyskiwania, przekształcania i kontroli zbiorów danych;
- przekazania zbioru danych do dalszego przetwarzania.

W przypadku pierwszego etapu dotyczącego przygotowania do pozyskania zbiorów danych najważniejszym zadaniem jest określenie szczegółowego zakresu danych i struktury zbioru danych pozyskiwanego z systemów informacyjnych na podstawie załącznika nr 2 do ustawy o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r.

W drugim etapie następuje właściwe pozyskanie zbiorów danych, a następnie ich kontrola formalna polegająca na ocenie zgodności zbioru z opisem, tj. metryką i załączonym do niej plikiem opisującym strukturę zbioru oraz sprawdzeniu, czy przekazane zostały słowniki wartości poszczególnych cech. Przekazane zbiory są sprawdzane również pod kątem zgodności zakresu cech z ustawą o spisie powszechnym, a w szczególności z załącznikiem nr 2 do ustawy.

2. **Gromadzenie i przygotowanie statystycznych danych źródłowych.**

Po stwierdzeniu poprawności przekazanego zbioru danych pod względem formalnym zostaje on przekształcony w zbiór danych statystycznych. Dokonywana jest m.in. standaryzacja danych identyfikacyjno-adresowych, kodowanie identyfikatorami TERYT, kontrola kontekstowa adresów, deduplikacja, konwersja danych. Powstały zbiór statystyczny jest następnie kontrolowany zgodnie z opracowanymi i zaimplementowanymi regułami. Na podstawie powstałych raportów z kontroli zbioru oceniana jest jego poprawność. W przypadku pozytywnej oceny zbioru zostaje on, wraz z metadanymi, umieszczony w środowisku informatycznym w celu dalszego przetwarzania.

3. **Utworzenie wykazu osobowo-adresowo-mieszkaniowego.**

Wykaz osobowo-adresowo-mieszkaniowy jak wspomniano wcześniej jest głównym źródłem informacji o osobach podlegających spisaniu oraz budynkach i mieszkaniach. Ponadto jest podstawowym narzędziem do zarządzania spisem, kontroli kompletności spisywanych osób, budynków i mieszkań, uwierzytelniania, a także przepływu informacji pomiędzy kanałami CAxI.

Utworzenie wykazu rozpoczyna się od określenia jego struktury, tj. zakresu informacji opisujących jednostki badania. Zgodnie z przyjętymi założeniami wykaz osobowo-adresowo-mieszkaniowy składa się z pięciu, powiązanych ze sobą (relacyjnych) tabel: Budynki, Mieszkania, Osoby, OZZ i Telefony. Dla każdej osoby zostaje ponadto ustalony jej najbardziej prawdopodobny adres zamieszkania. Adres ten zostaje następnie sparowany z adresami mieszkań w wykazie adresowo-mieszkaniowym, w wyniku czego osoby zostają przypisane do mieszkań. Na podstawie danych rejestrowych wyliczone zostają ponadto podstawowe cechy dotyczące charakterystyki demograficznej osób m. in. wiek, płeć, kraj urodzenia, kraj obywatelstwa oraz charakterystyki mieszkań. Informacje te wyliczane są w oparciu o przygotowane procedury tzw. algorytmy wyliczania zmiennych.

Wykaz podlega analizie i kontroli merytorycznej prowadzonej w oparciu o przygotowane wskaźniki jakościowe obejmujące m.in. zakres podmiotowy wykazów, ocenę spójności adresów, ocenę użytych danych z rejestrów administracyjnych oraz stopień integracji tabel wykazu.

4. **Utworzenie dziedzin tematycznych Dziedzinowych Zbiorów Danych.**

Inicjalnie utworzonych zostało dwanaście dziedzinowych zbiorów danych (DZD). Dziedzinowe zbiory danych zawierają cechy, które są wyprowadzone wyłącznie na podstawie danych pochodzących z systemów administracyjnych i pozaadministracyjnych, w tym statystycznych:

- Budynki,
- Mieszkania,
- Gospodarstwa domowe,
- Rodziny,
- Osoby,
- Cechy demograficzno-społeczne,
- Niepełnosprawność,
- Cechy społeczno-ekonomiczne,
- Cudzoziemcy,
- Migracje,
- Aktywność Ekonomiczna,
- System Kodowania Jednostek Terytorialnych i Statystycznych (KTS).

DZD są wyprowadzone na podstawie wcześniej opracowanych i zaimplementowanych struktur i algorytmów wyprowadzania cech. Każdy z wyprowadzonych zbiorów dziedzinowych dodatkowo podlega kontroli i korekcie zgodnie z opracowanymi i zaimplementowanymi regułami. Przed zatwierdzeniem każda z dziedzin zostaje poddana szczegółowej analizie i ocenie jakości. Po zatwierdzeniu dziedzinowe zbiory danych zostają udostępnione do dalszego przetwarzania.

5. Pozyskanie danych z kanałów CAXI.

Proces ten jest realizowany przez aplikację spisową zbudowaną na podstawie szczegółowo określonych założeń merytorycznych. Po zaimportowaniu zgromadzonych danych do wcześniej opracowanych i zaimplementowanych struktur zostają one zidentyfikowane, zdeduplikowane, a następnie, w oparciu o opracowane i zaimplementowane założenia, następuje wybór najlepszego wyniku dla danej jednostki badania (osoby lub mieszkania). Dane z kanałów CAXI są poddane analizie, kontroli i ocenie jakości. Po zatwierdzeniu dane zostają przekazane do kolejnego etapu, jakim jest wygenerowanie wynikowego zbioru danych spisowych.

Badanie osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania przeprowadza się przy wykorzystaniu dedykowanej aplikacji, za pomocą której administratorzy obiektów wprowadzają dane.

Na podstawie danych z kanałów CAXI przeprowadza się aktualizację zakresu podmiotowego wykazu osobowo-adresowo-mieszkaniowego polegającą na dodaniu do tabel budynków, mieszkań, osób i ozz nowych jednostek, które zaistniały w danych z kanałów CAXI, a nie było ich w pierwotnym wykazie.

6. Utworzenie Wynikowego Zbioru Danych Spisowych w Operacyjnej Bazie Danych (OBM).

Wynikowy Zbiór Danych Spisowych (WZDS) po stronie OBM wyprowadza się na podstawie opracowanych i zaimplementowanych struktur i algorytmów wyprowadzania cech. Są to zarówno cechy, których jedynym źródłem informacji pozostają dane z dziedzinowych zbiorów danych lub kanałów CAXI, jak i takie które są efektem kompilacji danych z DZD i CAXI. Zakres podmiotowy poszczególnych tabel wchodzących w skład zbioru wynikowego, które opisują poszczególne jednostki (obiekty) badania spisowego jest wyznaczany na podstawie zakresu podmiotowego odpowiednich tabel wykazu osobowo-adresowo-mieszkaniowego, zaktualizowanego danymi z warstw CAXI. Po utworzeniu zbioru wynikowego podlega on kontroli, korekcie i imputacji na podstawie opracowanych i zaimplementowanych reguł. Zbiór wynikowy zostaje również poddany szczegółowej analizie i ocenie jakości na podstawie opracowanych i zaimplementowanych wskaźników jakościowych. Utworzony zostaje także plik pochodzenie wskazujący na źródło poszczególnych wartości cech. Po zatwierdzeniu zbioru zostaje on poddany procesowi anonimizacji na podstawie opracowanych i zaimplementowanych założeń. Po anonimizacji wynikowy zbiór danych spisowych zostaje wyeksportowany z OBM do ABM w celu dalszego przetwarzania.

7. Utworzenie Wynikowego Zbioru Danych Spisowych w Analitycznej Bazie Danych (ABM).

Zaimportowany z OBM do ABM Wynikowy Zbiór Danych Spisowych zostaje uzupełniony o kolejne cechy na podstawie opracowanych i zaimplementowanych algorytmów. Po utworzeniu zbioru wynikowego podlega kontroli i korekcie na podstawie opracowanych i zaimplementowanych reguł. Zostaje on poddany również szczegółowej analizie i ocenie jakości na podstawie opracowanych i zaimplementowanych wskaźników jakościowych.

Po zatwierdzeniu zbioru dane spisowe są upowszechnione w formach zgodnych z przyjętymi założeniami polityki publikacyjnej wyników spisu.

W końcowym etapie zostają również opracowane dane dla Censu Hub'a Eurostatu w postaci tzw. HyperCubes na podstawie określonych przez rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/881 z dnia 23 maja 2017 r. – struktur i wymiarów.

2. Badanie kontrolne

Badanie kontrolne jest podstawowym sposobem oceny jakości danych statystycznych.

Badanie kontrolne w spisie ludności i mieszkań 2021 składało się z dwóch faz. Pierwsza faza działań kontrolujących wykonywana była podczas przebiegu spisu ludności i mieszkań i polegała na rutynowej kontroli poprawności pracy rachmistrzów (z ogólnej puli kontroli podlegało ok. 2% rachmistrzów; zastosowano dobór losowy lub celowy). Zasadniczy cel badania kontrolnego drugiej fazy to oszacowanie błędu pokrycia zarówno w skali całego kraju, jak w przekroju terytorialnym. Dzięki porównaniu wyników badania kontrolnego z wynikami spisu ludności i mieszkań dla określonych domen możliwe będzie uzyskanie informacji o kompletności spisu, a tym samym oszacowanie wielkości błędów. Ponadto badanie kontrolne dostarczy informacji o błędach treści w stosunku do wybranych charakterystyk.

Badanie kontrolne drugiej fazy było realizowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako badanie reprezentacyjne (w ok. 100 tys. wylosowanych mieszkań) w terminie od dnia 12 listopada 2021 r. do dnia 24 listopada 2021 r. Operat losowania stanowiły zbadane w spisie zasadniczym mieszkania z dostępnym numerem telefonu, dla których zrealizowano spis (metodami CAWI, CATI i CAPI). Jednostką badania była osoba, która w spisie zasadniczym bezpośrednio udzielała wywiadu (tzw. pierwszy respondent). Wywiady z respondentami prowadzone były przez ankieterów badania kontrolnego wyłącznie metodą wywiadu telefonicznego, z wykorzystaniem specjalnie przygotowanej aplikacji CAPI. Przed rozpoczęciem badania kontrolnego, tj. w dniach 9 -10 listopada 2021 r. do mieszkań, wylosowanych do badania kontrolnego został wysłany list Prezesa GUS informujący o badaniu.

W przeprowadzonym badaniu kontrolnym zadbano o najbardziej doświadczony i wykwalifikowany zespół ankieterów statystycznych i o centralny przydział adresów do badania kontrolnego, zapewniając tym samym rozdzielność obszarów terytorialnych i gwarancję, że ankieterzy nie realizują badania kontrolnego we własnym województwie.

Tożsamość ankietera badania kontrolnego respondent mógł zweryfikować dzwoniąc na infolinię badania kontrolnego pod numer telefonu 22 279 99 99 oraz w aplikacji „Sprawdź ankietera badania kontrolnego” na stronie <https://kontrolny.stat.gov.pl/>.

3. Udostępnianie wyników

Spisy powszechne są złożonym przedsięwzięciem, stanowiącym duże wyzwanie organizacyjne ze względu na ich rangę, zakres, a także skomplikowaną logistykę wymagającą wdrożenia odrębnych procedur w systemie statystyki publicznej. Udostępnianie wyników spisu stanowi efekt kilkuletniej pracy zespołu ekspertów z wielu dziedzin życia społecznego i politycznego, zaangażowanych w to przedsięwzięcie.

Biorąc pod uwagę różne potrzeby użytkowników, wyniki spisów powinny być udostępnione w możliwie najkrótszym czasie po zakończeniu spisów a dane prezentowane na możliwie najniższym poziomie terytorialnym, przy zachowaniu zasad tajemnicy statystycznej.

Wyniki spisów będą udostępniane zgodnie z harmonogramami publicznie dostępnymi dla odbiorców informacji za pomocą różnych form i narzędzi, które pozwolą na uwzględnienie potrzeb, możliwości i preferencji różnych grup użytkowników.

Dla NSP 2021 wykorzystany będzie następujący katalog form udostępnienia informacji wynikowych:

- informacja sygnałna – najszybsza forma udostępniania informacji wynikowych, stosowana do upowszechniania podstawowych danych ze spisów;
- system bazodanowy – podstawowa forma udostępniania wyników spisów, rozumiana jako uporządkowany zbiór danych i metadanych prezentowanych w ustalonej strukturze;
- publikacja – tradycyjna forma udostępniania wyników spisów, wydawana w serii publikacyjnej „Spisy Powszechne”, dostępna online i/lub w formie drukowanej;
- inne formy udostępniania (np. infografiki, dashboardy, tweety).

W zakresie narzędzi udostępniania informacji wynikowych ze spisów wykorzystany będzie następujący katalog rozwiązań:

- Bank Danych Lokalnych,
- Dziedzinowa Baza Wiedzy,
- Portal Geostatystyczny,
- Stanowisko „Naukowiec”,
- programy transmisji danych do organizacji międzynarodowych,
- narzędzia komunikacji elektronicznej – media społecznościowe, poczta elektroniczna, newsletter, kanał RSS.

Obok zapewnienia dostępu do wynikowych informacji spisowych z wykorzystaniem ww. narzędzi informatycznych – online, wykorzystywane będą również funkcjonujące w statystyce rozwiązania upowszechniania informacji poprzez:

- Centralne Informatorium Statystyczne,
- sieć Wojewódzkich Ośrodków Badań Regionalnych,
- Centralną Bibliotekę Statystyczną,
- Kiosk Sprzedaży Wydawnictw GUS,
- Infolinię Statystyczną,
- prezentacje informacji przy okazji różnych wydarzeń (np.: seminariów, konferencji, spotkań).

Na podstawie wniosków składanych przez odbiorców indywidualnych lub instytucjonalnych będą realizowane również zamówienia indywidualne.

X. Promocja i komunikacja

Popularyzacja Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań została zaplanowana jako działania długofalowe obejmujące czas prac przygotowawczych do NSP, okres realizacji badania oraz czas popularyzacji wyników. Intensywna popularyzacja spisu była realizowana od stycznia do listopada 2021 r. Wcześniej były podejmowane działania popularyzujące zbliżający się spis i jednocześnie działania związane z przygotowaniem do NSP 2021, tj. konsultacje społeczne (listopad 2016–styczeń 2017), pierwszy spis próbny (wrzesień–październik 2019), drugi spis próbny (marzec–kwiecień 2020). Koncepcja popularyzacji NSP 2021 zakładała dotarcie z informacją o obowiązku spisowym do jak największej liczby mieszkańców Polski oraz osób przebywających zagranicą objętych tym obowiązkiem. Zaplanowane działania popularyzujące spis były oparte na wcześniejszej analizie potencjalnych odbiorców. W kolejnych działaniach określone zostały grupy docelowe popularyzacji, dopasowane kanały i narzędzia komunikacji wraz z przekazem informacyjnym, zaplanowane zostały działania popularyzacyjne i przygotowane niezbędne materiały do popularyzacji spisu.

Działania promujące NSP 2021 były realizowane na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym, dzięki czemu informacja o obowiązku spisowym była szeroko popularyzowana również na poziomie gmin. Wyznaczono bezpośrednią i pośrednią grupę docelową dla działań promocyjnych. W ramach bezpośredniej grupy wskazani zostali mieszkańcy Polski (Polacy i cudzoziemcy) oraz stali mieszkańcy Polski przebywający w czasie spisu za granicą, dodatkowo uszczegółowione zostały grupy docelowe, do których skierowane były działania. Wśród tej grupy wyróżniono m.in. osoby młode 18+ (uczniowie, studenci oraz osoby rozpoczynające karierę zawodową), osoby planujące rodzinę oraz rodziny z dziećmi, seniorzy i osoby ze szczególnymi potrzebami. Przy czym należy zaznaczyć, że w doborze kanałów i narzędzi popularyzacji brane były pod uwagę również inne zmienne charakteryzujące szczegółowe grupy docelowe tj. zróżnicowany dostęp do środków masowego przekazu wynikający np. z miejsca zamieszkania czy możliwości wykorzystania kanałów i narzędzi promocji w reżimie sanitarnym spowodowanym pandemią COVID-19. Do pośredniej grupy docelowej zaliczone zostało otoczenie instytucjonalne (w tym pracownicy administracji publicznej) oraz osoby poniżej 18 roku życia, mające wpływ na osoby objęte obowiązkiem spisowym. Poprzez działania skierowane do pośrednich grup docelowych możliwe było szerzenie wiedzy o obowiązku spisowym i docieranie z informacją o spisie poprzez np. działania edukacyjne skierowane do najmłodszych, jak również działania informacyjne skierowane do pracowników administracji publicznej.

Głównym celem planowanych działań popularyzacyjnych było przekazanie odbiorcom fundamentalnych informacji o NSP 2021 oraz zachęcenie respondentów do otwartej postawy i czynnego udziału w spisie, w szczególności do samospisu internetowego. Określone zostały także cele uzupełniające m.in. przybliżenie społeczeństwu wartości spisu jako wspólnego interesu publicznego, zakomunikowanie wartości płynących z korzystania z danych wynikowych spisu w podejmowaniu istotnych decyzji w życiu prywatnym i zawodowym, zaangażowanie instytucji publicznych w informowanie o obowiązku spisowym czy zbudowanie świadomości obowiązku spisowego wśród respondentów.

Kampania popularyzująca NSP realizowana była pod hasłem „**Liczmy się dla Polski**”, a w mediach społecznościowych funkcjonował również **#liczysiękażdy**. Materiały popularyzujące spis były spójne wizualnie, zbiór reguł i zasad stosowania kolorystyki i logo określała Księga Identyfikacji Wizualnej NSP 2021. W ramach materiałów, które posłużyły do popularyzacji spisu zostały opracowane m.in.: spoty radiowe i telewizyjne, film instruktażowy do samospisu, animacje i materiały edukacyjne, infografiki, ulotki, plakaty, kolorowanki. Wyprodukowane zostały także materiały promocyjne, które stanowiły nagrody w licznych konkursach i były również przekazywane respondentom, którzy dokonali spisu w miejscach spisowych organizowanych przez GUS i urzędy statystyczne. W kampanii wiodącym kanałem informacyjnym była strona <https://spis.gov.pl>. Działania popularyzujące spis obejmowały:

- kampanie w mediach publicznych i komercyjnych oraz w mediach społecznościowych (radio, prasa, telewizja i Internet).

Kampania ogólnopolska w radiu i telewizji była realizowana zarówno w mediach publicznych (w ramach misji publicznej) jak i komercyjnych. Audycje i spoty o tematyce spisowej były emitowane od stycznia do listopada 2021 r. w głównych programach o zasięgu ogólnopolskim o największej oglądalności i słuchalności oraz

w pasmach nadawanych regionalnie. W ramach misji publicznej, powstała audycja „Policzymy się dla Polski” promująca NSP w wymiarze ogólnopolskim i regionalnym. Zarówno w radio, telewizji i prasie realizowane były wywiady z kierownictwem GUS i przedstawicielami biura spisowego. Aktywne działania informacyjne realizowane były również w mediach społecznościowych na profilach GUS i urzędów statystycznych;

- wysyłkę listów (w tym m.in. list Prezesa GUS do respondentów) i mailingi.

Jedną z podstawowych form informowania o spisie, poza stroną internetową i kampanią w mediach, był list Prezesa GUS wysłany do 12 milionów gospodarstw domowych na terenie Polski. List informował o rozpoczynającym się spisie, ustawowym obowiązku, metodach spisu (w tym roli rachmistrzów) oraz o możliwych sankcjach za brak dokonania spisu. Poza listami do respondentów, wysłane zostały również listy Prezesa m.in. do interesariuszy statystyki publicznej, kościoła i związków wyznaniowych, służb mundurowych. Korespondencja listowa została uzupełniona również mailingiem;

- organizację wydarzeń (konferencje, seminaria, spotkania).

Konferencje, seminaria i spotkania odbywały się w formie zdalnej lub stacjonarnej w zależności od uwarunkowań pandemicznych. Wydarzenia te były skierowane będą do różnych środowisk, w szczególności naukowców zaangażowanych w badania statystyczne, administracji rządowej i samorządowej, a dzięki dostępowi online, także szerszych grup odbiorców;

- organizację loterii i konkursów.

Loteria promocyjna Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 była realizowana od początku spisu do 30 czerwca a jej celem było zachęcenie jak największej liczby respondentów do samospisu internetowego. W loterii przyznano nagrody rzeczowe: 480 kart podarunkowych o wartości 1 000 zł każda, 960 kart podarunkowych o wartości 500 zł każda oraz 16 samochodów (nagrody główne). Nagrody rozlosowano w 7 losowaniach. Poza loterią organizowane były liczne konkursy m.in. konkurs na najbardziej cyfrową gminę podczas NSP 2021, konkurs dla nauczycieli na scenariusz lekcji o tematyce spisowej;

- kampanię informacyjną w przestrzeni publicznej.

Informacje o spisie pojawiły się również z przestrzeni publicznej, były to billboardy, bannery, reklamy mobilne i w środkach transportu publicznego. W miastach wojewódzkich zorganizowane zostały również wystawy o tematyce spisowej;

- działania edukacyjne.

Były realizowane wśród grup docelowych zgodnie z Planem Edukacji Statystycznej, w szczególności poprzez inicjatywy edukacyjne tj.: dzień otwarty, noc spisowa, lekcje, seminaria, gry edukacyjne, quizy, scenariusze lekcji;

- zaangażowanie ambasadorów spisu;

- wewnętrzną kampanię informacyjną skierowaną wewnętrznymi kanałami komunikacji do pracowników statystyki publicznej.

Popularyzacja spisu odbywała się również we współpracy i dzięki zaangażowaniu pracowników Gminnych Biur Spisowych, przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językiem regionalnym, przedstawicieli kościoła i związków wyznaniowych, organizacji i związków działających na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami oraz seniorów, administracji publicznej, służb mundurowych, kuratoriów, organizacji pozarządowych.

Dużą uwagę w działaniach popularyzacyjnych Centralne Biuro Spisowe skierowało do osób ze szczególnymi potrzebami. Wśród tych działań można wymienić na przykład formularz spisowy w całości przetłumaczony na Polski Język Migowy, podobnie jak spoty i film instruktażowy, które także zostały opatrzone audio deskrypcją i napisami. Ponadto ulotki zostały przygotowane w wersji dla osób niedowidzących i posługujących się Braille'em. Uruchoomiony został również wideo czat dla osób posługujących się językiem migowym.

Potwierdzeniem skuteczności działań popularyzacyjnych jest raport Google Trends: „Rok w wyszukiwarce Google” dotyczący tematów, które zyskały popularność w 2021 roku. W tym raporcie spis powszechny pojawił się jako wyszukiwane hasło w 3 zestawieniach:

- **na 1. miejscu** w kategorii „Tematy, o których się mówiło”;
- **na 3. miejscu** wśród tematów najszybciej zyskujących na popularności;
- **na 3. miejscu** w zestawieniu zapytań zaczynających się od pytania: „Jak” (pytanie wpisywane w wyszukiwarce brzmiało „Jak spisać się przez Internet.”

Pełne zestawienie dostępne jest pod linkiem: <https://trends.google.com/trends/yis/2021/PL/>.

Po zakończeniu spisu zasadniczego działania popularyzujące skupione były wokół badania kontrolnego, a w kolejnym ostatnim etapie popularyzacji działania mają na celu promowanie wyników NSP 2021. Działania popularyzujące wyniki spisu realizowane są zgodnie z terminami publikacji spisowych i zaplanowanych wydarzeń.

XI. Załączniki

Załącznik 1. Ramowy harmonogram udostępniania informacji wynikowych z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021)

L.p.	Termin udostępnienia	Forma udostępnienia	Wersja danych	Zakres informacyjny	Przekrój terytorialny
1.	styczeń 2022	INFORMACJA SYGNALNA pt. NSP 2021. Wyniki wstępne	dane wstępne	liczba ludności wg płci i wieku (grupy ekonomiczne) liczba budynków, liczba mieszkań powierzchnia użytkowa mieszkań uwagi metodyczne	podział administracyjny: Polska
2.	styczeń 2022	PUBLIKACJA pt. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 Metodologia i organizacja badania	-	informacje dot. podstaw prawnych NSP 2021, metod zbierania danych, organizacji zbierania i przetwarzania danych, zakresu informacyjnego spisu, definicji pojęć	-
3.	kwiecień 2022	PUBLIKACJA pt. Raport zawierający wstępne wyniki NSP 2021	dane wstępne	liczba ludności wg płci i wieku, kraju urodzenia, obywatelstwa (kraje UE, spoza UE), stanu cywilnego, wskaźnik feminizacji, gęstość zaludnienia, liczba pracujących wg płci liczba mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych liczba izb powierzchnia użytkowa mieszkań liczba budynków z mieszkaniami obiekty zbiorowego zakwaterowania: liczba obiektów wg typów, liczba ludności uwagi metodyczne	podział administracyjny: Polska, województwa
4.	maj 2022	INFORMACJA SYGNALNA pt. Ludność według cech społecznych, NSP 2021. Wyniki wstępne	dane wstępne	ludność wg poziomu wykształcenia, płci, wieku uwagi metodyczne	podział administracyjny: Polska, województwa
5.	czerwiec 2022	INFORMACJA SYGNALNA pt. Wyposażenie mieszkań i budynków w instalacje i urządzenia, NSP 2021. Wyniki wstępne	dane wstępne	wyposażenie mieszkań i budynków w instalacje i urządzenia techniczne uwagi metodyczne	podział administracyjny: Polska, województwa
6.	lipiec 2022	INFORMACJA SYGNALNA pt. Status osób na rynku pracy, NSP 2021. Wyniki wstępne	dane wstępne	status osób na rynku pracy (pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo) wg płci i grup wieku uwagi metodyczne	podział administracyjny: Polska, województwa
7.	wrzesień 2022	SYSTEM BAZODANOWY: BDL, Portal Geostatystyczny	dane ostateczne	liczba ludności wg płci i wieku liczba budynków i mieszkań (zamieszkałe, niezamieszkałe)	podział administracyjny: Polska, województwa, powiaty, gminy 1. podział statystyczny: makroregiony (NUTS 1), regiony (NUTS 2), podregiony (NUTS 3) 2. podział statystyczny: miejscowości statystyczne

L.p.	Termin udostępnienia	Forma udostępnienia	Wersja danych	Zakres informacyjny	Przekrój terytorialny
8.	wrzesień–listopad 2022 (sukcesywne udostępnianie w bazach)	SYSTEM BAZODANOWY: BDL, Portal Geostatystyczny	dane wstępne	<p>ludność wg stanu cywilnego, kraju urodzenia, kraju obywatelstwa</p> <p>charakterystyka demograficzno-społeczna: osoby z niepełnosprawnością, osoby wg poziomu wykształcenia</p> <p>status osób na rynku pracy: pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo</p> <p>obiekty zbiorowego zakwaterowania: liczba obiektów wg typów, liczba ludności w obiektach</p> <p>cudzoziemcy w Polsce</p> <p>emigranci z Polski przebywający czasowo za granicą</p> <p>struktura narodowo-etniczna ludności: przynależność narodowo-etniczna, język używany w domu</p> <p>rodziny: liczba i typy rodzin oraz rodzin z dziećmi</p> <p>gospodarstwa domowe: liczba osób w mieszkaniu, skład rodzinny</p> <p>charakterystyka zasobów mieszkaniowych: podstawowe informacje o mieszkaniach, formy własności mieszkań, wiek mieszkań i ich wyposażenie w instalacje i urządzenia techniczne</p>	<p>podział administracyjny: Polska, województwa, powiaty (wybrany zakres)</p> <p>podział statystyczny: makroregiony (NUTS 1), regiony (NUTS 2), podregiony (NUTS 3)</p>
9.	listopad 2022	PUBLIKACJA pt. Raport dotyczący jakości wyników NSP 2021	–	ocena jakości spisu w zakresie procesu realizacji oraz wyników spisu	–
10.	grudzień 2022	Portal Geostatystyczny	dane ostateczne	<p>liczba ludności wg płci i wieku</p> <p>liczba mieszkań</p> <p>liczba budynków</p>	<p>siatka kilometrowa (grid) dla zmiennych, określonych w Rozporządzeniu Komisji nr 2018/1799 z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie ustanowienia tymczasowego bezpośredniego działania w dziedzinie statystyki dotyczącego rozpowszechniania wybranych tematów spisów ludności i mieszkań 2021 geokodowanych w siatce kilometrowej</p> <p>agregaty zdefiniowane przez użytkownika</p> <p>siatka kilometrowa (grid)</p> <p>agregaty zdefiniowane przez użytkownika</p>

L.p.	Termin udostępnienia	Forma udostępnienia	Wersja danych	Zakres informacyjny	Przekrój terytorialny
11.	czerwiec-sierpień 2023 (sukcesywne udostępnianie w bazach)	SYSTEM BAZODANOWY: BDL, Portal Geostatystyczny	dane ostateczne	<p>ludność wg płci, wieku, stanu cywilnego</p> <p>charakterystyka demograficzno-społeczna: liczba osób z niepełnosprawnością, liczba osób wg poziomu wykształcenia, źródło utrzymania</p> <p>status osób na rynku pracy: pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo</p> <p>zasoby migracyjne: kraj urodzenia, kraj obywatelstwa</p> <p>cudzoziemcy w Polsce</p> <p>migracje na pobyt czasowy: emigranci wg kraju przebywania, wieku, płci, imigranci przebywający w Polsce czasowo</p> <p>migracje wewnętrzne: ludność wg okresu zamieszkania, struktura demograficzno-społeczna osób migrujących</p> <p>rodziny: typy rodzin, liczba dzieci</p> <p>gospodarstwa domowe: liczba osób, skład rodzinny</p> <p>obiekty zbiorowego zakwaterowania: liczba obiektów wg typów, liczba ludności</p> <p>warunki mieszkaniowe: rodzaj zamieszkiwanych pomieszczeń (mieszkania oraz inne pomieszczenia niebędące mieszkaniami), stan zamieszkania</p> <p>mieszkania, formy własności mieszkań, powierzchnia oraz liczba izb w mieszkaniach, gęstość zaludnienia, tytuł prawny do zajmowanego mieszkania, sposób ogrzewania mieszkania, wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne, mieszkania według rodzaju budynków oraz wieku budynku</p> <p>budynki: rodzaje budynków, w których znajdują się mieszkania, stan zamieszkania budynku, wyposażenie budynków w instalacje i urządzenia techniczne, powierzchnia użytkowa mieszkań w budynku, liczba izb w budynku, własność budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania budynku</p>	<p>podział administracyjny: Polska, województwa, powiaty i gminy (dla wybranych zmiennych)</p> <p>1. podział statystyczny: makroregiony (NUTS 1), regiony (NUTS 2), podregiony (NUTS 3)</p> <p>2. podział statystyczny: miejscowości statystyczne (dla wybranych zmiennych)</p> <p>siatka kilometrowa (grid) dla wybranych zmiennych określonych w Rozporządzeniu Komisji nr 2018/1799 z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie ustanowienia tymczasowego bezpośredniego działania w dziedzinie statystyki dotyczącego rozpowszechniania wybranych tematów spisów ludności i mieszkań 2021 geokodowanych w siatce kilometrowej</p> <p>agregaty zdefiniowane przez użytkownika (dla wybranych zmiennych)</p>
12.	wrzesień 2023	PUBLIKACJA ANALITYCZNA pt. Stan i struktura demograficzno-społeczna i ekonomiczna ludności Polski w świetle wyników NSP 2021	dane ostateczne	<p>stan i struktura demograficzna ludności</p> <p>ludność wg kraju urodzenia i obywatelstwa</p> <p>imigracja i emigracja</p> <p>migracje wewnętrzne</p> <p>ludność wg poziomu wykształcenia</p> <p>osoby z niepełnosprawnością</p> <p>źródła utrzymania osób</p> <p>przynależność narodowo-etniczna, język używany w domu</p> <p>przynależność wyznaniowa</p> <p>obiekty zbiorowego zakwaterowania: liczba obiektów wg typów, liczba ludności w obiektach</p>	<p>podział administracyjny: Polska, województwa</p>

L.p.	Termin udostępnienia	Forma udostępnienia	Wersja danych	Zakres informacyjny	Przekrój terytorialny
13.	wrzesień 2023	PUBLIKACJA ANALITYCZNA pt.: Ludność na rynku pracy w świetle wyników NSP 2021	dane ostateczne	charakterystyka demograficzno-społeczna i ekonomiczna zasobów pracy, w tym: pracujący (charakterystyka zawodowa: status zatrudnienia, rodzaj działalności, zawód wykonywany i lokalizacja pracy), bezrobotni (w tym długotrwale), bierni zawodowo (główne przyczyny bierności)	podział administracyjny: Polska, województwa
14.	wrzesień 2023	PUBLIKACJA ANALITYCZNA pt.: Warunki mieszkaniowe w Polsce w świetle wyników NSP 2021	dane ostateczne	rodzaj zamieszkiwanych pomieszczeń (mieszkania oraz inne pomieszczenia niebędące mieszkaniami), stan zamieszkania mieszkania, formy własności mieszkań, powierzchnia oraz liczba izb w mieszkaniach, gęstość zaludnienia, tytuł prawny do zajmowanego mieszkania, sposób ogrzewania mieszkania oraz rodzaje stosowanych paliw, wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne: gaz z sieci, wodociąg, kanalizacja, mieszkania wg rodzaju budynków oraz wieku budynków.	podział administracyjny: Polska, województwa
15.	wrzesień 2023	PUBLIKACJA ANALITYCZNA pt.: Dojazdy do pracy w świetle wyników NSP 2021	dane ostateczne	terytorialne zróżnicowanie dojazdów do pracy macierz przepływów ludności związanych z pracą pokazująca powiązania między gminami, z których osoby wyjeżdżają do pracy i gminami, w których pracują	podział administracyjny: Polska, województwa, powiaty, gminy
16.	wrzesień 2023	PUBLIKACJA ANALITYCZNA pt.: Rodziny w Polsce w świetle wyników NSP 2021	dane ostateczne	liczba, wielkość, skład rodzinny i pokoleniowy gospodarstw domowych stosunek pokrewieństwa osób do reprezentanta gospodarstwa domowego, cechy demograficzne i społeczne reprezentanta liczba i typy rodzin oraz rodzin z dziećmi, w tym dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	podział administracyjny: Polska, województwa
17.	marzec 2024	Census Hub	dane ostateczne	dane określone w Rozporządzeniu Komisji 2017/712 z dnia 20 kwietnia 2017 r. w sprawie ustanowienia roku referencyjnego i programu danych statystycznych i metadanych do celów spisów powszechnych ludności i mieszkań przewidzianych w rozporządzeniu PE i Rady (We) 263/2008 oraz Rozporządzeniu Komisji nr 2018/1799 z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie ustanowienia tymczasowego bezpośredniego działania w dziedzinie statystyki dotyczącego rozpowszechniania wybranych tematów spisów ludności i mieszkań 2021 geokodowanych w siatce kilometrowej	-

Załącznik 2. Wykaz pytań do formularza elektronicznego NSP 2021

DANE OSOBY

Proszę uzupełnić poniższe dane.

- Nazwisko
- Imię
- Drugie imię
- Numer PESEL
- Płeć
- Data urodzenia

→ USTALANIE ADRESU ZAMIESZKANIA OSOBY

USTALANIE ADRESU ZAMIESZKANIA OSOBY

1. Gdzie Pan(i) mieszkał(a) w dniu 31 marca 2021 r. o godzinie 24:00?

- w Polsce

Proszę podać adres:

Miejscowość (słownik miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina)

Ulica

Nr domu

Nr mieszkania

→ pyt. 2

- za granicą

Proszę wskazać kraj przebywania

Proszę wskazać rok wyjazdu z Polski

Proszę wskazać miesiąc wyjazdu z Polski (tylko dla 2020 r.)

Proszę podać ostatnie miejsce zamieszkania w Polsce przed wyjazdem

Miejscowość (słownik miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina) Ulica Nr domu Nr mieszkania

→ jeżeli okres przebywania emigranta za granicą, wyliczony jako różnica pomiędzy datą spisu a datą wyjazdu, jest krótszy niż rok wówczas respondent wypełnia kwestionariusz emigranta krótkookresowego, jeżeli wynosi rok lub dłużej – kwestionariusz emigranta długookresowego (ankieta skrócona)

2. Czy mieszkał(a) Pan(i) w:

- mieszkaniu/domu jednorodzinny (dotyczy również plebanii i kurii biskupich)
- innym niż mieszkaniu pomieszczeniu (np. pomieszczeniu gospodarczym, piwnicy, baraku, przyczepie kempingowej itp.)
- obiekcie zbiorowego zakwaterowania (np. domu pomocy społecznej/domu opieki, domu samotnej matki, domu studenckim, zakonie, mieszkaniu chronionym/treningowym itp.)

Proszę wskazać rodzaj obiektu

→ pyt. 3

3. Czy adres, który Pan(i) podał(a) był stałym, czy czasowym adresem zamieszkania?

- stałym → OSOBY W MIESZKANIU
- czasowym → pyt. 4

4. Jak długo mieszkał(a) Pan(i) we wskazanym miejscu?

- krócej niż rok – proszę podać od kiedy (*miesiąc i rok*)
- rok lub dłużej

→ pyt. 5

5. Gdzie Pan(i) mieszkał(a) na stałe?

- pod innym adresem w Polsce – proszę podać adres
Miejscowość (słownik miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina)
Ulica/adres bez nazwy ulicy
Nr domu
Nr mieszkania
- za granicą
Nazwa kraju (słownik krajów)
Data zamieszkania w Polsce (miesiąc i rok)

→ OSOBY W MIESZKANIU

OSOBY PRZEBYWAJĄCE ZA GRANICĄ – część przeznaczona dla respondentów oraz członków ich rodzin posiadających obywatelstwo polskie, mieszkających za granicą, zameldowanych w Polsce**1. Czy w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00, razem z Panem(ią) mieszkali za granicą także inni członkowie Pana(i) rodziny posiadający obywatelstwo polskie?**

- tak → pyt. 2
- nie → KWESTIONARIUSZ OSOBOWY

2. Proszę podać liczbę tych osób, nie licząc Pana(i).**3. Proszę dodać wszystkie osoby z Pana(i) rodziny posiadające obywatelstwo polskie, które w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 mieszkały razem z Panem(ią) za granicą i będą spisywane razem z Panem(ią)**

- Nazwisko
- Imię
- Drugie imię
- Numer PESEL (lub „dziecko bez nadanego numeru PESEL”)
- Płeć
- Data urodzenia
- Rok wyjazdu z Polski (lub „osoba urodziła się za granicą i nigdy nie mieszkała w Polsce”)
- Miesiąc wyjazdu z Polski (dla 2020 r.)
- Ostatnie miejsce zamieszkania tej osoby przed wyjazdem za granicę

4. Czy wykazał(a) Pan(i) wszystkie spisywane osoby z Pana(i) rodziny posiadające obywatelstwo polskie, które w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 mieszkały razem z Panem(ią) za granicą?

- tak → RELACJE RODZINNE
- nie → pyt. 3

OSOBY W MIESZKANIU/POMIESZCZENIU NIEBĘDĄCYM MIESZKANIEM**1a. Czy w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 pod tym adresem mieszkały także inne osoby? lub**

- tak → pyt. 2a
- nie → OSOBY PRZEBYWAJĄCE ZA GRANICĄ

2a. Proszę podać liczbę tych osób, nie licząc Pana(i).

3a. Proszę dopisać wszystkie osoby, które w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 mieszkały pod poniższym adresem i będą spisywane razem z Panem(ią) lub

- Nazwisko
- Imię
- Drugie imię
- Numer PESEL
- Dziecko bez nadanego numeru PESEL
- Cudzoziemiec bez nadanego numeru PESEL
- Płeć
- Data urodzenia

4a. Czy adres, który Pan(i) podał(a) był stałym, czy czasowym adresem zamieszkania tej osoby?

- stałym
- czasowym

5a. Jak długo ta osoba mieszkała we wskazanym miejscu?

- krócej niż rok – proszę podać od kiedy (*miesiąc i rok*)
- rok lub dłużej

6a. Gdzie ta osoba mieszkała na stałe?

- pod innym adresem w Polsce – proszę podać adres
Miejscowość (słownik miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina)
Ulica
Nr domu
Nr mieszkania
- za granicą
Nazwa kraju (słownik krajów)
Data zamieszkania w Polsce (miesiąc i rok)
Po dopisaniu każdej kolejnej osoby następuje przejście do pyt. 7a.

7a. Czy wykazał(a) Pan(i) wszystkie spisywane osoby, które w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 mieszkały pod poniższym adresem? lub

- tak → OSOBY PRZEBYWAJĄCE ZA GRANICĄ
- nie → pyt. 3a

OSOBY W OBIEKcie ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA

1b. Czy w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 pod tym adresem mieszkali także inni członkowie Pana(i) rodziny?

- tak → pyt. 2a
- nie → KWESTIONARIUSZ OSOBOWY

2b. Proszę podać liczbę tych osób, nie licząc Pana(i).

3b. Proszę dodać wszystkie osoby z Pana(i) rodziny, które w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 mieszkały pod poniższym adresem i będą spisywane razem z Panem(ią)

- Nazwisko
- Imię

- Drugie imię
- Numer PESEL
- Dziecko bez nadanego numeru PESEL
- Cudzoziemiec bez nadanego numeru PESEL
- Płeć
- Data urodzenia

4b. Czy adres, który Pan(i) podał(a) był stałym, czy czasowym adresem zamieszkania tej osoby?

- stałym
- czasowym

5b. Jak długo ta osoba mieszkała we wskazanym miejscu?

- krócej niż rok – proszę podać od kiedy (miesiąc i rok)
- rok lub dłużej

6b. Gdzie ta osoba mieszkała na stałe?

- pod innym adresem w Polsce – proszę podać adres
Miejscowość (słownik miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina)
Ulica
Nr domu
Nr mieszkania
- za granicą
Nazwa kraju (słownik krajów)
Data zamieszkania w Polsce (miesiąc i rok)

Po dopisaniu każdej kolejnej osoby następuje przejście do pyt. 7b.

7b. Czy wykazał(a) Pan(i) wszystkie spisywane osoby z Pana(i) rodziny, które w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 mieszkały razem z Panem(ią) pod poniższym adresem?

- tak → RELACJE RODZINNE
- nie → pyt. 3b

OSOBY PRZEBYWAJĄCE ZA GRANICĄ

1. Czy w dniu 31 marca 2021 r. pod tym adresem były zameldowane osoby, które tego dnia tu nie mieszkały i przebywały za granicą?

- tak → pyt. 2
- nie → RELACJE RODZINNE lub KWESTIONARIUSZ MIESZKANIA
- nie mam żadnej wiedzy na ten temat → RELACJE RODZINNE lub KWESTIONARIUSZ MIESZKANIA

2. Proszę dopisać wszystkie osoby, które w dniu 31 marca 2021 r. były zameldowane pod poniższym adresem, ale tu nie mieszkały i przebywały za granicą

- Nazwisko
- Imię
- Płeć
- Rok urodzenia (jeśli jest znany)

Po dopisaniu każdej kolejnej osoby następuje przejście do pyt. 3.

3. Proszę wskazać kraj obecnego przebywania tej osoby

- Kraj przebywania (*wybór ze słownika*)
- nie wiem w jakim kraju przebywa ta osoba
(*kwestionariusz emigranta krótko- lub długookresowego nie jest wypełniany*)

→ pyt. 4

4. Proszę wskazać, kiedy ta osoba wyjechała za granicę

- Rok wyjazdu z Polski
Miesiąc wyjazdu z Polski (dla 2020 r.)

Jeżeli okres przebywania emigranta za granicą, wyliczony jako różnica pomiędzy datą spisu a datą wyjazdu, jest krótszy niż rok wówczas respondent wypełnia kwestionariusz emigranta krótkookresowego, jeżeli wynosi rok lub dłużej – kwestionariusz emigranta długookresowego.

→ pyt. 5

5. Proszę wskazać ostatnie miejsce zamieszkania tej osoby przed wyjazdem za granicę

- pod adresem (*adres wskazany przez respondenta na początku*)
- pod innym adresem w Polsce
Miejscowość (słownik miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina)
Ulica
Nr domu
Nr mieszkania
- nie wiem gdzie ta osoba mieszkała przed wyjazdem za granicę

→ pyt. 6

6. Czy ma Pan(i) jakiegokolwiek informacje o tej osobie dotyczące m.in. kraju urodzenia, kraju obywatelstwa, stanu cywilnego, wykształcenia, statusu na rynku pracy (przynajmniej jedną z wymienionych)?

- tak
- nie mam żadnych informacji o tej osobie (kwestionariusz emigranta krótko- lub długookresowego nie jest wypełniany)

→ pyt. 7

7. Czy wszystkie osoby zameldowane pod tym adresem i przebywające za granicą zostały dopisane?

- tak → RELACJE RODZINNE
- nie → dopisywanie kolejnej osoby

RELACJE RODZINNE

Dla każdej z osób proszę wskazać rodziców (także adopcyjnych) oraz małżonka (lub partnera/partnerkę).

- 1. Współmałżonek/partner** (*lista osób do wskazania współmałżonka/partnera/partnerki*)
- 2. Ojciec** (*lista osób do wskazania ojca*)
- 3. Matka** (*lista osób do wskazania matki*) → KWESTIONARIUSZ MIESZKANIA

KWESTIONARIUSZ MIESZKANIA**OPIS MIESZKANIA****1. Proszę wskazać czyją własnością jest mieszkanie**

- osoby/osób fizycznych (dotyczy także współwłasności np. małżeńskiej)
- spółdzielni mieszkaniowej (mieszkanie własnościowe)
- spółdzielni mieszkaniowej (mieszkanie lokatorskie)
- gminy
- Skarbu Państwa
- zakładu pracy
- towarzystwa budownictwa społecznego (TBS)
- inne

→ pyt. 2

2. Mieszkanie zamieszkuje(a)

- przynajmniej jedna osoba będąca właścicielem całego lub części mieszkania
- przynajmniej jedna osoba mająca spółdzielcze prawo (własnościowe lub lokatorskie) do mieszkania
- osoba(y) z tytułu najmu całego mieszkania
- przynajmniej jedna osoba z tytułu podnajmu całego lub części mieszkania (dotyczy także najmu części mieszkania)
- osoba(y) na podstawie innego tytułu

→ pyt. 3

3. Proszę podać powierzchnię użytkową mieszkania – ogółem (w pełnych m²) → pyt. 4**4. Proszę podać liczbę pokoi oraz kuchni z oświetleniem dziennym (tj. każde z pomieszczeń o powierzchni co najmniej 4 m²) → pyt. 5****5. Proszę wskazać główny sposób ogrzewania mieszkania**

- z sieci
- ze źródła ciepła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy
- centralne ogrzewanie indywidualne
- piec/piece
- pozostałe

→ pyt. 6

6. Proszę wskazać przeważający rodzaj paliwa lub źródło energii stosowane do ogrzewania mieszkania → pyt. 7

(słownik rodzajów paliwa i źródeł energii)

- węgiel kamienny – ekogroszek
- węgiel kamienny – kostka
- węgiel kamienny – orzech
- węgiel kamienny – groszek
- węgiel kamienny – miął
- węgiel kamienny – kęsy
- węgiel kamienny – brykiety z węgla kamiennego
- węgiel kamienny – antracyt
- węgiel kamienny – pozostały

- węgiel brunatny – brykiety z węgla brunatnego
- węgiel brunatny – pozostały
- gaz ziemny
- gaz ciekły – propan-butan, LPG
- gaz ciekły – propan
- biogaz
- olej opałowy
- bioolej
- energia elektryczna
- drewno – polana
- drewno – wióry
- drewno – zrębki
- drewno – trociny
- drewno – pellet
- drewno – szczapy
- drewno – ścinki
- drewno – granulatu drewniany
- drewno – pozostałe
- biomasa pochodząca z produkcji rolnej – słoma
- biomasa pochodząca z produkcji rolnej – ziarna zbóż
- biomasa pochodząca z produkcji rolnej – kukurydza
- biomasa pochodząca z produkcji rolnej – pozostała
- energia słoneczna – panele/instalacje fotowoltaiczne
- energia słoneczna – kolektory/instalacje słoneczne, solarne
- energia pozyskiwana z otoczenia – siła wiatru
- energia pozyskiwana z otoczenia – gorące źródła
- energia pozyskiwana z otoczenia – pompa ciepła
- energia pozyskiwana z otoczenia – pozostała (z wyjątkiem energii słonecznej)
- pozostałe (inne) – torf
- pozostałe (inne) – koks
- pozostałe (inne) – odpady (śmieci)
- pozostałe (inne) – benzyna
- pozostałe (inne) – olej napędowy
- pozostałe (inne)

7. Czy do ogrzewania mieszkania wykorzystują Państwo odnawialne źródła energii?

- tak
- nie

→ pyt. 8

8. Proszę wskazać rodzaj wykorzystywanego odnawialnego źródła energii

- energia słoneczna – panele/instalacje fotowoltaiczne
- energia słoneczna – kolektory/instalacje słoneczne, solarne
- energia pozyskiwana z otoczenia – siła wiatru
- energia pozyskiwana z otoczenia – gorące źródła
- energia pozyskiwana z otoczenia – pompa ciepła
- energia pozyskiwana z otoczenia – pozostała
- inna

→ pyt. 9

9. Czy mieszkanie znajduje się w budynku wielomieszkaniowym?

- tak → KWESTIONARIUSZ OSOBOWY
- nie → pyt. 10

OPIS BUDYNKU**10. Proszę podać kto jest właścicielem budynku, w którym znajduje się Pana(i) mieszkanie:**

- osoba fizyczna
- spółdzielnia mieszkaniowa
- gmina
- Skarb Państwa
- zakład pracy
- товариство будownицтва сполечного (TBS)
- inny
- budynek stanowi współwłasność

→ pyt. 11

11. Proszę podać rok oddania budynku do użytku

- rok (*jeśli nieznan, podać przybliżony*)
- w budowie

→ pyt. 12

12. Proszę wskazać czy:

- woda doprowadzona jest do budynku
 - z sieci wodociągowej
 - ze studni
 - nie ma
- ścieki odprowadzane są z budynku do
 - sieci kanalizacyjnej
 - zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków
 - nie ma
- gaz doprowadzony jest do budynku
 - z sieci gazowej
 - nie ma

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY

1. Jaki jest Pana(i) kraj urodzenia (według obecnych granic państw)?

- Polska
- inny kraj (słownik krajów)

→ pyt. 2

2. Jaki jest Pana(i) kraj obywatelstwa?

- Polska
- inny kraj (słownik krajów obywatelstwa)
- nie posiadam obywatelstwa żadnego kraju

3. Gdzie Pan(i) mieszkał(a) rok temu (31 marca 2020 r.)?

- pod tym samym adresem, pod którym mieszkam obecnie → pyt. 4
- pod innym adresem w tej samej miejscowości, w której mieszkam obecnie → pyt. 4
- w innej miejscowości w Polsce

*Proszę podać tę miejscowość (słownik – miejscowość, województwo, powiat, gmina)
Proszę podać jak długo Pan(i) tam mieszkał(a)/przebywał(a)*

- do 3 m-cy (włącznie) → pyt. 4
- ponad 3 m-ce do 12 m-cy → pyt. 4
- 12 m-cy i więcej → pyt. 5

*Rok przyjazdu/powrotu do miejscowości obecnego zamieszkania
Rok przyjazdu/powrotu do miejscowości*

- za granicą

Nazwa kraju (słownik krajów)

Proszę podać jak długo Pan(i) tam mieszkał(a)/przebywał(a)

- do 3 m-cy (włącznie) → pyt. 4
- ponad 3 m-ce do 12 m-cy → pyt. 4
- 12 m-cy i więcej

Rok przyjazdu/powrotu do Polski

4. Od kiedy mieszkał(a) Pan(i) w miejscowości aktualnego zamieszkania? lub

Od kiedy mieszkał(a) Pan(i) w miejscowości (nazwa miejscowości)?

- od urodzenia (tzn. nieprzerwanie lub przerwy w zamieszkananiu były krótsze niż rok)
- przybyłem(am)/powróciłem(am) przed 2011 r. → pyt. 5
- przybyłem(am)/powróciłem(am) w latach 2011–2021 z innej miejscowości w kraju → pyt. 5

Miejscowość poprzedniego zamieszkania

(słownik miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina)

Rok przyjazdu/powrotu

- przybyłem(am)/powróciłem(am) w latach 2011–2021 z zagranicy

Nazwa kraju (słownik krajów)

Rok przyjazdu/powrotu

5. Czy kiedykolwiek przebywał(a) Pan(i) za granicą przez co najmniej rok?

- tak

Rok przyjazdu/powrotu do Polski

Nazwa kraju poprzedniego zamieszkania – dotyczy ostatniego pobytu (słownik krajów)

- nie

CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNA**6. Jaki jest Pana(i) stan cywilny?**

- kawaler/panna
- żonaty/zamężna
- wdowiec/wdowa
- rozwiedziony/rozwiedziona

7. Czy pozostaje Pan (i) w związku niesformalizowanym z inną osobą?

- tak, wspólnie mieszkamy i prowadzimy gospodarstwo domowe
- tak, ale mieszkamy oddzielnie
- nie
- nie chcę odpowiadać na to pytanie

→ pyt. 8

8. Jaki jest Pana(i) najwyższy ukończony poziom wykształcenia?

- wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora
- wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym
- wyższe z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym
- dyplom ukończenia kolegium
- policealne
- średnie ogólnokształcące
- średnie zawodowe
- zasadnicze zawodowe/branżowe
- gimnazjalne
- podstawowe ukończone
- niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego

→ pyt. 9

9. Jaka jest Pana(i) narodowość?

(Przez narodowość należy rozumieć przynależność narodową lub etniczną – nie należy jej mylić z obywatelstwem)

- polska
- białoruska
- czeska
- karaimska
- litewska
- łemkowska
- niemiecka
- ormiańska
- romska
- rosyjska
- słowacka
- tatarska

- ukraińska
- żydowska
- inna (podać jaka)
(słownik etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego)

→ pyt. 10

10. Czy odczuwa Pan(i) przynależność także do innego narodu lub wspólnoty etnicznej?

- tak (proszę podać)
(słownik etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego)
- nie, nie odczuwam

→ pyt. 11

11. Jakim językiem(ami) zazwyczaj posługuje się Pan(i) w domu?

- wyłącznie polskim
- polskim i innym(i) niż polski (podać jakim/i)
(słownik języków z możliwością otwartego zapisu tekstowego)
- wyłącznie innym(i) niż polski (podać jakim/i)
(słownik języków z możliwością otwartego zapisu tekstowego)

→ pyt. 12

12. Do jakiego wyznania religijnego (kościół lub związku wyznaniowego) Pan(i) należy?

- należę do wyznania:
 - Kościół Rzymskokatolicki (Kościół Katolicki – obrządek łaciński)
 - Kościół Prawosławny
 - Świadkowie Jehowy
 - Kościół Ewangelicko-Augsburski (Kościół luterański)
 - Kościół Greckokatolicki (Kościół Katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński)
 - Kościół Zielonoświątkowy
 - Kościół Starokatolicki Mariawitów
 - inne (podać jakie)
(słownik wyznań z możliwością otwartego zapisu tekstowego)
- nie należę do żadnego wyznania
- nie chcę odpowiadać na to pytanie

13. Czy ma Pan(i) ograniczoną zdolność wykonywania codziennych czynności spowodowaną problemami zdrowotnymi trwającymi 6 miesięcy lub dłużej?

Jest to subiektywna ocena zdolności wykonywania codziennych czynności (np. praca zawodowa, nauka, prace domowe, samoobsługa, zabawa).

- nie, nie mam żadnych ograniczeń → pyt. 16
- tak, umiarkowanie ograniczoną → pyt. 14
- tak, poważnie ograniczoną → pyt. 14
- tak, całkowicie ograniczoną – nie mogę ich wykonywać → pyt. 14
- nie chcę odpowiadać na to pytanie → pyt. 14

14. Proszę wskazać występujące u Pana(i) obecnie grupy schorzeń powodujące trudności w wykonywaniu codziennych czynności.

Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze schorzenia.

- uszkodzenia i choroby narządu ruchu
- uszkodzenia i choroby narządu wzroku
- uszkodzenia i choroby narządu słuchu
- choroby układu krążenia
- choroby neurologiczne
- inne schorzenia
- nie chcę odpowiadać na to pytanie → [pyt. 16](#)

15. Która ze wskazanych grup schorzeń stanowi główną przyczynę odczuwanych przez Pana(ią) ograniczeń/trudności?

Proszę wskazać główne schorzenie ze schorzeń wybranych w poprzednim pytaniu.

- uszkodzenia i choroby narządu ruchu
- uszkodzenia i choroby narządu wzroku
- uszkodzenia i choroby narządu słuchu
- choroby układu krążenia
- choroby neurologiczne
- inne schorzenia
- nie chcę odpowiadać na to pytanie

→ [pyt. 16](#)

16. Czy posiada Pan(i) aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności, niezdolności do pracy lub inwalidztwie?

- nie
- tak

Posiadam orzeczenie o:

- niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia → [pyt. 17](#)
- lekkim stopniu niepełnosprawności lub o częściowej niezdolności do pracy lub o celowości przekwalifikowania zawodowego lub o III grupie inwalidztwa lub o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym bez uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego → [pyt. 17](#)
- umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub o całkowitej niezdolności do pracy lub o II grupie inwalidztwa → [pyt. 17](#)
- znacznym stopniu niepełnosprawności lub o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji lub o niezdolności do samodzielnej egzystencji lub o I grupie inwalidztwa lub o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego → [pyt. 17](#)

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA

17. (a) Czy w tygodniu od 25 do 31 marca 2021 r. wykonywał(a) Pan(i) jakąkolwiek pracę przynoszącą zarobek lub dochód bądź pomagał(a) bez umownego wynagrodzenia w rodzinnej działalności gospodarczej?

- tak
- nie → [pyt. 17b](#)

(b) Czy we wskazanym tygodniu miał(a) Pan(i) pracę, ale jej czasowo nie wykonywał(a) z powodu urlopu (w tym wypoczynkowego, macierzyńskiego, rodzicielskiego), choroby, opieki nad inną osobą, złych warunków pogodowych itp.?

- tak
- nie → pyt. 17c

(c) Czy w okresie od 1 do 31 marca 2021 r. aktywnie poszukiwał(a) Pan(i) pracy?

- tak → pyt. 17d

(d) Czy w okresie od 1 do 15 kwietnia 2021 r. mógł (mogła) Pan(i) podjąć pracę?

- tak → pyt. 17e

(e) Okres aktywnego, nieprzerwanego poszukiwania pracy

- do 12 miesięcy włącznie
 _____ Proszę podać liczbę miesięcy
pole wyboru lub do wpisania liczby miesięcy 0...12
- powyżej 1 roku do 2 lat włącznie
- powyżej 2 lat
- nie → pyt. 17f

(f) Proszę podać główną przyczynę braku możliwości podjęcia pracy w okresie od 1 do 15 kwietnia 2021 r.:

- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student
- opieka nad dzieckiem lub osobą dorosłą
- własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy
- inny powód

→ KONIEC KWESTIONARIUSZA OSOBOWEGO

- nie, bo już znalazłem(am) pracę i czekałem(am) na jej rozpoczęcie → pyt. 17g

(g) Okres aktywnego, nieprzerwanego poszukiwania pracy

- do 12 miesięcy włącznie
 _____ Proszę podać liczbę miesięcy
pole wyboru lub do wpisania liczby miesięcy 0...12
- powyżej 1 roku do 2 lat włącznie
- powyżej 2 lat
- nie → pyt. 17h

(h) Proszę podać główną przyczynę nieposzukiwania pracy:

- emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności)
- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student
- inna przyczyna:
 - opieka nad dzieckiem lub osobą dorosłą
 - własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy
 - wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy
 - inny powód

→ KONIEC KWESTIONARIUSZA OSOBOWEGO

18. W jakim zawodzie Pan(i) pracował(a)?

Proszę wybrać zawód z listy po wpisaniu minimum 3 liter z nazwy

_____ słownik zawodów i specjalności

- w przypadku wyboru ze słownika pozycji „inny zawód” → polecenie „Proszę wybrać grupę zawodów najbardziej zbliżoną do zawodu wykonywanego”

_____ grupy zawodów

- w przypadku wyboru pozycji „inny zawód; nie wiem” → polecenie „Proszę wpisać nazwę zawodu w pole tekstowe”

_____ tekst

19. Proszę podać miejsce wykonywania pracy głównej:

w Polsce

- pod adresem innym niż miejsce zamieszkania
 - _____ Miejscowość (wybór miejscowości ze słownika TERYT)
 - _____ Ulica (wybór ulicy ze słownika)
 - nie znam miejscowości miejsca pracy
 - _____ Województwo (wybór województwa ze słownika TERYT z dołożoną pozycją „nie wiem”)
 - pod adresem miejsca zamieszkania
 - brak stałej lokalizacji

poza Polską

- praca o stałej lokalizacji w innym kraju

Proszę wybrać kraj z listy po wpisaniu minimum 3 początkowych liter (słownik krajów)
- brak stałej lokalizacji
- nieznaną kraj

brak stałej lokalizacji

20. Jaki przeważający rodzaj działalności prowadziła instytucja/firma, która była Pana(i) głównym miejscem pracy?

inny niż działalność rolnicza

Proszę wybrać rodzaj działalności z listy po wpisaniu minimum 3 liter z nazwy

_____ słownik rodzajów działalności

- w przypadku wyboru ze słownika pozycji „inna działalność” → polecenie „Proszę wybrać grupę rodzajów działalności najbardziej zbliżoną do prowadzonej przez Pana(i) firmę.”

_____ grupy działalności

- w przypadku wyboru pozycji „inna działalność; nie wiem” → polecenie „Proszę wpisać nazwę działalności”

_____ tekst

działalność rolnicza prowadzona:

- w indywidualnym gospodarstwie rolnym
- w gospodarstwie rolnym osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej
- poza gospodarstwem rolnym

21. Czy pracował(a) Pan(i) jako:

- pracownik zatrudniony w instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy
- pracujący na własny rachunek
 - zatrudniający pracowników (pracodawca)
 - niezatrudniający pracowników
- pomagający członek rodziny
- praktykant/stażysta
- pracujący w innym charakterze (np. członek spółdzielni produkcyjnej lub rolniczej)

→ KONIEC KWESTIONARIUSZA OSOBOWEGO

PYTANIA 22–25 DOTYCZĄ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ EMIGRANTÓW DŁUGOOKRESOWYCH.

22. Czy wykonywał(a)/miał(a) Pan(i) pracę w tygodniu od 25 do 31 marca 2021 r.?

- tak, pracowałem(am)/miałem(am) pracę → pyt. 23
- nie pracowałem(am), ale aktywnie poszukiwałem(am) pracy i byłem(am) gotowy(a) ją podjąć → KONIEC KWESTIONARIUSZA OSOBOWEGO
- nie pracowałem(am) i nie poszukiwałem(am) pracy
Przyczyna nieposzukiwania pracy:
 - jestem emerytem(ką)/rencistą(ką) → KONIEC KWESTIONARIUSZA OSOBOWEGO
 - kontynuuję naukę jako uczeń lub student → KONIEC KWESTIONARIUSZA OSOBOWEGO
 - z innych powodów → KONIEC KWESTIONARIUSZA OSOBOWEGO
 - nie mam żadnej wiedzy na ten temat

23. W jakim zawodzie Pan(i) pracował(a) w głównym miejscu pracy?

- Proszę wybrać zawód z listy po wpisaniu minimum 3 liter z nazwy
_____ słownik zawodów i specjalności → pyt. 24
 - w przypadku wyboru ze słownika pozycji „inny zawód” → polecenie „Proszę wybrać grupę zawodów najbardziej zbliżoną do zawodu wykonywanego”
_____ grupy zawodów → pyt. 24
 - w przypadku wyboru pozycji „inny zawód; nie wiem” → polecenie „Proszę wpisać nazwę zawodu w pole tekstowe”
_____ tekst → pyt. 24
- nie mam żadnej wiedzy na ten temat

24. Jaki rodzaj działalności prowadzi instytucja (firma), która była Pana(i) głównym miejscem pracy?

- administracja publiczna i obrona narodowa; edukacja; opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- produkcja, przetwórstwo przemysłowe
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- transport, magazynowanie, zakwaterowanie, gastronomia, informacja i komunikacja, finanse i ubezpieczenia, rynek nieruchomości
- budownictwo
- energia elektryczna; gaz; woda; para wodna; ścieki i odpady; rekultywacja
- kultura, rozrywka i rekreacja

- górnictwo i wydobywanie
- inne rodzaje działalności
- nie mam żadnej wiedzy na ten temat

→ pyt. 25

25. Czy pracował(a) Pan(i) jako:

- zatrudniony w instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy
- pracujący na własny rachunek zatrudniający pracowników (pracodawca)
- pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników
- inny
- nie mam żadnej wiedzy na ten temat

→ KONIEC KWESTIONARIUSZA OSOBOWEGO

KWESTIONARIUSZ EMIGRANTA KRÓTKOOKRESOWEGO

Kwestionariusz przeznaczony jest dla osób, które w momencie spisu (31.03.2021 r. o godzinie 24.00) mieszkały za granicą poniżej 12 miesięcy.

Numery pytań (z kwestionariusza osobowego): 1–21.

W przypadku emigranta, o którym informacji udziela respondent dokonujący samospisu, mieszkający w Polsce, każde pytanie kwestionariusza osobowego zawiera dodatkową odpowiedź „nie mam żadnej wiedzy na ten temat”.

KWESTIONARIUSZ EMIGRANTA DŁUGOOKRESOWEGO

Kwestionariusz przeznaczony jest dla osób, które w momencie spisu (31.03.2021 r. o godzinie 24.00) mieszkały za granicą 12 miesięcy i dłużej.

Numery pytań (z kwestionariusza osobowego): 1–2, 6, 8–12, 22–25.

W przypadku emigranta, o którym informacji udziela respondent dokonujący samospisu, mieszkający w Polsce, każde pytanie kwestionariusza osobowego zawiera dodatkową odpowiedź „nie mam żadnej wiedzy na ten temat”.

Załącznik 3. Wykaz pytań do formularza elektronicznego NSP 2021 dla obiektów zbiorowego zakwaterowania

I. Kwestionariusz dotyczący OZZ

1. Proszę potwierdzić lub uzupełnić adres:

- Województwo
- Powiat
- Gmina
- Miejscowość
- Ulica
- Nr budynku
- Nr mieszkania

2. Proszę potwierdzić lub wybrać rodzaj obiektu zbiorowego zakwaterowania ze słownika.

(Jeśli rodzaj obiektu nie występuje na liście należy wskazać odpowiedź „inny wpisać jaki” i wpisać w polu tekstowym przeważający rodzaj obiektu).

3. Proszę potwierdzić lub wpisać nazwę obiektu zbiorowego zakwaterowania.

4. Proszę wpisać liczbę osób przebywających w obiekcie zbiorowego zakwaterowania według stanu na dzień 31.03.2021 r.

- a) ogółem
- b) w tym liczba kobiet

5. Proszę wybrać formę przekazania informacji o osobach przebywających w obiekcie

- a) wprowadzenie danych o osobach w aplikacji
- b) wysłanie zbioru danych (struktura zbioru dostępna pod pytaniem oraz na stronie spisowej w zakładce dla OZZ)

II. Kwestionariusze indywidualne osób przebywających w OZZ

Proszę uzupełnić poniższe informacje dla wszystkich osób, które w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 zamieszkiwały pod adresem (adres obiektu wyświetlany automatycznie).

Numer porządkowy osoby w OZZ

1. Numer PESEL

- a) Numer PESEL (przejdźcie do pyt. 3)
- b) Dziecko bez nadanego numeru PESEL (przejdźcie do pyt. 2)
- c) Cudzoziemiec bez nadanego numeru PESEL (przejdźcie do pyt. 2)
- d) Brak informacji o nr PESEL (przejdźcie do pyt. 2)

2. Brak nr PESEL (cudzoziemiec lub dziecko bez nadanego numeru PESEL)

- a) Nazwisko
- b) Imię
- c) Drugie imię
- d) Płeć
 - mężczyzna
 - kobieta

e) Data urodzenia

- dzień
- miesiąc
- rok

3. Status/charakter zamieszkania

- a) stały (przejdźcie do pyt. 5)
- b) czasowy

4. Okres zamieszkiwania

- a) do 3 miesięcy
- b) od 3 miesięcy do 1 roku
- c) rok lub dłużej

5. Proszę podać liczbę mieszkańców dla których informacje zostały przekazane w zbiorze.

- a) liczba osób (jeśli suma spisanych osób jest mniejsza niż w części I pyt. 5 nastąpi przejście do pyt. 7)

6. Czy wszystkie osoby mieszkające 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 w tym miejscu zostały dopisane?

- a) tak (koniec)
- b) nie, uzupełniam dane (przejdźcie do pyt. 1)
- c) nie (przejdźcie do pyt. 7)

7. Proszę podać przyczynę nieprzekazania danych o wszystkich mieszkańcach obiektu.

- a) sytuacja epidemiczna SARS-COV-2
- b) brak dostępnych danych dla pozostałych do spisania mieszkańców obiektu
- c) inna
 - proszę wpisać określenie przyczyny

Załącznik 4. Wykaz pytań do badania kontrolnego

PYTANIA SONDUJĄCE

1. **Czy rozmawiam z Panią/Panem (imię i nazwisko)**
 - tak → ankieter uwierzytelnia osobę, tj. prosi ją o podanie daty urodzenia.
 - nie → ankieter zadaje pytanie ps. 2.
2. **Czy byłaby obecnie możliwość rozmowy z Panią/Panem (imię i nazwisko respondenta)?**
3. **Czy w dniu 31 marca 2021 r. mieszkała/mieszkał Pani/Pan pod adresem** (*Ankieter podaje adres mieszkania wylosowany do badania kontrolnego, w którym realizuje badanie*)?
 - tak
 - nie
4. **Czy udzielał/udzielała Pani/Pan osobiście odpowiedzi na pytania spisowe?**
 - tak, osobiście
 - tak, ale przy współudziale innych osób
 - nie, odpowiedzi udzielał ktoś inny
 - nie zostałem spisany

PYTANIA BADANIA KONTROLNEGO W MIESZKANIU

1. **W jaki sposób został przeprowadzony spis w tym mieszkaniu?**
 - przy użyciu aplikacji internetowej (samospis internetowy)
 - telefonicznie
 - bezpośredni

W przypadku przeprowadzanie spisu kilkoma metodami należy podać metodę, która zakończyła pozytywnie realizację spisu.
2. **Czy rachmistrz spisowy przedstawił się i poinformował o możliwościach weryfikacji jego tożsamości?**
 - tak
 - nie
 - nie pamiętam
3. **Czy rachmistrz spisowy przedstawił cel, w jakim się kontaktuje?**
 - tak
 - nie
 - nie pamiętam
4. **Czy rachmistrz spisowy wyczerpująco odpowiedział na zadane przez Panią/Panem pytania?**
 - nie miałem(am) pytań
 - tak
 - nie
 - nie pamiętam
5. **Czy w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 pod tym adresem mieszkały także inne osoby?**
 - tak
 - nie

6. Proszę podać ile osób mieszkało pod tym adresem w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24.00

- liczba osób

Należy podać liczbę osób zgodnie z najlepszą Pani/Pana wiedzą.

7. Proszę wymienić wszystkie te osoby, które 31 marca 2021 r. mieszkały pod tym adresem i które zostały spisane wspólnie z Panią/ Panem

Chodzi wyłącznie osoby, dla których został wypełniony formularz osobowy w ramach wspólnego wywiadu, czyli o te osoby, które wyraziły chęć wspólnego spisania się z Panią/Panem.

- nazwisko
- imię
- drugie imię
- data urodzenia (dzień, rok, miesiąc lub rok jeśli nie jest znana pełna data urodzenia)

8. Czy wymieniła/wymienił Pani/Pani wszystkie osoby które zostały spisane wspólnie z Panią/Panem (dla których został wypełniony formularz osobowy)?

- tak
- nie

PYTANIA FORMULARZA INDYWIDUALNEGO

Pytania dotyczą stanu na dzień 31 marca 2021 r. i dotyczą pierwszego respondenta, z którym przeprowadza się wywiad.

1. Nazwisko i imię**2. Data urodzenia:** dzień – miesiąc – rok**3. Czy adres, który Pani/Pan wskazała/wskazał jako adres zamieszkania w dniu 31 marca 2021 r. był Pani/Pana stałym czy czasowym miejscem zamieszkania?**

- stałym
- czasowym

4. Jaki jest Pani/Pana najwyższy poziom wykształcenia?:

Należy ustalić najwyższy ukończony poziom wykształcenia – do dnia 31 marca 2021 r. niezależnie od formy kształcenia (dziennej, wieczorowej, zaocznej, eksternistycznej/stacjonarnej, niestacjonarnej, na odległość, korespondencyjnej) w kraju lub za granicą.

- wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora
- wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym
- wyższe z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym
- dyplom ukończenia kolegium
- policealne
- średnie ogólnokształcące
- średnie zawodowe
- zasadnicze zawodowe/branżowe
- gimnazjalne
- podstawowe ukończone
- niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego.

5. Jaka jest Pani/Pana narodowość?

Zadawane są dwa pytania dotyczące narodowości (przynależności narodowo-etnicznej).

Przez narodowość należy rozumieć przynależność narodową lub etniczną – nie należy jej mylić z obywatelstwem.

- polska
- białoruska
- czeska
- karaimska
- litewska
- łemkowska
- niemiecka
- ormiańska
- romska
- rosyjska
- słowacka
- tatarska
- ukraińska
- żydowska
- inna (podać jaka)

(słownik etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego)

6. Czy odczuwa Pani/Pan przynależność także do innego narodu lub wspólnoty etnicznej?

- tak (proszę podać)
(słownik etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego)
- nie, nie odczuwam

Pytania dotyczące mieszkania

Pytania dotyczą mieszkania, które zostało wskazane jako adres zamieszkania pierwszego respondenta. Pytania, tak samo jak podczas spisu, dotyczą stanu na dzień 31 marca 2021 r. o godz. 24.00.

7. Proszę wskazać czyją własnością jest mieszkanie:

- osoby/osób fizycznych (dotyczy także współwłasności np. małżeńskiej)
- spółdzielni mieszkaniowej (mieszkanie własnościowe)
- spółdzielni mieszkaniowej (mieszkanie lokatorskie)
- gminy
- Skarbu Państwa
- zakładu pracy
- towarzystwa budownictwa społecznego;
- inne

8. Mieszkanie zamieszkuje(a)

- przynajmniej jedna osoba będąca właścicielem całego lub części mieszkania
- przynajmniej jedna osoba mająca spółdzielcze prawo (własnościowe lub lokatorskie) do mieszkania
- osoba(y) z tytułu najmu całego mieszkania
- przynajmniej jedna osoba z tytułu podnajmu całego lub części mieszkania (dotyczy także najmu części mieszkania)
- osoba(y) na podstawie innego tytułu.

Na pytanie można udzielić maksymalnie 3 odpowiedzi w zależności od zaznaczonej własności mieszkania (pytanie: Proszę wskazać czyją własnością jest mieszkanie).

Załącznik 5. Typologia Obiektów Zbiorowego Zakwaterowania podlegających badaniu

Kategoria OZZ	Opis kategorii
NAUKA I PRACA	<ol style="list-style-type: none"> Domy studenckie prowadzone przez uczelnie wyższe, prywatne domy studenckie, domy asystentów z uwzględnieniem domów studenckich prowadzonych w budynkach należących do prywatnych inwestorów, apartoteli i condohoteli oferujących akademiki. Hotele pracownicze z uwzględnieniem budynków mieszkalnych przeznaczonych w przeważającej części na działalność związaną z oferowaniem noclegów pracowniczych.
SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ PLACÓWKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI	<ol style="list-style-type: none"> Obiekty z systemu pieczy zastępczej umożliwiające przebywanie na pobyt czasowy, w tym: pogotowia opiekuńcze, rodzinne pogotowia opiekuńcze, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze z uwzględnieniem domów małych dzieci przekształconych w placówki opiekuńczo-wychowawcze. Instytucjonalna piecza zastępcza w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego i rodzinnego, w tym: domy dziecka, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne i wioski dziecięce z uwzględnieniem ośrodków wspomagania rodziny oraz placówkami opieki nad dzieckiem i rodziną. Rodzinna piecza zastępcza w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w tym wioski dziecięce z wyłączeniem rodzin zastępczych. Placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym: młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze i ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze z uwzględnieniem internatów przy tych placówkach oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczo-leczniczych z uwzględnieniem ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych i ośrodków szkolno-wychowawczych pełniących funkcje ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego.
LECZENIE I OPIEKA	<ol style="list-style-type: none"> Domy pomocy społecznej dla osób starszych z uwzględnieniem domów emerytów wojskowych. Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych. Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych. Domy pomocy społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Rodzinne domy pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia z powodu wieku – domy dla osób starszych. Rodzinne domy pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia z powodu niepełnosprawności. Domy opieki w formie apartoteli i condohoteli.
OBIEKTY INSTYTUCJI WYZNANIOWYCH	<ol style="list-style-type: none"> Domy zakonne, klasztory i zgromadzenia osób duchownych (również bezhabitowe). Domy słuchaczy wyższych seminariów duchownych i uczelni teologicznych.
TYMCZASOWE SCHRONIENIE	<ol style="list-style-type: none"> Placówki dla bezdomnych, w tym: schroniska, schroniska z miejscami opiekuńczymi dla osób oczekujących na miejsce w domu pomocy społecznej, noclegownie, ogrzewalnie (jeżeli znajdują się w budynkach), przytułki. Placówki dla opiekunów z dziećmi albo kobiet w ciąży, w tym: z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla ofiar przemocy w rodzinie, zakwaterowanie dla nieletnich rodziców (z uwzględnieniem hoteli, moteli, hosteli dla tych osób). Ośrodki interwencji kryzysowej oraz hostele z miejscami noclegowymi przy takich ośrodkach dla bezdomnych, kobiet w ciąży, ofiar przemocy domowej. Ośrodki dla cudzoziemców.
OBIEKTY ZAMKNIĘTE	<ol style="list-style-type: none"> Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich.
MIESZKANIA CHRONIONE	<ol style="list-style-type: none"> Mieszkania chronione treningowe i mieszkania chronione usamodzielniania dla osób opuszczających pieczę zastępczą. Mieszkania chronione wspierane dla osób niepełnosprawnych, w tym: osób niepełnosprawnych fizycznie lub osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób w podeszłym wieku lub przewlekle chorych. Mieszkania chronione treningowe dla osób wychodzących z bezdomności. Mieszkania chronione treningowe dla cudzoziemców